Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Operatív Programja

1. sz. módosítása

Társadalmasított változat
2026.06.02.

2021. május 17.

TOP-1.5.1-20-2020-00004

Enrawell CONSULTING

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Operatív Programja

Megrendelő: Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata

Képviselője: Popovics György, Vármegyei Közgyűlés Elnöke

Hummel Rudolf, mb. főosztályvezető

Tervező: Enrawell Consulting Kft.

Vezető tervező

Szebeni Dávid szakközgazdász

Tervezők

Rónavölgyi Márton terület- és településfejlesztő geográfus, közgazdász

Moldrich Dávid közgazdász

Kiss Gábor Ferenc közgazdász

Konzulensek

Dr. Juhász János
Tábori Attila
Pengő Julianna
Koszorú Lajos
Petrikné Molnár Erika
Polgár Judit
Móricz Anna
Dr. Szilvácsku Zsolt

Tartalomjegyzék

Összefoglalás, tervezési háttér 5

1. Támogatás segítségével megvalósítandó programok 7

1.1. Európai Unió Kohéziós Politikája keretében megvalósítandó országos operatív programok 8

1.1.1 Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz 10

1.2 Egyéb releváns EU támogatások 11

1.2.1 Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) 11

1.2.2 Határon átnyúló, illetve egyéb EU támogatások 11

1.3 COVID-19 támogatási kontextus 13

1.4 Releváns hazai támogatási programok 13

1.5 Országos/Regionális jelentőségű beruházások 17

1.6 Vármegye és/vagy országhatáron átnyúló jelentősebb projektek, együttműködések 19

1.7 Az együttműködésekről 21

2. A tervezett fejlesztési elképzelések vármegyei prioritások szerinti csoportosításban 22

2.1. Prioritás megnevezése: 1. Versenyképes városegyüttesek 23

2.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása 23

2.1.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása 32

1.1. Intézkedés: Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése 48

1.2. Intézkedés: Barnamezős területek újrahasznosítása 49

1.3. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése 50

1.4. Intézkedés: K+F+I tevékenységek támogatása 51

1.5. Intézkedés: Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése 52

1.6. Intézkedés: Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés 53

1.7. Intézkedés: Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése 53

1.8. Intézkedés: Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása 54

2.2. Prioritás megnevezése: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága 56

2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése 71

2.2. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése 72

2.3. Intézkedés: Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés 73

2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás 74

2.3. Prioritás megnevezése: 3. prioritás - Dinamikus vármegyei turisztika 76

3.1. Intézkedés: Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése 84

3.2. Intézkedés: Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése 84

3.3. Intézkedés: Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás 85

2.4. Prioritás megnevezése: 4. Elérhető vármegye 86
M100 autóút Bicske - M1 autópálya - Esztergom közötti szakasz fejlesztése 91
4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése 99
4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése 99
4.3. Intézkedés: Integrált közösségi közlekedés fejlesztése 99
4.4. Intézkedés: Kerékpáros folyosók hálózatosítása 100
2.5. Prioritás megnevezése: 5. prioritás – Az emberkincs megőrzése és megerősítése 101
5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért 116
3. Horizontális jellegű információk 120
3.1. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere 120
3.2. Környezeti értékelés 125
Melléklet 127
1. számú melléklet: A turizmusfejlesztés elvei és fókusz területei 2021-2027 között 127
2. számú melléklet: Összefoglaló pénzügyi ütemezés 129

Összefoglalás, tervezési háttér

A vármegyei szintű területfejlesztési tervezési dokumentumok körét, tartalmi elemeit, felépítését, valamint koherenciájukat a *218/2009. (X.6.) számú Kormányrendelet* szabályozza.

A tervezési munka során a jelenleg érvényben lévő – 2030-ig tartó jövőképpel és célrendszerrel rendelkező – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) foglaltakat szükséges figyelembe venni, a tervek tartalmának azzal összhangban kell lennie. A stratégiai tervezés során az 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 - OFTK releváns pontjait felhasználva készült el Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciójának felülvizsgálata és a Vármegyei Területfejlesztési Program Stratégiai Programrésze is.

Az OFTK-ban megjelenő, a területi tervezésben kiemelt fejlesztési feladatok:

- A *területi egyenlőtlenségek csökkentése* gazdaság- és társadalomfejlesztési eszközökkel a régiók, megyék és a járások szintjén, a hátrányos helyzetű térségek területi programmal történő felzárkóztatása, a kiegyenlített térségi fejlődés feltételeinek biztosítása. E cél során figyelemmel kell lenni koronavírus járványból adódó gazdasági és foglalkoztatási problémákkal sújtott térségek helyzetének javítására, mind az elmaradott térségek, mind a városok esetében.
- *Többközpontú fejlődés biztosítása*: a közép- és kisvárosok térségszervező képességének erősítése a fővárosi metropolisz térség növekedésének ellensúlyozására.
- A *város-vidék egyensúly megteremtése* a *város-vidék kapcsolatok* erősítésével, a térségi és településszerkezeti sajátosságokhoz igazodó fejlesztések megvalósítása, a városfejlesztés és a vidékfejlesztés összehangolása, a vidéki térségek fejlődését is segítő városfejlesztés, integrált térségi és helyi fejlesztési programok megvalósítása.
- *Vidéki térségek és települések* vidéki értékeket megőrző, azokra építő fejlesztése, felzárkóztatása, társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztések, a falvak, kistelepülések népességmegtartó képességének erősítése, a vidéki térségek gazdaságának megerősítése, az agrár- és élelmiszergazdaság és a foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, gazdasági diverzifikáció, helyi gazdaság megerősítése.
- Az *elérhetőség feltételeinek javítása*, az alacsonyabb szintű utak fejlesztése, a közösségi közlekedési rendszerek integrált kezelése
- *Mikrotérségi gazdasági ökoszisztémák fejlődésének erősítése* a versenyképesség fokozása, a vonzáskörzet településeinek gazdasági integrálása érdekében, ami lassíthatja az elvándorlást, bővítheti a helyben foglalkoztatást, és magasabb életminőséget eredményezhet.

  Az operatív programrész tervezési keretét meghatározó jogszabályi háttér, 2021 áprilisában a következő:

- *218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól*

- *1023/2019. (II. 11.) Korm. határozat a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről*

A felülvizsgált Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Koncepció tartalmazza a vármegye hosszútávú – a fejlesztési ciklus időtartamán túlmutató- átfogó céljait, stratégiai és horizontális céljait, amiket szintetizál egy 2030-ig szóló jövőkép. A koncepció célrendszerével összhangban készült el a középtávú, 2021-2027-es fejlesztési ciklust felölelő területfejlesztési program. A területfejlesztési dokumentumok tervezése szoros együttműködésben, több tervezőcsapat részvételével, párhuzamosan zajlott. A párhuzamos tervezés, mint folyamat a települési, vármegyei, illetve az országos szintű tervezést egyaránt érintette.

A vármegyei területfejlesztési program operatív programrészéhez stratégiai keretet biztosít a stratégiai programrész. A stratégiai program kijelöli a vármegyei stratégiai fejlesztési prioritásokat, az azokhoz kapcsolódó intézkedéseket, melyek az operatív programban (továbbiakban OP) fejlesztési beavatkozásokra, kezdeményezésekre bontódnak le. AZ OP-nak tartalmaznia kell az együttműködéssel, illetve támogatás segítségével megvalósítandó kezdeményezések bemutatását, a kapcsolódó ágazati fejlesztési igényeket, meghatározza az indikátorokat, a program lebonyolításban közreműködő szereplőket, együttműködésük rendszerét és felelősségi köreiket, továbbá hozzárendeli a fejlesztési igényekhez a finanszírozási forrásokat és azok tervezett ütemezését.

A sikeres tervezés érdekében, Komárom-Esztergom vármegyében már 2020-as év elején megkezdődött a projektötletek, fejlesztési igények gyűjtése, amelyek alapját képezik majd az operatív programnak. A vállalkozói igények felmérése során, az előző fejlesztési ciklus releváns pályázati konstrukcióinak projektjeit, valamint a Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna projektadatbázisát is figyelembe vette a program. A tervezés szintúgy nagymértékben támaszkodott a vármegyei önkormányzat települések körében elvégzett kiterjedt igényfelmérésére, amelyre nagy részben 2020-ban, kisebb részben 2021 elején került sor.

A területfejlesztési terv elkészítésénél figyelembe kell venni a társadalmi felzárkózási szempontokat is, ezzel kapcsolatban a társadalmi felzárkózás szabályozási dokumentumai nyújtanak támpontot.[1]

[1] 2013/C 378/01 Európai Unió Tanácsa Ajánlás a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről
1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat - A magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II., Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája, a Köznevelésfejlesztési stratégia, továbbá a Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia elfogadásáról
[kiegészítendő az elfogadásra kerülő Kormányhatározat számával] a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 elfogadásáról
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról
2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól
47/2007. (V. 31.) OGY határozat a Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032
1404/2019. (VII. 5.) Korm. programjának megalapozásáról határozat a „Felzárkózó települések" hosszú távú programjának megalapozásáról
1743/2018. (XII. 20.) Korm. határozat Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentéséről
1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozat a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program kidolgozásáról

Az operatív programrész szigorú szempontrendszer alapján készítendő, amelyet a 218/2009. (X. 6.) számú Korm. rendelet releváns pontjai, illetve a Pénzügyminisztérium által kiadott, „Útmutató a vármegyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez” című dokumentum instrukciói határoznak meg.

1. Támogatás segítségével megvalósítandó programok

A Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere, területfejlesztési fókuszai és irányelvei alapján a következő **prioritások** kerültek meghatározásra:

Területi jellegű prioritások:

1. **Versenyképes városegyüttesek**
2. **Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága**

Átfogó jellegű prioritások:

3. **Dinamikus vármegyei turisztika**
4. **Elérhető vármegye**
5. **Emberkincs óvása és erősítése**

A területi prioritások a városi és vidéki térségek a vármegye teljes területét lefedik, külön fókuszálva a vidéki települések, tájak fejlesztési szükségleteire és az urbanizált térségekre, figyelemmel a *város-vidék egyensúly megteremtésére, és* a *város-vidék kapcsolatok* erősítésére. A területi prioritások a koncepcióban meghatározott három stratégiai célterületen (Tata-Tatabánya-Oroszlány-Komárom városhálózati csomópont, Esztergomi és Komáromi tengely és hídfőváros térségek) belül is érvényesülnek, a prioritások intézkedéseivel együtt. Az átfogó jellegű prioritások számos integrált szemléletű intézkedést tartalmaznak, így azok kapcsolódási pontjai jóval szélesebb körűnek tekinthetők, így elősegítve a szinergiák kialakulását és a fejlesztések végeredményének nagyobb hatékonyságát. Ez egyébként a területi prioritások esetében is igaz.

Az intézkedésekhez kapcsolódó fejlesztési kezdeményezések megvalósítását hazai és Európai Uniós források is biztosítják. Az előző programozási időszakokhoz hasonlóan, a 2021-2027 közötti periódusban is az Európai Unió kohéziós politikájához tartozó pénzügyi alapok, a Strukturális és Beruházási Alapok (Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Európai Szociális Alap (ESZA PLUSZ)), a Kohéziós Alap, valamint az EU vidékfejlesztési politikáját támogató Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA) járulnak hozzá legnagyobb mértékben a fejlesztési célok megvalósításához. A stratégiai programrész első, második és negyedik prioritása nagyrészt - ám nem kizárólagosan - ERFA forrásokra támaszkodik, mivel számos infrastruktúra fejlesztéssel operálnak. Az ötödik prioritásnak a társadalmi fókusza jelentős, emiatt elsősorban ESZA PLUSZ források állnak

1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozat a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési programcsomagról
1186/2020. (IV. 28.) Korm. határozat a „Felzárkózó települések” és a gazdaságélénkítő program folytatása érdekében teendő további intézkedésekről

rendelkezésére. A harmadik, turisztikával foglalkozó prioritás a legvegyesebb támogatási aspektusból, hiszen a „soft" fejlesztési elemei alapvetően ESZA PLUSZ forrásokhoz kapcsolódnak, míg a turisztikai attrakciók fizikai kialakításának és hálózatba szervezésének finanszírozása ERFA alapon nyugszik. A Kohéziós Alap a negyedik prioritáshoz kapcsolódó közlekedésfejlesztési kezdeményezések megvalósításában tölt be fontos szerepet.

A vármegyei stratégiai tervezés integrált szemléletét mutatja, hogy egy-egy prioritáshoz több operatív és egyéb finanszírozási program is kapcsolódik. A területi jellegük okán, az első két prioritás nagymértékben építkezik – ám nem kizárólagosan - a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszra (TOP PLUSZ). A gazdasági vonatkozás miatt, a területi prioritások egyes intézkedéseiben megjelenik a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP PLUSZ), mint finanszírozó forrás. A digitális környezet fejlesztéséhez a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (~~DINOP~~DIMOP PLUSZ) forrása járul hozzá, míg a klímastabilitást elősegítő fejlesztési célok eléréséhez a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP PLUSZ) pályázati konstrukciói nyújtanak támogatást. A vidéki térségek esetében a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Pluszból (MAHOP PLUSZ) származó forrás is releváns. A „Dinamikus vármegyei turisztika" esetében jellemzően az önkormányzatok és a helyi gazdasági társaságok a kedvezményezettek, emiatt az operatív programok közül a TOP PLUSZ és a GINOP PLUSZ jelenik meg a prioritásban. Az „Elérhető vármegye" közlekedésfejlesztési kezdeményezései nagyrészt a Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP PLUSZ) keretében valósulnak meg, de az alacsonyabb rendű utak, hálózatok fejlesztése esetében TOP PLUSZ forrás is elérhető. A Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP PLUSZ) pedig elsősorban az ötödik prioritásban megfogalmazott intézkedésekhez kapcsolható. Fontos kiemelni, hogy a 2014-2020-as fejlesztési ciklushoz hasonlóan, több különböző alap szerepelhet egy operatív programban, ami szintén az integrált tervezést erősíti. A vármegye földrajzi fekvése miatt a határmenti együttműködések kulcsfontosságúak, a prioritásokban az ezzel kapcsolatos fejlesztések horizontálisan jelennek meg, a legjelentősebb finanszírozó forrás az Interreg CBC.

A fejlesztési kezdeményezések megvalósításában az Európai Uniós források mellett a hazai források is fontos szerepet játszanak. A területi prioritásoknál, a városi térségekben a Modern Városok Program jelenik meg, mint jelentős fejlesztési forrás a rurális térségek esetében a Magyar Falu Program, illetve a Kisfaludy Program, utóbbi a turisztikai prioritáshoz kapcsolódó kezdeményezéseknél is meghatározó. A K+F+I tartalmú intézkedések esetében az NKFIH források emelhetők ki, a - nemzetközi - versenyképesség javításában az egyedi kormánydöntések, az Eximbank, valamint a HEPA és HIPA szolgáltatásportfoliói nevezhetők meg, mint legfontosabb finanszírozási eszközök.

1.1. Európai Unió Kohéziós Politikája keretében megvalósítandó országos operatív programok

A korábbi fejlesztési ciklushoz hasonlóan, a 2021-2027-es időszakra tervezett Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Program is nagy mértékben épít – ám nem kizárólagosan – a hazai és Európai Uniós társfinanszírozással megvalósítandó forrásokra. A finanszírozás keretrendszerét,

felhasználási területeit 6 ágazati operatív program és egy területi program határozza meg, amelyek az alábbiak, a hozzájuk tartozó tervezett prioritási tengelyekkel együtt:

Operatív Program neve	*Operatív Program rövidítése*	*Tervezett prioritás tengelyek*
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	DIMOP Plusz	1. Innovatív és intelligens gazdasági átalakulás 2. Zöld és hi-tech átállás 3. Fizikai és egyenlő hozzáférés lehetőségeinek bővítése 4. Közszolgáltatások digitalizációja
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	EFOP Plusz	1, Egészségügyi fejlesztések 2, XXI. századi köznevelés 3, Társadalmi felzárkózási fejlesztések 4, Szociális fejlesztések 5, Rászoruló személyek támogatása 6, Család- és ifjúságügyi fejlesztések
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	MAHOP Plusz	1, A fenntartható halászat támogatása és a vízi biológiai erőforrások megőrzése 2, A fenntartható akvakultúra tevékenységek, valamint a halászati és akvakultúra termékek feldolgozásának és marketingjének támogatása
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	IKOP PLUSZ	1, Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése 2, TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése 3, Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	GINOP Plusz	1, Vállalkozásfejlesztés 2, Kutatás, fejlesztés, innováció 3, Fenntartható munkaerőpiac 4, Ifjúsági garancia 5, Felsőoktatás, szakképzés
Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	KEHOP Plusz	1, Vízgazdálkodás, katasztrófa csökkentése 2, Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság 3, Környezet- és természetvédelem 4, Megújuló energiagazdaság 5, Igazságos átmenet
Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TERÜLETI PROGRAM)	TOP Plusz	1, Versenyképes vármegye (P05) 2, Klímabarát vármegye (PO2) 3, Területi humán fejlesztések (PO4) 4, Budapesti infrastrukturális fejlesztések 5, Budapesti humán fejlesztések
KAP STRATÉGIAI TERV	KAP	I. pillér: Fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás és újraelosztó támogatás Agroökológiai program

		Termeléshez kötött támogatások Fiatal gazda területalapú támogatás II. pillér: Vidékfejlesztési támogatások

1.1.1 Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz

A 2021-2027 uniós programozási időszak területi operatív programjának célja, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ) a 2014-2020-as fejlesztési ciklusban érvényes Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tematikáját és integrált területi tervezésen keresztül megvalósuló modelljét folytatja. **Az új operatív program a következő elvek mentén határozza meg, illetve támogatja a helyi törekvéseket:**

- elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, fejlesztési tematikája kiterjed a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a települési infrastruktúra településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére,
- a **kiemelt térségekben** ezeket a fejlesztéseket térségi alapon összehangolja és ezeken túlmenő térség specifikus fejlesztéseket is finanszírozhat,
- **fenntartható városfejlesztési intézkedések** keretében a helyi fejlesztési stratégiájuk alapján kiválasztott városok a fenti fejlesztéseket **integrált helyi városfejlesztési programokban** valósíthatják meg,
- szerepet vállal a **helyi és térségi jelentőségű turizmus** fejlesztésében,
- szerepet vállal a komplex programmal fejlesztendő járásokban, **helyi társadalmi felzárkózási programok** támogatásában.[2]

A TOP PLUSZ az Európai Unió 2021-2027-es tervezési időszakra meghatározott 5 szakpolitikai célkitűzésből az ötödik, területi jellegű célhoz, a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik, mely a fenntartható és integrált térségi fejlesztést célozza helyi kezdeményezések támogatásával. Mellette a második, „Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa” célkitűzéshez is hozzájárul a kapcsolódó önkormányzati energetikai fejlesztések támogatásával és elősegíti a negyedik, „Szociális Európa” célkitűzés területi humán fejlesztései célkitűzés megvalósítását a – társadalmi felzárkóztatás, szociális városrehabilitáció intézkedéssel.

A 2021-2027-es európai uniós szakpolitikai célkitűzések:

- PO1 – Intelligens Európa
- PO2 – Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa
- PO3 – Jobban összekapcsolt Európa
- PO4 – Szociális Európa
- PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa

[2] Pénzügyminisztérium (2020): Útmutató: a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára területfejlesztési program elkészítéséhez, Budapest, 21 p.

Egy prioritási tengely egy európai uniós célkitűzéséhez kapcsolódik, azonban több alapból (ERFA, ESZA+) is támogatható, ezzel finanszírozási rugalmasságot biztosít egyes fejlesztésekhez. A program lefedi az ország teljes területét, az összes megyének és a fővárosnak is biztosít forrást. A területi forrásallokáció kapcsán fontos kiemelni, hogy a térségi fókusz az ún. legkevésbé fejlett régiókon van – a források 65%-a koncentrálódik ezekben a régiókban –, a Közép-Dunántúl régió relatív fejlettsége okán nem tartozik ebbe a kategóriába, azonban továbbra is konvergencia régió marad.

A területi alapú fejlesztések a vármegyei területfejlesztési koncepción és programokon (vármegyei területfejlesztési program, vármegyei integrált területi program), valamint a településfejlesztési koncepciókon és a városokhoz köthető integrált településfejlesztési stratégiákon alapulnak. A kedvezményezettek körébe elsősorban helyi önkormányzatok és intézményeik, önkormányzati tulajdonú gazdasági szervezetek, illetve intézkedésektől függően állami szervezetek és többségi állami tulajdonú gazdasági szervezetek, civil és nonprofit szervezetek, egyházak, valamint közalapítványok tartoznak.

1.2 Egyéb releváns EU támogatások

1.2.1 Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)

Habár nem a kohéziós politikai részét képezi, az Európai Unió vidékfejlesztéssel kapcsolatos támogatásai szintén jelentős szerepet töltenek be a vármegye fejlesztésében. Az EMVA a Közös Agrárpolitika finanszírozás eszköze, amely vidékfejlesztési stratégiákat és projekteket támogat. 2021-2027 közötti programozási időszakban 4265 milliárd forinttal járul hozzá a magyar vidék, a magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztéséhez. Ezzel közel háromszor akkora forrás áll rendelkezésre, mint a korábbi, 2014-2020 közötti programozási időszakban. A KAP másik pillére, a jövedelempótló támogatások révén pedig további 3272 milliárd forintnyi, 100%-ban uniós forrásból kapnak segítséget a hazai mezőgazdasági szereplők.

1.2.2 Határon átnyúló, illetve egyéb EU támogatások

Komárom-Esztergom vármegye földrajzi fekvése okán részt vesz határon átnyúló programban, két transznacionális együttműködésben, valamint tagállami szintű, interregionális együttműködési programokban is. A 2021-2027-es fejlesztési ciklusban az alábbi együttműködések nyújthatnak Európai Uniós központi forrást:

Határon átnyúló programok (NUTS3 szint)

- Szlovákia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program
  Az Európai Regionális Fejlesztési Alap európai területi együttműködési célkitűzése (ETE) által finanszírozott program, feladata a magyar és szlovák határ menti régiók fejlesztése.[3]

[3] https://www.szpi.hu/interreg-v-a-szlovakia-magyarorszag-egyuttmukodesi-program

Transznacionális együttműködések (NUTS2 szint)

- Interreg Danube / Duna Transznacionális Program
  Célja a transznacionális együttműködések továbbvitele, az intézmények közötti együttműködés javításának, valamint közös szakmai keretfeltételek, stratégiák, programok kidolgozásának támogatása a Duna régió térség számára releváns szakterületeken[4]
- Interreg Central Europe / Közép-Európa Területi Együttműködési Program
  Célja a területi kohézió erősítése, a belső integráció előmozdítása és Közép-Európa versenyképességének fokozása. [5]

Interregionális együttműködési programok (tagállami szint)

- INTERREG Europe
  Az INTERREG Europe régiók közötti együttműködési program, az európai területi együttműködés célkitűzés alatt társfinanszírozásban részesül az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásaiból.[6]
- ESPON
  Célja a területfejlesztési politika megalapozása az Unió, a tagországok és a régiók szintjén egyaránt, valamint európai szintű tudományos kutatási hálózat létrehozása a területfejlesztés témakörében[7]
- Urbact
  Az URBACT egy 2002 óta működő Európai Területi Együttműködési Program, amely a fenntartható, integrált városfejlesztést ösztönzi és segíti az EU tagállamaiban.[8]
- Interact
  A program célja, hogy a tapasztalatok megosztásának, a helyes gyakorlatok átadásának és az innovatív megközelítések terjesztésének ösztönzésével növelje a kohéziós politika hatékonyságát a területi együttműködési programok és partnerek között.[9]

Egyéb pénzügyi alapok a Kohéziós Politikán kívül, amelyek rendelkeznek fejlesztési céllal is:

- Horizon Europe
  A Horizon Europe célkitűzései az EU tudományos és technológiai bázisának, valamint az Európai Kutatási Térségének a megerősítése, Európa innovációs kapacitásának és versenyképességének fellendítése és munkahelyteremtés, valamint a polgárok prioritásainak megvalósítása és az uniós társadalmi-gazdasági modell és értékek megőrzése. [10]

[4] https://docplayer.hu/5858310-A-duna-transznacionalis-egyuttmukodesi-program-bemutatasa-hegyesi-bela-kapcsolattarto-2015-junius.html
[5] https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/atlas/programmes/2007-2013/crossborder/operational-programme-central-europe
[6] https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/what/glossary/i/interreg-europe
[7] https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/what/glossary/o/espon
[8] https://urbact.eu/sites/default/files/hungarian_for_web.pdf
[9] https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/atlas/programmes/2014-2020/italy/2014tc16rfir002
[10] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/horizon_europe_hu_-_beruhazas_jovonk_alakitasaba.pdf

- LIFE
  A LIFE az EU környezetvédelmi pénzügyi eszköze.
- Invest EU 2021-2027
  Az InvestEU program célja, hogy a piaci hiányosságok vagy az optimálistól elmaradó beruházási helyzetek kezelése érdekében az uniós költségvetéséből származó garanciákkal ösztönözze a köz- és a magánszféra befektetőinek részvételét a finanszírozási és beruházási műveletekben. [11]
- Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) programjai
  Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség kezeli az uniós finanszírozási programok bizonyos részeit az oktatás, a kultúra, az audiovizuális média, a sport, a polgári szerepvállalás és az önkéntes munka területén. [12]
  - Erasmus +
  - Kreatív Európa
  - European Solidary Corps
  - Europe for Citizens

1.3 COVID-19 támogatási kontextus

A 2020-ban bekövetkező pandémia gazdasági-társadalmi válságot idézett elő, amire az Európai Unió reagálva, a 2021-2027-es időszakra – a 70 milliárd eurós összegű Next Generation EU helyreállítási eszközzel együttesen minden eddigit meghaladó összegű, 1,8 billió euró támogatás nyújtását teszi lehetővé az Európai Unió számára az elkövetkező időszakban. A támogatások egyrészt a COVID-19-világjárványból való kilábalást, másrészt a különböző szakpolitikai területek kiemelt, hosszú távú uniós célkitűzéseinek megvalósítását célozzák.[13]

1.4 Releváns hazai támogatási programok

A Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Program az Európai Uniós források mellett hazai forrásokra is támaszkodik. A leginkább releváns támogatási programok a következők:

- Bethlen Gábor Alapkezelő egyházi és nemzetiségi támogatásai
  A Bethlen Gábor Alap pénzeszközeinek kezelését a 2011 áprilisában létrehozott nonprofit gazdasági társaság, kiemelt feladata a külhoni magyarság szülőföldjén történő egyéni és közösségi boldogulásának, anyagi, szellemi gyarapodásának elősegítése és kultúrájának megőrzése érdekében támogatások nyújtása Az Alapkezelő a civil támogatásokkal, a NEA pályázatok kezelésével kapcsolatos feladatokat is ellát.[14]

[11] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2019/03/27/investeu-eu-ambassadors-confirm-common-understanding-reached-with-parliament/
[12] https://epso.europa.eu/job-opportunities/institutions-and-agencies/3385-eacea-education-audiovisual-and-culture-executive_hu
[13] https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/
[14] https://bgazrt.hu/magunkrol/

- HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt. támogatásai
  A HEPA célja, hogy megbízható és aktív partnere legyen a magyar kis- és középvállalkozásoknak az exportfejlesztés területén, hozzájárulva a hazai exportsikerekhez.[15]

- Irinyi-terv Iparstratégiai Támogatási Program pályázat
  A 2016 óta működő Irinyi-terv iparstratégiai támogatási program célja a magas hozzáadott értékű, nemzetközi piacokon is versenyképes termékek kifejlesztésének és piacra vitelének támogatása.[16]

- Jelenlét Program (Esztergom, Tatabánya)
  A Jelenlét program alapja a városi nyomortelepeken, elszegényedett kistelepüléseken végzett állandó és intenzív szociális munka. A további programelemek erre alapozva, a helyiek segítségével felállított diagnózis mentén valósulnak meg.[17]

- Kisfaludy program
  A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program a hazai turisztikai fejlesztéseket összefogó kormányzati ernyőprogram, amelynek célja, hogy 2030-ig Magyarországot Közép-Európa turisztikai központjává tegye, mindezt desztinációs szemléletű, innovatív és komplex fejlesztési projektek támogatásával.[18]

- Közfoglalkoztatási program
  A közfoglalkoztatási program számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.[19]

- Magyar Falu Program
  A Magyar Falu Program célja a magyar vidék, a magyar falvak fejlesztése, az 5000 fő lakosságszám alatti települések hátrányainak enyhítése. Gyújtópontjában a közszolgáltatások és a falusi életminőség színvonalának emelése állnak.[20]

[15] https://hepa.hu/rolunk
[16] https://ifka.hu/hu/page/irinyi-2020
[17] https://jelenlet.maltai.hu
[18] https://kisfaludyprogram.hu/programrol/attekintes/
[19] https://kozfoglalkoztatas.kormany.hu/tajekoztato-a-kozfoglalkoztatas-rendszererol
[20] https://palyazatmenedzser.hu/cimke/magyar-falu-program/

- Modern Városok Program
  A modern városok programban résztvevő megyei jogú városok (köztük a megyében található Tatabánya) nagy összegű kormányzati támogatások segítségével valósíthatnak meg a település fejlesztését, modernizálását célzó beruházásokat[21]

- Nemzeti Együttműködési Alap pályázatok
  A Nemzeti Együttműködési Alap egy olyan költségvetési előirányzat, amelynek felhasználásában a civil szervezetek és a kormányzat partnersége jut kifejezésre. A Nemzeti Együttműködési Alap a civil szervezetek számára kínál támogatási lehetőségeket, forrásai elsősorban pályázati úton érhetők el.[22]

- Nemzeti Környezetvédelmi Program keretében meghirdetett támogatások
  A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket.[23]

- Nemzeti Kulturális Alap pályázatai
  A Nemzeti Kulturális Alap célja a nemzeti és egyetemes értékek létrehozása, megőrzése, valamint terjesztésének támogatása. Az Alap az elmúlt években számos együttműködési megállapodást kötött kormányzati és civil szervezetekkel egyaránt, szakmai kollégiumai pedig átfogó támogatási programokat hirdettek meg az állami szerepvállalás erősítése érdekében a kultúra területén.[24]

- Népi Építészeti Program
  A magyar kormány által létrehozott és finanszírozott Népi Építészeti Programot 2019 óta a Teleki László Alapítvány kezeli, az évi 1,5 milliárd forintos keretből zajló program célja, hogy vissza nem térítendő támogatást nyújtson olyan védett épületek tulajdonosainak – szervezeteknek és magánszemélyeknek –, amelyek népi építészeti értéket képviselnek.[25]

- NKFIH innovációs és kutatási pályázatok
  A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatalt (NKFI Hivatal) azzal a céllal alakult meg, hogy létrehozza a hazai kutatás-fejlesztés és innováció kormányzati koordinációjának és kiszámítható finanszírozásának stabil intézményi rendszerét, amely végrehajtja a rendelkezésre álló források hatékony és átlátható felhasználását.[26]

- OFA Nonprofit Kft. pályázatai
  Az OFA Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság közhasznú szervezet, célja a foglalkoztatás és munkahelymegőrzés elősegítése, innovatív

[21] https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600250.kor
[22] https://civil.info.hu/nea/kezdolap/bemutatkozas/index.html
[23] https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a15h0027.OGY
[24] https://nka.hu/nemzeti-kulturalis-alap/
[25] http://www.telekialapitvany.hu/nepi-epiteszeti-program-megduplazodott-a-tamogatasi-igenyek-szama/
[26] https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatalrol/kuldetes-kozfeladatok

foglalkoztatási formák támogatása, a foglalkoztatást, a munkaerő-piaci integrációt szolgáló programok, projektek végrehajtása.[27]

- Országfásítási Program
  Az Agrárminisztérium a 2019 őszén indított Országfásítási Program keretében hirdette meg a Településfásítási Programot. A Településfásítási Program 2021-ben induló második ütemében összesen 24 ezer sorfát igényelhetnek a 10 ezer fő alatti települések.[28]

- Országos Környezeti Kármentesítési Program
  A Nemzeti Környezetvédelmi Program részét képező Országos Környezeti Kármentesítési Program (OKKP) célja a felelősségi körtől függetlenül, az elmúlt évszázadban a földtani közegben (talajban) és a felszín alatti vizekben hátramaradt, akkumulálódott szennyezettségek, károsodások felderítése, megismerése, a szennyeződések mértékének feltárása, a veszélyeztetett területeken a szennyezettség kockázatának csökkentése, a szennyezett területeken a szennyezettség mérséklése, vagy megszüntetésének elősegítése.[29]

- Széchenyi Hitelprogram, MNB hitelprogram
  A Széchényi Hitelprogram és az MNB NHP a kis- és középvállalkozások számára nyújtanak kedvező hitelt, azzal a céllal, hogy a vállalkozások jobban tudjanak ellenállni a járvány negatív gazdasági hatásainak.[30]

- Tanyaprogram
  A Tanyaprogram célja a tanyasi gazdálkodás megújítása, újjáélesztése, a tanyasi életmód hátrányainak csökkentése, sajátos értékeinek megmentése, megőrzése. A program egyaránt támogatja a már meglévő tanyai gazdaságokat, valamint az új tanyagazdaságok indítását is.31

- Útravaló pályázatok, Nemzeti Tehetség Program
  Az Útravaló Ösztöndíjprogram esélyteremtő alprogramjainak célja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók iskolai sikerességének elősegítése, motivációjuk és önértékelésük erősítése mentori támogatással.
  A Nemzeti Tehetség Program, egy nemzeti esélyjavító, társadalomépítő stratégiai szintű program. A Nemzeti Tehetség Programról szóló OGY-határozat elfogadásával az Országgyűlés 2008-tól kezdődően húsz évre határozott meg kiemelt feladatokat a tehetségsegítésben, a tehetséggondozásban.[32]

- Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program
  A Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderő-fejlesztési Program az elmúlt harminc év legátfogóbb védelmi fejlesztési programja, aminek keretében a kormány a hazai védelmi ipar minél

[27] https://ofa.hu/hu/ofa-az-orszagos-foglalkoztatasi-kozhasznu-nonprofit-kft-bemutatasa
[28] https://orszagfasitas.hu/telepulesfasitasi-program-2021/
[29] http://edkvf.kvvm.hu/tartalom/vizved/fsza_okkp.html
[30] https://www.otpbank.hu/portal/hu/MKV/NHP-Hajra
[31] Agrárminisztérium (2021): 2021. évi PÁLYÁZATI FELHÍVÁS a tanyák és a tanyás térség megőrzése, fejlesztése érdekében a gazdaságok indításának és fejlesztésének támogatására. Elérhető innen: https://tanya.hoi.hu/doc/TP-palyazat-2021.pdf
[32] https://ukir.emet.gov.hu/static.php?page=welcome, https://nemzetitehetsegprogram.hu/hu/a-programrol

szelesebb körű fejlesztését is célul tűzte ki, kapcsolódóan a Magyar Honvédség átfogó fejlesztéséhez.[33]

- Gazdaságvédelmi Akcióterv
  A Gazdaságvédelmi Akcióterv a Kormány által meghatározott intézkedéseket tartalmaz, melyek a koronavírus negatív gazdasági hatásait hivatottak ellensúlyozni. Fő pontjai a munkahelymegőrzés, a munkahelyteremtés, a kiemelet ágazatok támogatása vállalatok finanszírozása és a család- és nyugdíjasvédelem program.[34]

- Nemzeti Befektetési Ügynökség - Versenyképesség-növelő támogatási program és az egyedi kormánydöntéseken (EKD) alapuló támogatások rendszere
  A versenyképesség növelő támogatás célja, hogy a feldolgozóipari és üzleti szolgáltató központi szektorban működő közép- és nagyvállalatok számára segítséget nyújtson a koronavírus-járvány kitörése által nehéz helyzetbe kerülő vállalkozások számára. Egyedi kormánydöntésen alapuló (EKD) támogatásnak nevezik Magyarországon azt a támogatási formát, amelyben a vállalkozások közvetlenül a Magyar Kormányhoz nyújtják be támogatási kérelmüket. Ezekben az esetben a kérelem támogatásról minden esetben, egyedileg és közvetlenül a Magyar Kormány határoz.[35]

- Digitális Falu Program
  A program célja a kistelepülések vonzerejének és élhetőségének javítása digitális megoldásokkal. A program konkrét és kézzel fogható termékekkel, szolgáltatásokkal kezeli majd a vidéket érintő kihívásokat, annak érdekében, hogy tovább növelje a magyar falvak megtartó erejét és az ott élők életszínvonalát.[36]

1.5 Országos/Regionális jelentőségű beruházások

Minden fejlesztési időszaknak vannak olyan kiemelt jelentőségű nevesíthető beruházásai, amelyek fontossága, hatása túlmutat saját magukon. Ezek a beruházások, projektek együtt a területi fejlesztéspolitika gerinceként is szolgálnak. Megvalósítói körük spektruma változatos, a felsőoktatási intézményektől az önkormányzati szektoron át az állami szervezetekig terjed. Mindemellett megvalósításuk a 2017-27-es fejlesztési ciklus fontos sikerkritériuma.

Komárom-Esztergom vármegyében meghatározó, országos és regionális jelentőségű nevesített beruházások, amelyek direkt, vagy indirekt módon hozzájárulnak a térség területi és társadalmi kohéziójának erősítéséhez:

[33] http://real.mtak.hu/105874/1/2019eA%20Zr%C3%ADnyi%202026%20program_Budavári%20Krisztina.pdf
[34] https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1826.KOR&dbnum=1
[35] https://glosz.eu/egyedi-kormanydontes-rendszere
[36] https://digitalisjoletprogram.hu/hu/hirek/civitas-sapiens-20-konferencia-indul-a-digitalis-falu-program

Közlekedési fejlesztések:

- M1 autópálya kétszer három sávossá bővítése két szakaszban (M0 - Tatabánya Újváros, Tatabánya Újváros – Győr (M19))
- M10 gyorsforgalmi út kiépítése (Budapest – Esztergom – Szlovákia)
- M100 2x2 sávos autóút, Esztergom-M1 autópálya közúti kapcsolat fejlesztése, amely távlatban várhatóan továbbvezetésre kerül az M5 autópályáig, 110 km/h tervezési sebességgel előkészítés alatt álló Komárom - M1 autópálya – Kisbér (M 13.számú), valamint Kisbértől Székesfehérvár irányába (M 81) gyorsforgalmi út kialakítása, egyidejűleg önálló kerékpárút létesítésével, Tata (M1) – Oroszlány - Mór (81. sz. út) másodrendű főúti nyomvonal kiépítése
- 1. sz. főút új nyomvonalra helyezése a szárligeti új csomóponttól Tatabánya-Környe-Tata elkerülésével új M1 autópálya tatai csomóponttal, majd Almásfüzitő – Komárom térségében
- Esztergom – Komárom (Győr) közötti vasúti közlekedés szolgáltatásfejlesztése (elővárosi közlekedés rendszerbe szervezés)
- V0 Budapestet elkerülő, teherforgalom számára épülő vasútvonal, valamint a Budapest – Varsó nagysebességű vasút fejlesztése
- Új közúti és vasúti Duna-híd az M100 – M10 gyorsforgalmi utak folytatására Szlovákia felé, Esztergom térségében
- A Stratégiai Programban a 2021-27-es fejlesztési ciklusban megvalósításra javasolt kerékpáros gerinchálózat kiépítése az EuroVelo6 útvonallal együtt

Gazdaságfejlesztés, turizmus, oktatás

- a Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ fejlesztése - járműipari innovációs központ létrehozása kiemelt kormányzati támogatással
- Az EDUTUS Egyetem állami finanszírozású műszaki felsőoktatásának fejlesztése, a felsőoktatási intézményi kapcsolatok bővítése, megyébe kihelyezett új oktatási bázisok kialakítása
- A tatabányai volt Bánhidai Erőmű területén multifunkcionális központ és Science Park kialakítása
- Esztergom komplex turisztikai fejlesztése
- Tatai Vár komplex turisztikai fejlesztése
- Komáromi erődrendszer komplex turisztikai fejlesztése
- A Dunamente élményszerű vízi bejárhatóságát célzó komplex projektcsomag

- Közös, akár határon átívelő vármegyei turisztikai keretrendszer kialakítása (közös értékesítési rendszer, közös szolgáltatási lánc, közös kooperatív marketing, szervezetfejlesztés)

1.6 Vármegye és/vagy országhatáron átnyúló jelentősebb projektek, együttműködések

Komárom-Esztergom vármegye fejlesztéspolitikai tervezésében immár hagyományosan visszatérő elem a területiség elvének hangsúlyos megjelenése, amelynek része a vármegye- és országhatárokon átnyúló projektek kiemelt figyelemmel kezelése is. Ennek megfelelően a határon átnyúló projektek esetében is azonosíthatóak olyan beavatkozások, amelyek az elkövetkezendő fejlesztési ciklus sikerességének fokmérőjeként szolgálhatnak. Természetesen átfedés figyelhető meg az országos/regionális jelentőségű beruházásokkal, amely az összefüggések komplex rendszeréből adódik.

Több, szomszédos közigazgatási egységet közvetlenül érintő projektek, kezdeményezések

- Új közúti és vasúti Duna-híd az M100 – M10 gyorsforgalmi utak folytatásában Szlovákia felé, *illetve délre az M6 felé (Nyitra vármegye, Pest vármegye, Fejér vármegye),*
- A Stratégiai Programban a 2021-27-es fejlesztési ciklusban megvalósításra javasolt kerékpáros gerinchálózat kiépítése az EuroVelo6, SacraVelo útvonallal együtt a vármegyehatáron átnyúlóan (utóbbi, mint új turisztikai termék) *(Nyitra/Nagyszombat vármegye, Pozsony, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Veszprém, Pest megyék)*
- Komárom-Komárno kikötőfejlesztés *(Nyitra vármegye)*
- Közös, akár határon átnyúló vármegyei turisztikai keretrendszer kialakítása *(Nyitra vármegyei, Győr-Moson-Sopron vármegye, Fejér vármegye, Veszprém vármegye, Pest vármegye)*
- Danube Bike&Boat pályázat keretében történő tevékenységek kiterjesztése *(Pozsony vármegye, Győr-Moson-Sopron vármegye, Fejér vármegye, Pest vármegye)*
- Borvidéki együttműködések *(Nyitra vármegye, Győr-Moson-Sopron vármegye)*
- Határon átnyúló klaszterek fejlesztése, különös tekintettel az élelmiszeriparra és mezőgazdaságra *(Nyitra vármegye, Győr-Moson-Sopron vármegye)*
- Ezüstgazdaság mentén való együttműködések - a népesség elöregedéséből fakadó termelés és szolgáltatások *(RDV EGTC működési területe)*
- Körforgásos gazdaság határon és iparágakon átívelő versenyképesség és termelékenység növelésére *(RDV EGTC működési területe)*
- energetikai együttműködés Mór-Kisbér-Pannonhalma tengely mentén *(Győr-Moson-Sopron vármegye, Fejér vármegye)*

- Kisprojekt Alap tovább működtetése *(Nyitra vármegye, Győr-Moson-Sopron vármegye, Pest vármegye, Pozsony vármegye)*

Fejér vármegye

- Tatabánya-Oroszlány-Mór új főúti kapcsolatának kialakítása, kapacitásfejlesztése
- Tatabánya-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari / logisztikai nagytérségben az innováció orientált beruházások, a K+F, a közlekedési hálózatok fejlesztése
- Klaszterek és beszállítói hálózatok kialakításának ösztönzése, különös tekintettel az autóiparra (elsősorban Mór, Kisbér, Oroszlány, Tatabánya/Tata térségben)
- Foglalkoztatási programok, szakképzés összehangolása (Mór, Kisbér, Oroszlány, Tatabánya/Tata térségben)
- Hálózatos turisztikai kerékpárút fejlesztések folytatása:
    - Pannónia Szíve program keretében:
        - 71.B: Oroszlány (Majkpuszta)-Csákvár-Nadap, továbbá Mór-Pusztavám-(Oroszlány) kerékpárút fejlesztése
        - Etyek-Tarján-Héreg-Bajót-Tát-Esztergom kiágazása, (Tarján-Vértestolna-Agostyán-Tata-Dunaalmás /EuroVelo 6/, Tarján-Tardos-Süttő /EuroVelo 6/)

Környezetvédelmi együttműködés:

Virtuális Erőmű Program keretében történő együttműködések

Győr-Moson-Sopron vármegye

- Az M1-es autópálya 2x3 sávosra bővítése
- Komárom – Esztergom vasútvonal és a Komárom-Kisbér-Székesfehérvár vasútvonal győri elővárosi személyforgalomba való bekötése
- A 81. számú főút fejlesztése

Veszprém vármegye

Közlekedés, tervezett nyomvonalas létesítmények megvalósítása, hiányzó kapcsolatok kiépítése:

- Csatka – (Bakonyoszlop) térségi szerepű összekötő út fejlesztése
- Súr – (Csetény) mellékút fejlesztése
- A tervezett Pápa - Bakonyszücs, Bakonykoppány - Fenyőfő- Bakonyszentkirály – Kisbér térségi kerékpárút hálózati elem Réde – (Bakonyszentkirály) szakasza

Turisztikai együttműködések:

- Veszprém-Balaton régió 2023-as Európa Kulturális Fővárosa cím erősítése Komárom-Esztergom vármegyéből az interregionális kapcsolatokon keresztül
- Tervezett bakonyaljai natúrpark létrehozása és fejlesztése

Környezetvédelmi együttműködések:

- Virtuális Erőmű Program keretében történő együttműködések

1.7 Az együttműködésekről

Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata fejlesztéspolitikai megközelítése – összhangban az országos és EU szintű fejlesztéspolitikai dokumentumokkal – erőteljes hangsúlyt helyez a területi megközelítésre, amely számos esetben a potenciális kedvezményezetti körön belüli fokozott együttműködést is magában foglal. Tekintettel arra, hogy az együttműködés követelménye mindig magában hordozza a bürokratikus költségek és a projektmenedzsment időráfordításának növekedését, figyelembe kell venni, hogy a fejlesztéspolitika csak ott követelje meg az együttműködést, ahol annak társadalmi haszna meghaladja költségeit.

Ennek megfelelően a Területfejlesztési Program **Operatív Programja az együttműködéseket illetően három kategóriát különböztet meg.**

1. Együttműködés nem szükséges.
2. Az együttműködés ajánlott. Az együttműködések létrejöttét a projektkiválasztási szempontrendszer a pontozás során ösztönzi.
3. Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program. Az együttműködés a megvalósítás alapvető feltétele.

A Pénzügyminisztérium által kiadott "Útmutató a vármegyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez" **a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 3. melléklet 2.2. b) pont alapján az együttműködésben megvalósítandó programok alatt az önkormányzatok között, az önkormányzat és üzleti szektor közötti, valamint az önkormányzat és civil szektor közötti partnerségi együttműködés keretében megvalósítandó programokat érti.** Jelen Operatív Program ezen együttműködések kritériumaként az együttműködések formalizált, illetve intézményesített voltát támasztja. Fontos azonban, hogy a formalizált együttműködések meg nem követelése nem zárja ki az eseti, informális helyi együttműködéseket. Ebben a logikai rendszerben tehát nem feltétlenül szigetszerű egy fejlesztés akkor sem, ha az együttműködés nem külön előírt követelmény.

2. A tervezett fejlesztési elképzelések vármegyei prioritások szerinti csoportosításban

Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciója 2021-ben került felülvizsgálatra. A megújult Koncepció új célokat és prioritásokat fogalmazott meg. A Területfejlesztési Koncepcióban szereplő célok és prioritások az alábbi táblázatban láthatóak.

Átfogó célok 2021-2030					
A1 Lépéstartás a tudásalapú társadalom és az IT vezérelt gazdaság fejlődésével		*A2 Városok- városegyüttesek - urbanizált táj fejlesztése*		*A3 A vidéki tájak új egyensúlyának elérése*	
Stratégiai célok 2021-2027					
Specifikus célok 2021-2027	*S1 Gazdasági fókuszok - a gazdaság diverzifikációja*	*S2 Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira - Integrált tájgazdálkodás*	*S3 Kisvárosok átfogó modernizációja*	*S4 Emberkincs óvása és erősítése - képzés, egészség, szociális gondoskodás*	
Területi célok 2021-2027	*T1 Városhálózati csomópont térségi és belső integrációja*	*T2 Komárom tengely és hídfőváros térsége kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése*		*T3 Esztergom tengely és hídfőváros térsége többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése*	
Horizontális célok 2021-2027					
• *H1 A reziliencia erősítése a halmozódó válságok ciklusában* • *H2 Társadalmi és civil energiák hasznosítása* • *H3 Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és térségek felzárkózása* • *H4 Kompakt települések - települési térségek újrahasznosítása*					
Prioritások	*1.Versenyképes városegyüttesek* *(területi prioritás)*	*2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága* *(területi prioritás)*	*3. Dinamikus, vármegyei turisztika* *(átfogó prioritás)*	*4. Elérhető vármegye* *(átfogó prioritás)*	*5. Emberkincs óvása és erősítése* *(átfogó prioritás)*

A 218/2009.(X.06.) Korm. rendelet 3. sz. mellékletének 2.1. c. pontja alapján a fejezet kiegészítésre került az egyes prioritásokhoz tartozó intézkedések, fejlesztési kezdeményezések konkrét

számszerűsített mutatóival (indikátor célértékek), felváltva a korábbi struktúrát, ahol csak a lehetséges indikátorok kerültek felsorolásra. Az indikátorvállalások alapja elsősorban a vármegyei Integrált Területi Program indikátorvállalásai. A célérték elérésének időtávja az N+2 szabály alapján 2029. Megjelölésre kerültek valamennyi intézkedésnél, fejlesztési kezdeményezésnél a megvalósítás és a közreműködők lehetséges szereplői, továbbá az egyes intézkedések, fejlesztési kezdeményezések végrehajtásának felelősei is („területi szereplő" vármegye, mint a tervezésért felelős szervezet / a vármegye felelősségén kívül eső, külső szereplő). A területi szereplő magában foglalja a tulajdonában álló gazdasági társaságot is.

2.1. Prioritás megnevezése: 1. Versenyképes városegyüttesek

2.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Kapcsolódás az EU célkitűzésekhez
A prioritás területi jellege miatt, integrált módon, több EU-s szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik: ● PO1 – Intelligens Európa ● PO2 – Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa ● PO3 – Jobban összekapcsolt Európa ● PO4 - Szociális Európa ● PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa
Kapcsolódás az MO Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz
● Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország, a magyar termelési kultúra XXI. századi újjászületése ● Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet ● Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése
Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez
Átfogó célok: ● Lépéstartás a tudásalapú társadalom és IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1) ● Városok - Városegyüttesek – Urbanizált táj fejlesztése (A2) Területi stratégiai célok: ● Városhálózati csomópont térségi és belső integrációja (T1) ● Komárom tengely és hídfőváros térsége kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése (T2) ● Esztergom tengely és hídfőváros térsége többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése (T3) Specifikus stratégiai célok: ● Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1) ● Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira – integrált tájgazdálkodás (S2)

- Kisvárosok átfogó modernizációja (S3)
- Emberkincs óvása és erősítése képzés – egészség – szociális gondoskodás (S4)

A prioritás területi fókuszai, célkitűzései

A területi prioritás a vármegye urbanizált térségeire fókuszál, amely a középső városhálózati csomópont (Tata-Tatabánya-Oroszlány-Komárom), valamint az esztergomi tengely és hídfőváros, valamint a komáromi tengely és hídfőváros térben található központi funkcióval rendelkező városokat és várostérségeiket foglalja magába.

A prioritás a városi milió 21. századi elvárásainak teljesítésére és a már meglévő elemeinek fejlesztésére fókuszál. Ennek megvalósításához a városok, illetve várostérségek közötti együttműködések javítása, fejlesztéseik összehangolása, valamint az ebből fakadó szinergikus hatások hatékonyabb kihasználása szükséges. A prioritás célkitűzései közé tartozik a városi környezet vonzerő emelése (lakó- és közösségi területek, infrastruktúra, közszolgáltatások fejlesztése, városközpontok megújítása), az alulhasznosított, barnamezős területek revitalizálása, funkcióváltásának elősegítése, a versenyképesség fokozása érdekében a K+F+I tevékenységek támogatása, a gazdasági kiszolgálóháttér fejlesztése, valamint a gazdasági diverzifikáció elősegítése. A célok eléréséhez szükséges a vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitások erősítése.

A városok urbanizált övezeteit érintő gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére, integrált intézkedések mentén fenntartható városfejlesztési programra javasolt Tatabánya és Esztergom Város Önkormányzata.

Prioritás keretében tervezett intézkedések megnevezése

1.1. Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése

1.2. Barnamezős területek újrahasznosítása

1.3. Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

1.4. K+F+I tevékenységek támogatása

1.5. Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése

1.6. Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés

1.7. Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése

1.8. Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása

Tervezett fejlesztések tartalmának és indokoltságának összefoglalása

Az elmúlt évtizedben a fejlesztéspolitikában a hangsúlyok eltolódása megkezdődött, a versenyképesség javítása egyre fontosabbá válik, emiatt a funkcionális várostérségek, mint gazdasági erőterek integrált fejlesztései felértékelődnek. A pólustérségek fejlesztésének kisugárzó hatásai képesek dinamizálni a környező térségben fekvő településeket, így hozzájárulnak a lokális

és térségi területi-gazdasági-társadalmi kohézió eléréséhez is. A prioritás területi jellegéből adódóan, integrált módon közelíti meg a várostérségek versenyképességének növelését. A vármegyei fejlesztéspolitika célzott beavatkozásával tovább erősödik az Oroszlány - Tatabánya – Tata – Komárom városhálózati csomópont, amely Budapest körül szerveződő csapágyvárosi gyűrű és a Budapest-Pozsony-Bécs metropolisztérség szerves részeként, illetve észak-déli irányban Nyitra és Székesfehérvár felé is ki tudja használni az ebben rejlő gazdasági potenciált.

1.1. A népességmegtartó képesség növelése érdekében a **lakóterületek és a városi környezet** vonzerő fejlesztését külön intézkedésként kezeli a prioritás. Ennek keretében megújul számos közterület, kulturális és közigazgatási intézmény, nagyobb hangsúlyt kapnak a leromlott városrészek, lakótelepek rehabilitációi, valamint a sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztések. A gyermekvállalás feltételeinek további javítása érdekében a megyében bérlakás program tervezése is elkezdődik.

1.2. A megyében a városegyüttesek területéhez kapcsolódóan jelentős a **barnamezős területek** kiterjedése. Funkcióváltással és/vagy gazdasági célú hasznosítással a városszövetbe való integrálódás elérése, a gazdasági területkínálatban a versenyképességük megteremtése az intézkedés célkitűzése. A devalválódott területek újrahasznosításához a fontosabb fejlesztési irányokat a kármentesítés, bontások, a területek előkészítése, a meglévő infrastruktúra felújítása, fejlesztése, a zöldfelület és a közhasználatú terek kialakítása határozzák meg, de felmerülhet az energetikai hasznosítás feltételeinek megteremtése is.

1.3. A klímaváltozás és hatásainak mérséklésére a prioritás nagy hangsúlyt fektet, amit integrált módon közelít meg. Az urbánus területek klímaadaptációs képességének fokozása érdekében a településeken funkcióváltó rehabilitációs programok valósulnak meg, mindezt a kompakt településtervezés keretében. A körforgásos gazdaság feltételeinek megteremtése szempontjából, **az ellátó rendszerek** (integrált vízgazdálkodás, távhőszolgáltatás, közvilágítás, hulladékgazdálkodás, energiaellátás, digitális infrastruktúra, településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése) fenntarthatóság-orientált fejlesztése indokolt.

1.4. A Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciójának Helyzetelemző munkarésze alapján a megyében az egy főre jutó K+F ráfordítás a legalacsonyabb a Közép-dunántúli régióban. A mikro-, kis- és középvállalkozások esetében a **K+F+I-hoz kapcsolódó fejlesztések** kihasználatlan potenciált jelentenek. A vármegyei iparszerkezethez kapcsolódó és helyi adottságokra támaszkodó kutatás-fejlesztési tevékenységek, infrastruktúrák (laboratóriumok, kutatóhelyek, innovációs központok) mellett a környezetvédelmi, agrár, bio- és nanotechnológiai, valamint egészségügyi innovációk kiemelt támogatása indokolt, a szociális és társadalmi innovációk ösztönzésével. Fontos az interdiszciplináris K+F+I hálózatok és a tudástranszfer erősítése, a kutatási tevékenységek széles körű bemutatása, a tudománynépszerűsítés, valamint a tehetséggondozás. A fejlesztések összességében egy új, innovatív vállalkozási környezet kialakulását eredményezik.

1.5. Az **ipari parkok** a gazdaság fejlődésének motorjai, a 2021-2027-es programozási időszakban több város ipari parkja, illetve iparterületei bővülhetnek. Fejlesztésük mellett a szakosodás elősegítésével erősödnek a helyi gazdasági kapcsolatok, valamint a vállalatközi együttműködések (pl.: járműipari innovációs központ), amelyek hozzájárulnak a klaszteresedés jobb feltételeinek megteremtéséhez Az ipari parkok esetében nagy hangsúlyt kell fektetni a kötelezően zölden tartott területek fejlesztésére is. Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtá nyilvánítása a két város és térségük nemzetközi és makrotérségi beágyazódását erősíti. A **piacok, inkubátorházak és szolgáltatóközpontok** fejlesztése, korszerűsítése a relatíve alacsony vállalkozói hajlandóság javítását célozza.

1.6. A helyzetelemző munkarész alapján a versenyképesség javítása érdekében a nemzetközi és makrotérségi beágyazódás megerősítése kulcsfontosságú a városegyüttesek szempontjából. A tőkevonzó képesség növelésében a IV. prioritás esetében nevesített -közút- és kötöttpályás hálózat fejlesztésével kapcsolatos- intézkedések mellett a **logisztikai rendszerek továbbfejlesztése, a beszállítói hálózat erősítése, valamint az IT ágazat fejlődése** – digitális infrastruktúra fejlesztése – is fontos szerepet játszik. A vármegye és különösen a várostérségek gazdaságát dinamizáló külföldi működőtőke és 'know-how' import megtartása mellet a globális kitettség mérséklése érdekében a **KKV-szektor** fejlesztése - az Ipar 4.0 által generált kihívások leküzdése szempontjából - is elengedhetetlen. A magas-hozzáadott értékű ipari tevékenységek - **zöld, kreatív ipar és a** korábban említett **bio-, illetve nanotechnológia** - megerősítésével a gazdaság diverzifikációja fokozódik, aminek köszönhetően a vármegye válságállósága is erőteljesebbé válik. Az OFTK-ban és a helyzetelemző munkarészben nevesített stratégiai ágazatok közül a vármegye különösen a **feldolgozóipari - azon belül a jármű. és gépipar, élelmiszeripar** - ágazatok területén erős, de **kiemelkedő potenciállal rendelkezik az agrárium, gyógyszeripar, energiaipar, vegyipar, elektronika,** illetve a komplexitása miatt önálló prioritásként kezelt **turizmus** területén is. Az előző programozási időszakból átemelve, folytatódik a vármegyei foglalkoztatási paktum, melynek meghatározó feladata a **vármegyei foglalkoztatáspolitikai koordináció**, a foglalkoztatás növelése, valamint a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra történő besegítése.

1.7. A térségi és települési fejlesztések összehangolásában, koordinációjában fontos szerepet töltenek be a területfejlesztésben részt vevő vármegyei támogatású intézmények. Kapacitásuk és profiljuk bővítésével, a **tervezéskoordináció** megerősítésével még inkább hozzájárulnak a várostérségek harmonikus fejlődéséhez. Egy helyi **vállalkozásfejlesztési ernyőszervezet** létrehozásával, és koordinációjában a KKV-k fejlődését megalapozó stratégia kidolgozásával, illetve a térségi és lokális **beruházásösztönzési intézményrendszer** megerősítésével integrátori szerepük felértékelődik.

1.8. Az ERFA-rendelet 9. cikke alapján, a városok urbanizált övezeteit érintő gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére, **integrált intézkedések mentén fenntartható városfejlesztés**i programra javasolt Tatabánya és Esztergom Város Önkormányzata. A városok térszervező képességének növelése

szempontjából fontos, hogy a fejlesztéseket rendszerbe szervezett, együttműködésen alapuló településfejlesztési stratégiák keretében valósítsák meg, várostérségükre is tekintettel.

Területi hatókör

A területi prioritás a vármegyei urbanizált, versenyképes városegyütteseire és térségükre fókuszál, amely a középső városhálózati csomópont (Tata-Tatabánya-Oroszlány-Komárom), valamint az esztergomi és komáromi tengely mentén található központi funkcióval rendelkező városokat és várostérségeit foglalja magába. A prioritás célterületén kitüntetett szerepet kap az Által-ér völgy koordinált fejlesztésének megvalósítása, valamint a határon átnyúló komplex fejlesztések okán a két hídfőváros és a kapcsolódó Duna menti települések.

A célterület települései: ***Ács**, Almásfüzitő, Ászár, **Bábolna**, Baj, Bokod, Csém, **Dorog**, Dömös, **Esztergom**, Ete, Kecskéd, Kesztölc, **Kisbér**, Kisigmánd, **Komárom**, Környe, Leányvár, **Lábatlan**, Nagyigmánd, Naszály, **Nyergesújfalu**, **Oroszlány**, Pilismarót, Szárliget, Szomód, **Tát**, **Tata**, **Tatabánya**, Tokod, Tokodaltáró, Vértesketheły, Vértesszőlős*

Jellemző kedvezményezettek

- Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, egyéni vállalkozás
- Mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő
- Települési önkormányzat, önkormányzati intézmény és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- Vármegyei önkormányzat és tulajdonában álló gazdasági társaság
- EGTC
- Nonprofit szervezet (alapítvány, egyesület)
- központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság
- Államilag elismert felsőoktatási intézmény
- Kamara
- Natúrpark
- Erdőgazdaság
- Nemzeti Park Igazgatóság
- máshová nem sorolt természetvédelmi kezelők
- Kormányhivatal
- Vízügyi Igazgatóság
- Társasház
- Esztergom Város Önkormányzata és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- Tatabánya MJV Önkormányzata és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- *konzorciumi partnerként: kerületi (SK) önkormányzat*

Fő célcsoport

- lakosság
- vállalkozások
- közigazgatási szervek és a közszféra gazdasági társaságai
- felsőoktatási intézmények
- álláskeresők, foglalkoztatottak
- flóra *és fauna*

Forrásigény és forrásösszetétel

Forrásigény: 638,715 Mrd Ft

Finanszírozó forrás:

Operatív program:

- GINOP PLUSZ
- DIMOP PLUSZ
- TOP PLUSZ
- KEHOP PLUSZ

Központi Uniós forrás:

- Horizon Europe
- EMVA

Hazai forrás:

- Modern Városok Program
- Magyar Falu Program
- NKFIH hazai források
- Magyar Fejlesztési Bank pénzügyi eszköz
- Országos Környezeti Kármentesítési Program hazai forrásai
- Széchenyi Hitelprogram
- Magyar Nemzeti Bank NHP
- Kisfaludy Program
- HIPA és HEPA szolgáltatási portfóliói
- EKD + szolgáltatási portfólió
- Eximbank
- MEHIB
- TAO

Egyéb forrás:

- Interreg CBC
- Norvég Alap
- EGT Alap
- RRF

Méréshez tervezett indikátorok

1.1.Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése, 1.8. Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása: Közösségi célt szolgáló tevékenységgel érintett épületek száma (db); Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő); Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma (fő); Integrált területen felújítással, korszerűsítéssel érintett szociális bérlakás száma (db); Újonnan épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében (m^2); Közhasználatra megnyitott zöldfelület nagysága (m^2); Új vagy fejlesztett zöld infrastruktúrához hozzáférő lakosság (fő); Kedvező vagy stabil trenddel és/vagy természetvédelmi helyzettel jellemezhető közösségi jelentőségű élőhelyek aránya (%); A kerékpáros-baráttá alakított úthálózat hossza (km) és a település (vagy településrész) összesített úthálózat hosszának aránya (%); A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db); A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (%); Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma (fő)

1.2. Barnamezős területek újrahasznosítása: Kármentesítések száma (db); Kármentesített terület nagysága (m^2); A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db); A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (%); Rehabilitált/revitalizált terület (m^2)

1.3. Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése: Felújított/fejlesztett/kiépített vezetékhossz (víz/szennyvíz/távhő/elektromos vezeték/hírközlési kábel, stb.) (km); Kiépített/felújított bel- és csapadék-vízgazdálkodási infrastruktúra (km); A lakossági vízszolgáltatás elosztórendszereihez használt új vagy korszerűsített csövek hossza (km); A közösségi szennyvízgyűjtő hálózatokhoz használt újonnan épített vagy korszerűsített csövek hossza (km); Új vagy korszerűsített szennyvíztisztítási kapacitás, A javított lakossági vízellátáshoz hozzáférő lakosság (fő), Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése (tonna CO_2 egyenérték); Összes megtermelt megújuló energia (GJ/év); újonnan kiépült megújuló energiatermelési kapacitások (MW); Kiépített/Fejlesztett intelligens adathálózati rendszerek száma (db); Szélessávú adatátviteli hálózathoz hozzáférő lakosságszám (fő); Szelektív hulladékudvarok száma (db); Szelektíven gyűjtött hulladék aránya a begyűjtött hulladékhoz képest (%); Anyagában hasznosított hulladék aránya (%)

1.4. K+F+I tevékenységek támogatása: Támogatott vállalkozások száma (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban, db); Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások (db); A kutatási és innovációs berendezés névleges értéke (Ft); létrehozott új munkahelyek száma (fő); foglalkoztatási programba vont személyek száma (fő); Innovációs tevékenységet folytató kkv-k száma (db)

1.5. Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése: Támogatott vállalkozások száma (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban (db); Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások (db); A kutatási és innovációs berendezés névleges értéke (Ft);

létrehozott új munkahelyek száma (fő); foglalkoztatási programba vont személyek száma (fő);

1.6. Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés: Támogatott vállalkozások száma (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban, db); Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások (db); A kutatási és innovációs berendezés névleges értéke (Ft); létrehozott új munkahelyek száma (fő); foglalkoztatási programba vont személyek száma (fő); Innovációs tevékenységet folytató kkv-k száma (db)

1.7. Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás: Térségi tervezéssel érintett települések száma (db); Kidolgozott tervek száma (db); Létrehozott térségi márkák, szolgáltatások, termékek száma (db); Táji és környezeti információs modulok (db); Térségi egyeztetések száma (db)

Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Prioritás azonosítója; neve:	**1. Versenyképes városegyüttesek**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
1.1. Intézkedés: Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése	53 357	28 731	82 087
1.2. Intézkedés: Barnamezős területek újrahasznosítása	25 350	13 650	39 000
1.3. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fejlesztése	137 820	74 211	212 030
1.4. Intézkedés: K+F+I tevékenységek támogatása	18 590	10 010	28 600
1.5. Intézkedés: Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése	24 188	13 024	37 213
1.6. Intézkedés: Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés	37 265	20 066	57 330
1.7. Intézkedés: Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése	4 225	2 275	6 500
1.8. Intézkedés: Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása	114 371	61 584	175 955
Összesen:	**415 165**	**223 550**	**638 715**

2.1.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek **intézkedés neve: 1.1. Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése** **Az indikátorok bázisértéke (2021): 0**											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
1.1.1	Város és táji környezetének harmonikus revitalizációja	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	FVS városok, települési önkormányzatok, egyéb szervezetek (pl. gazdasági társaságok)	Lakosság	2021-2027	19 687	TOP Plusz, KEHOP Plusz, Modern Városok Program, Norvég Alap, EGT Alap	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság: 93.145 fő Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra 3,72 ha Fejlesztéssel érintett akcióterületek száma: 4 db	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, egyéb szervezetek (pl gazdasági társaságok)

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.1 Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.1.2	Köz(össégi) területek megújítása	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vármegyei önkormányzat, FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	10 400	TOP Plusz, Modern Városok Program, Magyar Falu Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága: 5.745 m2	Az együttműködés ajánlott	területi szereplő külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
1.1.3.	Bérlakás építési program	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	13 000	TOP Plusz, MFB csoport forrásai, RRF	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	új, vagy korszerűsített szociális bérlakások kapacitása: 140 fő	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
1.1.4.	Kulturális intézmények fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	19 500	TOP Plusz, Modern Városok Program, KEHOP Plusz, Magyar Falu Progarm	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma: 6 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
1.1.5.	Közigazgatási intézmények fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	vármegyei önkormányzat, FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	6 500	TOP Plusz,Modern Városok Program, KEHOP Plusz	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Jobb energiahatékonyságú középületek: 11.331 m2	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.1 Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.1.6.	Sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	vármegyei önkormányzat , FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	13 000	TOP Plusz,Modern Városok Program, KEHOP Plusz, TAO, Kisfaludy Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO4 - Szociális Európa	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága: 5.745 m2	Az együttműködés ajánlott	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.2. Barnamezős területek újrahasznosítása

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.2.1.	Kármentesítési programok	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok	Lakosság, vállalkozások, flóra és fauna	2021-2027	13 000	KEHOP Plusz, Országos Környezeti Kármentesítési Program hazai forrásai	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	A rehabilitált talaj össz kiterjedése: 2 ha	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok
1.2.2.	Fenntartható funkcióváltó rehabilitációs program	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei		Lakosság, vállalkozások	2021-2027	26 000	TOP Plusz, Modern Városok Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO4 - Szociális Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	A projekt keretében integrált területre költözők száma: 5 fő	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, egyéb szervezetek

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.3. Ellátó infrastruktúra fejlesztése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.3.1.	A vízgazdálkodás (ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz) rendszerének klímaadaptív fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vízügyi igazgatóság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei, állami tulajdonú gazdasági társaság, öntözési közösség	Lakosság	2021-2027	78 000	TOP Plusz, KEHOP Plusz, Modern Városok Program, EMVA	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság: 8451 fő	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságok, öntözési közösségek
1.3.2.	Árvízvédelmi és nagyvízi meder fejlesztések	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vízügyi igazgatóság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság, Nemzeti Park Igazgatóság	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	78 000	KEHOP Plusz	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett vízgyűjtő gazdálkodási alegységek: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságok,

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.3. Ellátó infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.3.3.	A közvilágítás energiatakarékos, intelligens fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Lakosság	2021-2027	6 500	KEHOP Plusz, Modern Városok Program	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Közvilágítás fejlesztéssel érintett települések: 20 db	Nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
1.3.4.	A vármegyei megújuló energiatermelési kapacitás bővítése, elektromos ellátórendszerek fejlesztése és a hagyományos erőművek klímaadaptív korszerűsítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	7 800	KEHOP Plusz, TOP Plusz	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia: 0,22 MW	Az együttműködés ajánlott	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.3. Ellátó infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.3.5.	Hulladékgazdálkodás fejlesztése, a körforgásos gazdaság erősítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyeu önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság, egyesület, alapítvány	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	7 800	KEHOP Plusz, TOP Plusz, RRF	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Hulladékgazdákodással és körforgásos gazdaság fejlesztésével érintett települések száma: 25 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok
1.3.6.	Távhőszolgáltatás korszerűsítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	7 800	KEHOP Plusz, Modern Városok Program	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Távhőszolgáltatás fejlesztésével érintett települések száma: 5 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.3. Ellátó infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.3.7.	Településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése, hardveres és szoftveres fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok	Közigazgatási szervek és a közszféra gazdasági társaságai	2021-2027	20 800	DIMOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	IKT fejlesztéssel érintett települések száma: 3 db	igem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok
1.3.8.	Szélessávú adatátviteli hálózatok, digitális kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Magántulajdonú gazdasági társaság, központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	5 330	Modern Városok Program, MFB pénzügyi eszköz, DIMOP Plusz, RRF	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	IKT fejlesztéssel érintett települések száma: 3 db	igem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek intézkedés neve: 1.4 K+F+I tevékenységek támogatása Az indikátorok bázisértéke (2021): 0											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
1.4.1.	**A vármegyei vállalkozások K+F+I tevékenységének ösztönzése**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás	Vállalkozások	2021-2027	15 600	GINOP Plusz, NKFIH hazai források, Horizon Europe	PO1 - Intelligens Európa	K+F támogatott vállalkozások száma: 10 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: gazdasági társaságok
1.4.2.	**Interdiszciplináris K+F+I hálózatok megerősítése**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény, központi költségvetési szerv, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Felsőoktatási intézmények, vállalkozások	2021-2027	13 000	GINOP Plusz, Horizon Europe, NKFIH hazai források	PO1 - Intelligens Európa	Fejlesztett K+F+I hálózatok száma: 2 db	önkormányzati együttműködések esetén igen	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, állami szervezetek

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.5 Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.5.1.	**Ipari parkok és iparterületek fejlesztése**	Bábolna, Komárom, Oroszlány, Tata, Tát, Tatabánya Esztergom	Települési önkormányzat, települési önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság,	Vállalkozások	2021-2027	17 063	TOP Plusz, Modern Városok Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások száma: 22 db ámogatásban részesülő önkormányzati tulajdonú vállalkozások száma: 3 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: települési önkormányzatok önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok
1.5.2.	**Klaszteresedés támogatása**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény, vármegyei önkormányzat, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdaság társaság, központi költségvetési szerv, kamara	Vállalkozások	2021-2027	1 950	GINOP Plusz, Horizon Europe	PO1 - Intelligens Európa	Támogatott klaszterek száma: 1 db	igen	területi szereplő, külső szereplők: elismert felsőoktatási intézmény, állami költségvetési szerv, kamara, gazdasági társaságok

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.5 Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.5.3.	**Tatabánya-Esztergom Járműipari Innovációs Központ és kapcsolódó szolgáltatásfejlesztések**	A Járműipari Központ által közvetlenül érintett települések	Gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában álló gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény	Vállalkozások	2021-2027	15 600	GINOP Plusz, Modern Városok Program	PO1 - Intelligens Európa, PO4 - Szociális Európa	Támogatott fejlesztések a Tatabánya-Esztergom Járműipari Innovációs Központ területén:1 db	igen	területi szereplő , külső szereplők: Gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában álló gazdasági társaság, állami gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény
1.5.4.	**A helyi termék- és szolgáltatáscsere központjainak fejlesztése**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában álló gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság,	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	2 600	TOP Plusz, Modern Városok Program, EMVA	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatásban részesített helyi termékhálózatok: 2 db	igen	területi szereplő, külső szereplők: települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, non-profit szervezetek

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.6 Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.6.1.	Kapacitásbővítés, gazdasági diverzifikáció a városegyüttesek vállalkozásainál	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás	Vállalkozások	2021-2027	10 400	GINOP Plusz, HIPA EKD + szolgáltatási portfólió, Gazdaságvédelmi Akcióterv, MNB NHP, Széchenyi Hitelprogram, Kisfaludy Program	PO1 - Intelligens Európa	Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások 100 db	igen	Nem a területi szereplő hatásköre: gazdasági társaságok, egyéni vállalkozások
1.6.2.	Jövőbeli járványügyi alkalmazkodást elősegítő átalakítások a városegyüttesek vállalkozásainál	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás	Vállalkozások	2021-2027	2 600	GINOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa	járványügyi alkalmazkodást elősegítő átalakítással érintett vállalkozások száma: 10 db	igen	Nem a területi szereplő hatásköre: gazdasági társaságok, egyéni vállalkozások
1.6.3.	Termeltető és értékesítési szövetkezeti mintaprojektek az élelmiszeripari vertikumban	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő	Vállalkozások	2021-2027	2 600	EMVA	PO1 - Intelligens Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Megvalósított Termeltető és értékesítési szövetkezeti mintaprojektek száma: 1db	igen	Nem a területi szereplő hatásköre: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.6 Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.6.4.	Élelmiszeripari feldolgozó kapacitások bővítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő	Vállalkozások	2021-2027	22 100	EMVA, GINOP Plusz, Gazdaságvédelmi Akcióterv, MNB NHP, Széchenyi Hitelprogram	PO1 - Intelligens Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Élelmiszeripari feldolgozó kapacitás bővítésének támogatásával érintett vállalkozások száma: 10 db	igen	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő
1.6.5.	Vállalkozásindítás ösztönzése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, társadalmi vállalkozás, természetes személy	Vállalkozások	2021-2027	2 600	GINOP Plusz, EFOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Támogatott induló vállalkozások száma: 100 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, társadalmi vállalkozás, természetes személy
1.6.6.	Az átrendeződő globális értékláncokban történő pozíciószerzés elősegítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő	Vállalkozások	2021-2027	13 000	EKD, Eximbank, MEHIB, HIPA és HEPA szolgáltatási portfólió	PO1 - Intelligens Európa	Indikátor nem került nevesítésre	nem	Nem a területi szereplő hatásköre: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.6 Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.6.7	Vármegyei foglalkoztatási paktum szolgáltatásainak kiszélesítése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vármegyei önkormányzat, kormányhivatal	Álláskeresők, foglalkoztatottak, vállalkozások	2021-2027	4 030	TOP Plusz	PO4 - Szociális Európa	Munkaerőpiaci programokba bevontak száma: 1300 fő	igen	Területi szereplő, Kormányhivatal és konzorciumi partnerei

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.7 Vármegyeii és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.7.1.	Helyi vállalkozásfejlesztési ernyőszervezet létrehozása	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vármegyei önkormányzat, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, valamint ezek konzorciumai	Vállalkozások	2021-2027	1 300	GINOP Plusz, DIMOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa	létrejött vállakozásfejlesztési ernyőszervezetek:2 db	igen	Területi szereplő és konzorciumi partnerei

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.7 Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.7.2.	**A térségi és helyi beruházásösztönzési intézményrendszer megerősítése**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, települési önkormányzat, települési önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság valamint ezek konzorciumai	Vállalkozások	2021-2027	2 600	TOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa	A térségi és helyi beruházásösztönzési intézményrendszer megerősítésével érintett szervezetek: 1 db	igen	területi szereplő és gazdasági társasága,, települési önkormányzat és gazdasági társasága, ezek konzorciumai
1.7.3.	**Térségi fejlesztés- és tervezéskoordináció megerősítése**	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, települési önkormányzat, települési önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaság,	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	2 600	TOP Plusz, INTERREG	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Térségi fejlesztés- és tervezéskoordináció megerősítésével érintett szervezetek: 1 db	igen	területi szereplő és gazdasági társasága,, települési önkormányzat és gazdasági társasága, ezek konzorciumai

A prioritás neve, azonosítója: 1. Versenyképes városegyüttesek

intézkedés neve: 1.8 Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
1.8.1.	**Esztergom fenntartható városfejlesztési programjának megvalósítása**	Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiájában lehatárolt területek	Esztergom Vármegyei jogú Város Önkormányzata	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	41 990	TOP Plusz, GINOP Plusz, KEHOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	megvalósított TOP_PLUSZ Városfejlesztési programterv (TVP): 1 db	igen	Nem a Területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Esztergom Megyei jogú Város Önkormányzata
1.8.2.	**Tatabánya fenntartható városfejlesztési programjának megvalósítása**	Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiájában lehatárolt területek	Tatabánya Megyei jogú Város Önkormányzata	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	41 990	TOP Plusz, GINOP Plusz, KEHOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	megvalósított TOP_PLUSZ Városfejlesztési programterv (TVP): 1 db	igen	Nem a Területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Tatabánya Megyei jogú Város Önkormányzata

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

1.1. Intézkedés: Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése

1.1.1 Város és táji környezetének harmonikus revitalizációja

A vármegye városainak és táji környezetüknek harmonikus revitalizációjához a települési önkormányzatoknak partnerek széles körével kell együttműködniük. A magán és állami tulajdonban álló gazdasági társaságokkal való együttműködés fontos, hiszen a jó munkaerőpiaci viszonyok rendkívül sokat segítenek a városok revitalizációjában. A gazdasági társaságok a revitalizációt elősegítő infrastrukturális fejlesztésekben is nagy szerepet kaphatnak. A települési önkormányzatok és a vármegye szoros együttműködése sokat segíthet a lehetőségek feltárásában, a tudástranszferben. Jellemző projektméret: 500-2500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.1.2 Köz(összégi) területek megújítása

A közterületek megújításához a települési önkormányzatoknak célszerű együttműködniük a vármegyei önkormányzattal, különböző állami szervekkel, civil szervezetekkel és az érintett vállalkozásokkal a szükséges források biztosításához. A partnerségi tervezés célja, hogy olyan reprezentatív terek jöjjenek létre, amelyek helyi lakosság és a turisták minden igényét kielégítik, életteli közösségi terek formájában. Jellemző projektméret: 500-1500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.1.3 Bérlakás építési program

Az építési program a települési és vármegyei önkormányzatok, azok gazdasági társaságai, valamint a magántulajdonú gazdasági társaságok együttműködésében valósul meg. A vármegyei, térségi szintű koordináció a párhuzamosan kiépülő kapacitások, illetve az abból következő esetleges túlkínálat elkerülése miatt indokolt, amely már rövidtávon fenntarthatósági problémákat okozna az önkormányzatok számára. Ezért kiemelten fontos az érintett települések közötti szoros önkormányzati együttműködés, illetve az előzetes igényfelmérés. Jellemző projektméret: 500-3000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókusza a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei, azon belül Oroszlány, Tata, Tatabánya, Komárom, Esztergom, Dorog és Nyergesújfalu és Oroszlány települések jelentik.

1.1.4. Kulturális intézmények fejlesztése, 1.1.5. Közigazgatási intézmények fejlesztése

A kulturális és közigazgatási intézmények fejlesztése szoros együttműködést igényel az érintett települési önkormányzatok, a vármegyei önkormányzat, valamint az ~~állami költségvetési~~ központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok között. Fenntarthatósági szempontok figyelembevételével, azon intézmények energetikai korszerűsítésére kell fókuszálni, amelyek állapota leginkább ezt indokolja, a vármegyei léptékű koordináció segíthet a fejlesztésbe bevonandó intézmények kijelölésében. Jellemző projektméret: 100-2000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.1.6 Sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

A települési önkormányzatok és a vármegyei önkormányzat együttműködése lehetővé teszi, hogy a sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztését célzó projektek a helyi igényeknek megfelelő módon valósuljanak meg. Központi költségvetési szervekkel, az alapítványokkal, egyesületekkel való együttműködés hozzájárulhat a szükséges források biztosításához. Jellemző projektméret: 10-2000 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.2. Intézkedés: Barnamezős területek újrahasznosítása

1.2.1 Kármentesítési programok

A kármentesítési programok megvalósítása során a települési önkormányzatoknak szorosan együtt kell működniük egymással, a vármegyei önkormányzattal, illetve az központi költségvetési szervekkel, annak érdekében, hogy a kármentesítésre szánt források rendelkezésre álljanak és a lehető leghatékonyabb módon kerüljenek felhasználásra. Jellemző projektméret: 40-2000 Millió Ft

1.2.2 Fenntartható funkcióbővítő rehabilitációs program

A funkcióváltó/bővítő rehabilitációs program célja az alulhasznosított, barnamezős területek városszövetbe való integrálása. A program sikerességét az érintett önkormányzatok és gazdasági társaságok együttműködése, illetve fejlesztési elképzeléseik összehangolása garantálhatja, a párhuzamos fejlesztések - pl. irodaházak, üzemcsarnokok létrehozása - ugyanis túlkínálatot eredményezhet, amely már rövidtávon fenntarthatósági problémákat okozhat. Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik. Jellemző projektméret: 800-5000 Millió Ft

A barnamezős beavatkozások célterületei: Almásfüzitő, Annavölgy, Ács, Bábolna, Baj, Bajót, Bokod, Csolnok, Dorog, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Esztergom, Kerékteleki, Kesztölc, Kisbér, Komárom, Környe, Lábatlan, Neszmély, Nyergesújfalu, Oroszlány, Sárisáp, Súr, Süttő, Tata, Tatabánya, Tárkány, Tokod, Tokodaltáró, Vértessomló

1.3. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

1.3.1 A vízgazdálkodás (ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz) rendszerének klímaadaptív fejlesztése

A fejlesztés célja a fenntartható vízgazdálkodásra való átállás, amely a vízgazdálkodási rendszerek bővítését és korszerűsítését is magába foglalja. Fenntarthatósági és költséghatékonysági szempontból is kulcsfontosságú, hogy az vízgyűjtő területen lévő települési önkormányzatok egymással, az érintett szakhatóságokkal, vízügyi szervekkel és közmű szolgáltatókkal szoros együttműködésben hajtsák végre a vízrendezéssel, vízellátással, szennyvízkezeléssel kapcsolatos beruházásokat, mivel a víz alapvetően rendszerben kezelendő, a párhuzamos fejlesztések pedig többletköltséget és fenntarthatósági problémákat okozhatnak. Jellemző projektméret: Ivóvíz/szennyvízkezelés: 60-16000 Millió Ft, Csapadékvíz-kezelés 30-1500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

Komplex vízgazdálkodás tematikus célterületei a prioritásban: Ács, Almásfüzitő, Ászár, Bábolna, Baj, Bokod, Csém, Dorog, Esztergom, Ete, Kecskéd, Kesztölc, Kisbér, Kisigmánd, Komárom, Környe, Lábatlan, Leányvár, Nagyigmánd*, Naszály, Nyergesújfalu, Oroszlány, Szomód, Tát, Tata, Tatabánya, Tokod, Tokodaltáró, Vértesketheły, Vértesszőlős*.

1.3.2 Árvízvédelmi és nagyvízi meder fejlesztések

Az árvízi biztonság érdekében komplex, összehangolt fejlesztésre van szükség, emiatt elengedhetetlen az érintett önkormányzatok egymással és a vízügyi, katasztrófavédelmi szervezetekkel, Nemzeti Park Igazgatósággal, civilekkel való szoros együttműködése. Jellemző projektméret: 200-30000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókusza a Duna mente. (vármegyei területrendezési tervben lehatárolt nagyvizi meder térségi övezet)

1.3.4 A vármegyei megújuló energiatermelési kapacitás bővítése, elektromos ellátórendszerek fejlesztése és a hagyományos erőművek klímaadaptív korszerűsítése

A vármegye energiafogyasztása jelentős, melynek egyik fő oka a megyében folytatott ipari tevékenységek magas energiaigénye. Épp ezért ahhoz, hogy a megújuló energiatermelés aránya javuljon, a vármegyei önkormányzat, valamint a települési önkormányzatok és a megyében működő gazdasági társaságok szoros együttműködésére van szükség. A kooperáció akár energiaközösségek létrehozásában és működtetésében is megnyilvánulhat. Jellemző projektméret: 500-2500 Millió Ft

Prioritás még az önkormányzati vagy állami fenntartású intézmények esetében a megújulóenergia-termelő berendezések telepítése is, amely a működési költségek csökkenését eredményezné. Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.3.5 Hulladékgazdálkodás fejlesztése, a körforgásos gazdaság erősítése

A körforgásos gazdaság megteremtésének alappillére a hulladékgazdálkodással kapcsolatos fejlesztések. A komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítását a közelség elvét követve, térségi szinten kell kezelni. Az érintett települések önkormányzatai között szoros együttműködés szükséges, ezáltal elkerülve a felesleges kapacitások kiépítését. Egyúttal figyelemmel kell lenni a tervezés során az

EU-s direktívákra, a hatályos OHKT-ra, illetve a BAT-ra. Az összehangolt fejlesztések a környezetterhelés csökkenéséhez is hozzájárulnak. Jellemző projektméret: 150-3000 Millió Ft
Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.3.6 Távhőszolgáltatás korszerűsítése

A városi térségekben az energia-hálózat kiépítettsége jónak mondható, de a települések esetleges területi expanziója, valamint a gazdasági és lakóterületi fejlesztések miatt szükség lehet a rendszer bővítésére - főleg a külterületek esetében-. A rendszer tervezése szempontjából fontos az érintett vállalkozások, állami szervek és az önkormányzatok együttműködése. Jellemző projektméret: 500-3000 Millió Ft

Az együttműködés a távhőszolgáltatással ellátott települések esetében releváns: Komárom, Almásfüzitő, Tata, Tatabánya, Nyergesújfalu, Dorog, Esztergom, Oroszlány, Bokod.

1.3.7 Településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése, hardveres és szoftveres fejlesztése

A digitális környezet fejlesztése szükségszerűen ki kell, hogy terjedjen a városi térségekben a településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítésére. A rendszerben való gondolkodás miatt, kiemelten fontos az érintett önkormányzatok, a szolgáltatók és az állami szervek szoros együttműködése, a települések fejlesztési elképzeléseinek összehangolása. Jellemző projektméret: 150-1500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.3.8 Szélessávú adatátviteli hálózatok, digitális kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése

A XXI. századi társadalom számára egyre fontosabbá válik a megbízható, stabil digitális környezet, mely fő eleme a megfelelő internet-hozzáférés lehetőségének megteremtése. Az elérhetőségi kör bővítése érdekében a vállalkozások, állami szervek vármegyei léptékű együttműködése kulcsfontosságú, elsősorban a rendszerszintű fejlesztések összehangolása miatt. Jellemző projektméret: 50-1500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.4. Intézkedés: K+F+I tevékenységek támogatása

1.4.2 Interdiszciplináris K+F+I hálózatok megerősítése

A Közép-Dunántúl régióban Komárom-Esztergom megyében a legalacsonyabb az egy főre jutó K+F ráfordítás, emiatt az interdiszciplináris kutatás-fejlesztési hálózatok megerősítése kiváltképpen fontos a vármegye számára. A hálózatosodás alapfeltétele a szereplők szoros és kiegyensúlyozott együttműködése, a tőkeerős vállalkozások, a know-how-t biztosító felsőoktatási intézmény(ek), valamint a koordinációban résztvevő szervezetek között. Jellemző projektméret: 800-3000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik. J

1.5. Intézkedés: Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése

1.5.1 Ipari parkok és iparterületek fejlesztése

A 2021-2027-es programozási időszakban a városok ipari parkjai és iparterületei bővülhetnek, amelyek katalizátor szerepet tölthetnek be a várostérségek gazdaságában. Az érintett önkormányzatok, állami szervek és vállalkozások szoros együttműködése különösen indokolt. A gazdasági funkciójú területek lehatárolásával az önkormányzatok a meglévő, jobb adottságú területek felé irányítják a betelepülő cégeket, amely a kompakt várostervezés vonatkozásában is fontos szempont. Kedvező helyi adópolitika kialakításával - pl. iparűzési adókedvezmény - az önkormányzat beterelheti a vállalkozási/befektetői szándékot a településre, amely hozzájárulna a válságálló és dinamikusan fejlődő helyi gazdaság megteremtéséhez. Jellemző projektméret: 500-2000 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát az ipari parkkal érintett területek jelentik, melyek a következők: Bábolna, Dorog, Esztergom, Komárom, Nagyigmánd, Kisbér, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tatabánya-Környe, Tata

1.5.2 Klaszteresedés támogatása

A fejlesztési kezdeményezés célja, hogy az azonos ágazatban tevékenykedő vállalkozások közötti gazdasági együttműködések megerősödjenek, az ebből származó szinergiák a vármegye vállalkozási környezetének javításához is hozzájárulnak. Az együttműködésben részt vevők feladata, hogy a jobb adottságú gazdasági területek felé irányítsák a betelepülő cégeket, ehhez a felsőoktatási intézmény(ek) biztosítják a fejlesztési területeken a megfelelő K+F bázist. Ennek köszönhetően a megyébe érkező fejlesztési energiák a lehető leghatékonyabb módon hasznosulnak, aminek eredményeképpen a pólustérségek jobban tudják dinamizálni vonzáskörzetüket. Jellemző projektméret: 50-500 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.5.3 Tatabánya-Esztergom Járműipari Innovációs Központ és kapcsolódó szolgáltatásfejlesztések

A Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ térség komplex fejlesztésének célja, hogy a vármegye makrotérségi beágyazódása erősödjön, a szakosodás elősegítésével egy versenyképes, prosperáló vállalkozási környezetet teremtsen meg. A projekt csak szoros együttműködés keretében valósulhat meg, ami a vállalkozások - köztük a legnagyobb térszervező erővel rendelkező Magyar Suzuki Zrt támogatásával-, az érintett települési önkormányzatok, a Komárom-Esztergom Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzat, valamint az Edutus Egyetem közös koordinációját és összehangolt fejlesztési elképzeléseit igényli. Az együttműködés és annak intézményesülése, a Tatabánya-Esztergom Kiemelt Járműipari Térség és Fejlődési Zóna Nonprofit Kft. tevékenysége és a tervezett járműipari innovációs központ teszi azt lehetővé, hogy a kijelölt térség optimális módon fejlődjön. Jellemző projektméret: 300-4000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Járműipari Központ által közvetlenül érintett települések jelentik, kiemelendő Tatabánya és Esztergom és térségük.

1.5.4 A helyi termék- és szolgáltatáscsere központjainak fejlesztése

A fejlesztési kezdeményezés az érintett önkormányzatok és vállalkozások együttműködésében valósul meg. Az önkormányzatok a helyi gazdaságfejlesztés céljából infrastrukturális fejlesztések keretében helyi piacokat, inkubátorházakat és szolgáltatóházakat korszerűsítenek, illetve hoznak létre, ezzel megteremtve a mikro- és kisvállalkozások számára a kibontakozás lehetőségét. Jellemző projektméret: 100-800 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.6. Intézkedés: Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés

1.6.3 Termeltető és értékesítési szövetkezeti mintaprojektek az élelmiszeripari vertikumban

A termeltető és értékesítési szövetkezeti mintaprojektek megvalósításában a települési és a nemzetiségi önkormányzatok is fontos szerepet tölthetnek be. A gazdasági szereplők és az önkormányzatok között szoros együttműködés elsősorban a városegyüttesek periférikusabb térségeiben indokolt, ahol a magánszféra nem tudja biztosítani a projekthez szükséges anyagi feltételeket. Jellemző projektméret: 100-500 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.6.7 A Vármegyei foglalkoztatási paktum szolgáltatásainak kiszélesítése

A vármegyei foglalkoztatási paktumok megvalósítása során az önkormányzati, államigazgatási, kamarai, gazdasági érdekképviseleti, képzési, és üzleti szféra, valamint a civilek szoros együttműködésére van szükség annak érdekében, hogy a munkaerőpiaci problémákat a valós igényeknek megfelelően lehessen kezelni. Jellemző projektméret: 3100 Millió Ft
Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik.

1.7. Intézkedés: Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése

1.7.1 Helyi vállalkozásfejlesztési ernyőszervezet létrehozása, 1.7.2 A térségi és helyi beruházásösztönzési intézményrendszer megerősítése, 1.7.3 Térségi fejlesztés- és tervezéskoordináció megerősítése

A helyi vállalkozásfejlesztési ernyőszervezet létrehozása, valamint a helyi és térségi beruházásösztönzési intézményrendszer megerősítése, a vármegyére jellemző alacsony vállalkozói hajlandóságott hivatott javítani, ezzel hozzájárulva a vármegyei KKV szektor megerősödéséhez. Ennek megvalósításához a vármegyei és térségi területfejlesztési szereplők, illetve a vállalkozói szféra között a szoros együttműködés elengedhetetlen. A térségi szintű fejlesztés- és tervezéskoordináció megerősítésével lehetővé válik strukturális szintű, térségi szemléletű vizsgálatok végzése, a tervelőkészítés és a térségi koncepcionális tervezés (KKV stratégia), mellyel megalapozott helyi szintű fejlesztések végezhetők. Jellemző projektméret: 100-1000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Településfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik, de a tevékenységek a vármegye teljes területét lefedik.

1.8. Intézkedés: Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása

1.8.1 Esztergom fenntartható városfejlesztési programjának megvalósítása, 8.2 Tatabánya fenntartható városfejlesztési programjának megvalósítása

A városok urbanizált övezeteit érintő gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére, integrált intézkedések mentén fenntartható városfejlesztési programra javasolt Tatabánya és Esztergom Önkormányzata. A komplex fejlesztések miatt fontos az érintett önkormányzatok, civilek, a helyi lakosság, gazdasági szereplők és az intézmények közötti együttműködés. Mivel a fejlesztések hatásai túlnyúlnak a települések közigazgatási határain, így a város tágabb térségével való együttműködés is szükségszerű. Jellemző projektméret: 200-3000 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiájában, valamint Tatabánya Integrált Településfejlesztési Stratégiájában lehatárolt területek jelentik.

A vállalkozások fejlesztési tervei

- A Komárom-Esztergom megyében működő vállalkozások aktív partneri résztvevői a 2021-2027 időszakra vonatkozó vármegyei tervezési folyamatnak. A fejlesztési igények és lehetőségek összehangolása több hónapig tartó közös gondolkodást követel, amely célja azon hasznosítási, fejlesztési változatok megtalálása, melyek alapját képezik a megalapozott döntések meghozatalának.
- A fejlesztési elképzelések meghatározására támpontot nyújt az előző programozási időszak vállalkozásfejlesztést célzó projektjei, amelyeket a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) és Vidékfejlesztési Program (VP) releváns pályázati konstrukciói tartalmaztak, amit kiegészít az Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna projektadatbázisa.
- A vizsgált projektek alapján a következő fejlesztési igények állapíthatók meg; a 2021-2027-os programozási időszakban az ***eszköz-*** és ***immateriális javak beszerzések***, az ***IKT technológiákhoz kapcsolódó üzleti szolgáltatások fejlesztése***, továbbá az ***energiahatékonyságot célzó beruházások***, valamint a ***termelési kapacitások bővítése*** határozzák meg a KKV-k fejlődési irányait.

A projektméretek beazonosításában szintén az előző fejlesztési ciklus projektjei szolgának referenciaként, várhatóan a jelentősebb - 200 millió forint feletti - összköltségű projektek esetében egyre markánsabban megjelenik az ***Ipar 4.0-hoz köthető, K+F+I tartalmú fejlesztések***, amik a nagyobb kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása szempontjából elengedhetetlen. Ennek egyik alappillére a digitalizáció, aminek keretén belül az ***informatikai rendszerek-, vállalatirányítási rendszerek fejlesztéseit*** magába foglaló projektek kulcsfontosságúak, a tőkeigényesebb beruházások esetében a ***robottechnika*** bevezetésére is igény mutatkozik, amit tovább indukál a várostérségek munkaerő-tartalékának szűkössége. Az ellátási láncokba való hatékonyabb integrálódáshoz a logisztikai kapcsolatok erősítése kulcsfontosságú, ennek érdekében a ***raktározással, tárolással kapcsolatos fejlesztések*** is felértékelődnek a 2021-2027 közötti időszakban.

A Komárom-Ács-Bábolna városegyüttesnél az élelmiszeripar húzóágazatként jelenik meg. A fejlesztési igények felméréséhez a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara által meghatározott, szükségszerű beavatkozások, illetve a hozzájuk kapcsolódó intézkedések adnak támpontot. A vállalkozások versenyképességének növelése érdekében a ***feldolgozottsági szint növelése*** (*kapacitás fejlesztés, új* technológiák *bevezetése, termékfejlesztés*) mellett az ***Ipar 4.0-hoz köthető beruházások*** (a szűkös munkaerő-tartalék miatt a robotizáció ebben az ágazatban is hangsúlyos), valamint az ***élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos fejlesztések*** (minőségirányítási rendszerek kiépítése, technológiai fejlesztések, egyéb eszközbeszerzések) jelentik a fontosabb fejlődési irányokat.

2.2. Prioritás megnevezése: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.2.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Kapcsolódás az EU célkitűzésekhez
A prioritás területi jellege miatt, integrált módon, több EU-s szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik: ● PO1 – Intelligens Európa ● PO2 – Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa ● PO3 – Jobban összekapcsolt Európa ● PO4 - Szociális Európa ● PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa
Kapcsolódás az MO Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz
● Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország, a magyar termelési kultúra XXI. századi újjászületése ● Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet ● Vonzó vidéki életmód ● Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése
Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez
Átfogó célok: ● Lépéstartás a tudásalapú társadalom és IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1) ● Vidéki tájak új egyensúlyának elérése (A3) Területi stratégiai célok: ● Komárom tengely és hídfőváros térsége kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése (T2) ● Esztergom tengely és hídfőváros térsége többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése (T3) Specifikus stratégiai célok: ● Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1) ● Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira – integrált tájgazdálkodás (S2) ● Kisvárosok átfogó modernizációja (S3) ● Emberkincs óvása és erősítése képzés – egészség – szociális gondoskodás (S4)
A prioritás területi fókuszai, célkitűzései
A területi prioritás a vármegye rurális térségeire fókuszál, a kisalföldi, illetve dombvidéki településekre (mikrotérségi központok és községek). A prioritás céljai között szerepel a vidéki települések (a községek és a községek - városok közötti) együttműködésének javítása, fejlesztéseik összehangolása, a falvak és környezetük megújítása (lakó- és közösségi területek, infrastruktúra, közszolgáltatások fejlesztése, faluközpontok), a helyi adottságokra épülő gazdaság fejlesztése, a dombvidéki és kisalföldi agrárium és élelmiszeripar

együttműködésének felépítése, ami hozzájárul a térség gazdasági diverzifikációjához. A klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fokozása érdekében a prioritás további célja a fenntartható erdő-, gyep- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósítása, az integrált tájgazdálkodás elősegítése, valamint a rurális térségek dinamizálásához hozzájáruló mikrotérségi központok komplex fejlesztése.

Prioritás keretében tervezett intézkedések megnevezése

2.1. Települési környezet minőségének fejlesztése

2.2. Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

2.3. Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés

2.4. Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás

Tervezett fejlesztések tartalmának és indokoltságának összefoglalása

A második prioritás a vármegye vidéki tájaira fókuszál. A prioritás Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciójának harmadik átfogó céljához, a vidéki tájak „belső egyensúlyának" és a rurális és urbánus területek közötti egyensúly megteremtéséhez nyújt integrált szemléletű, területi alapú támogatást. A prioritás intézkedéseivel és azokhoz kapcsolódó fejlesztési kezdeményezésekkel erősíti a vidék népességmegtartó erejét, a hátrányos helyzetű térségek, települések felzárkóztatását.

2.5. A falvak környezetének minőségi fejlesztése a vidék népességmegtartó képessége szempontjából alapvető célkitűzés. A vidéki települések élhetőségét nagyban meghatározza a helyi szintű szolgáltatások minősége, illetve az adott település elérhetősége és ez által a városias térségekhez való kapcsolódása. A belterületek és a kapcsolódó táji környezet megújítása, a kulturális, közigazgatási, illetve a sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztések a vidéki életminőség javítását szolgálják. A lakóterület fejlesztés keretén belül a települési területek intenzívebb hasznosítása nagyobb hangsúlyt kap, a helyi zöldfelületek növelésével a települések rekreációs szerepe erősödik. A térségben jelentkező szegregáció mérséklése szempontjából kulcsfontosságúak a leszakadó településrészekhez, lakott külterületekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések (a rehabilitációhoz tartozó soft fejlesztési elemeket az V. prioritás kezeli). A kisebb lélekszámú aprófalvak esetében az igényvezérelt közlekedési szolgáltatások – falubuszok- elindítása javítja a periférikus térségek, települések csatlakozását a városokhoz, mikrotérségi központokhoz és az ott elérhető szolgáltatásokhoz.

2.6. Az ellátó infrastruktúra fejlesztése az első prioritáshoz hasonlóan a rurális térségek esetében is önálló intézkedésként szerepel. A Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetelemző munkarésze alapján a megyében a szélenergia mellett a napenergia és a geotermikus energia is meghatározóvá válik, amiket az energetikai hálózat fejlesztésénél figyelembe kell venni. A körforgásos gazdaság feltételeinek megteremtése szempontjából, az ellátó rendszerek (integrált vízgazdálkodás, biomassza hasznosítás, közvilágítás, hulladékgazdálkodás, digitális

infrastruktúra, településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése) fenntarthatóság-orientált fejlesztése szintúgy indokolt, mint az urbanizált településeken. Eltérés jellemzően a léptékben mutatkozik, ám itt is fontos szempont az együttműködésen alapuló térségi, mikrotérségi szintű megoldások előtérbe helyezése.

2.7. A vidéki térségekben a gazdaság diverzifikációja a népességmegtartó képesség növelése szempontjából elengedhetetlen. A több lábon állás záloga a helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés és a helyspecifikus képzések támogatása. Utóbbi gyújtópontjában a hagyományos gazdálkodási formák oktatása, az ismeretterjesztés, tudásátadás, kismesterségek oktatása állnak. A közvetlen termelői-vásárlói kapcsolatok erősítése, a helyi erőforrások és eszközök intenzívebb használata, a családi gazdaságok, a helyspecifikus iparok és a fiatal gazdák támogatása egyaránt hozzájárul a 'vidéki' gazdaság megerősödéséhez. A helyi piacok, kis szolgáltatóközpontok fejlesztése, korszerűsítése a relatíve alacsony vállalkozói hajlandóság javítását célozza. Legalább ennyire fontos a közétkeztetéssel foglalkozó tálaló- és főzőkonyhák infrastrukturális korszerűsítése is, mivel a közétkeztetés biztos felvevőpiacot jelenthet, illetve jelentős mértékben hozzájárulhat a kistermelők és családi gazdaságok pozíciójának erősödéséhez. A helyzetelemző munkarész alapján a feldolgozóiparon belül leginkább az élelmiszeripar jelenik meg a rurális térségekben, mint húzóágazat, a helyi beszállítói hálózatok megerősítésével (REL), a vertikumok fejlesztésével katalizátor szerepük még inkább felértékelődik. A 2021-2027 közötti programozási időszak egyik fontos célkitűzése, hogy a Komárom-Esztergom megyét érintő Kisalföld a Bécs-Pozsony-Budapest metropolisztérség élelmiszerellátó bázisaként funkcionáljon. A nagyüzemek integrátori szerepének megerősítésével, valamint a vállalkozások fejlesztésével – kapacitásbővítés, telephely- és eszközfejlesztés, K+F+I – a komáromi-tengely síkvidéki területe a makrotérség egyik meghatározó agrár- és élelmiszeripari erőterévé válik, amit a határon átnyúló együttműködések – márkaépítés és klaszterek alakítása – tovább erősítenek.

2.8. A vármegyei vidéki tájak belső egyensúlyának elérését a kisalföldi és dombvidéki tájak differenciált, de egymásra épülő, komplex fejlesztése határozza meg, ezért a prioritás önálló intézkedésként kezeli. Az agroökológiai potenciál erősítéshez hozzájárulnak a XXI. századi tájgazdálkodáshoz tartozó kék- és zöldinfrastruktúra fejlesztések, a táji adottságokhoz igazodó, okszerű földhasználat bővíti a társadalom számára nélkülözhetetlen ökoszisztéma szolgáltatásokat, illetve biztosítja a helyi állat- és növényvilág védelmét. A klímaadaptációs képesség növekedését az intézkedés a klímastabilitást célzó erdő-, gyep- és vízkészletgazdálkodás megvalósító fejlesztési kezdeményezéssel alapozza meg, aminek fókuszában az öntözést - részben - megelőző nedvességgazdálkodás, az ökológiai gazdálkodás és az erdőgazdaságok támogatása, valamint a táji és természeti értékek védelme állnak. Kék infrastrukturális beruházások keretében a vízfolyások, tavak, tórendszerek, vizes előhelyek jókarba helyezése, fejlesztése és hasznosítása (halászat, haltenyésztés) is nagyobb hangsúlyt kap a 2021-2027 közötti programozási időszakban.

Területi hatókör
A területi prioritás a vármegye rurális térségeire fókuszál, a kisalföldi, illetve dombvidéki településekre (mikrotérségi központok és községek). A célterület települései: Ácsteszér, Aka, Annavölgy, Bana, Bajót, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bajna, Bársonyos, Császár, Csatka, Csép, Csolnok, Dad, Dág, Dömös, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Epöl, Gyermely, Héreg, Kerékteleki, Kocs, Kömlőd, Máriahalom, Mocsa, Mogyorósbánya, Nagysáp, Neszmély, Piliscsév, Pilismarót, Réde, Sárisáp, Súr, Süttő, Szákszend, Szárliget, Szomor, Tardos, Tarján, Tárkány, Úny, Várgesztes, Vértessomló, Vértestolna
Jellemző kedvezményezettek
● Települési önkormányzat, önkormányzati intézmény és tulajdonában álló gazdasági társaság ● Vármegyei önkormányzat és tulajdonában álló gazdasági társaság ● Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, egyéni vállalkozás ● Nemzetiségi Önkormányzat ● Önkormányzati intézmény ● Termeltető és értékesítési szövetkezet ● központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság ● Őstermelő, öntözési közösség, családi gazdaság tagja ● Vízügyi Igazgatóság ● Erdőgazdaság ● Alapítvány ● Kormányhivatal ● Egyesület ● Natúrpark ● Nemzeti Park Igazgatóság ● természetvédelmi kezelő, máshová nem sorolt természetvédelmi kezelő ● EGTC ● Kamara

Fő célcsoport

- lakosság
- vállalkozások
- erdő-, gyep- és vízkészlet-gazdálkodásban résztvevő szervezetek
- a megyébe érkező turisták
- természetvédelmi szervezetek
- közigazgatási szervek és a közszféra gazdasági társaságai
- álláskeresők, foglalkoztatottak
- *flóra és fauna*

Forrásigény és forrásösszetétel

Forrásigény: 128,738 Mrd Ft

Finanszírozó forrás:

Operatív program:

- TOP PLUSZ
- MAHOP PLUSZ
- KEHOP PLUSZ
- DIMOP PLUSZ 1.prioritás
- RRF
- GINOP PLUSZ

Központi Uniós forrás:

- EMVA
- KAP 1.pillér

Egyéb forrás:

- INTERREG CBC

Hazai forrás:

- Magyar Falu Program
- Kisfaludy Program
- Országfásítási Program
- Gazdaságvédelmi Akcióterv
- Magyar Fejlesztési Bank pénzügyi eszköz
- Magyar Nemzeti Bank NHP
- Széchenyi Hitelprogram
- HIPA, EKD+ szolgáltatási portfólió
- TAO
- Tanyaprogram
- Digitális Falu Program
- OKKP

Méréshez tervezett indikátorok
2.1. Települési környezet minőségének fejlesztése: Közösségi célt szolgáló tevékenységgel érintett épületek száma (db); Újonnan épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében (m^2); Új vagy fejlesztett zöld infrastruktúrához hozzáférő lakosság (fő); A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db); A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (%); Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma (fő) **2.2. Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése:** Felújított/fejlesztett/kiépített vezetékhossz (víz/szennyvíz/távhő/elektromos vezeték/hírközlési kábel stb.) (km); Kiépített/felújított bel- és csapadék-vízgazdálkodási infrastruktúra (km); A lakossági vízszolgáltatás elosztórendszereihez használt új vagy korszerűsített csövek hossza (km); A közösségi szennyvízgyűjtő hálózatokhoz használt újonnan épített vagy korszerűsített csövek hossza (km); Új vagy korszerűsített szennyvíztisztítási kapacitás (m^3/nap); A javított lakossági vízellátáshoz hozzáférő lakosság (fő); Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése (tonna CO_2 egyenérték); Összes megtermelt megújuló energia (GJ/év); újonnan kiépült megújuló energiatermelési kapacitások (MW); Kiépített/Fejlesztett intelligens adathálózati rendszerek száma (db); Szélessávú adatátviteli hálózathoz hozzáférő lakosságszám (fő); Szelektív hulladékudvarok száma (db); Szelektíven gyűjtött hulladék aránya a begyűjtött hulladékhoz képest (%); Anyagában hasznosított hulladék aránya (%) **2.3. Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés:** Támogatott vállalkozások száma (db); Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások (db); Gazdaságélénkítő tevékenységgel érintett önkormányzati épületek száma (db); létrehozott új munkahelyek száma (fő); foglakoztatási programba vont személyek száma (fő) **2.4. Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás:** Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy fejlesztett zöld infrastruktúra (db); Mezőgazdasági út használata kerékpáros útvonalként (km); VKI célokat támogató, megvalósult VGT beavatkozások száma (db); Kedvező vagy stabil trenddel jellemezhető természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű élőhelyek aránya (%); Kármentesített területek nagysága (m^2), Rehabilitált/revitalizált terület (m^2);

Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Prioritás azonosítója, neve:	**2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése	14 728	7 930	22 658
2.2 Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése	40 138	21 613	61 750
2.3. Intézkedés: Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés	9 380	5 051	14 430
2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás	19 435	10 465	29 900
Összesen:	**83 680**	**45 058**	**128 738**

2.2.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatás

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága **intézkedés neve: 2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése** **Az indikátorok bázisértéke (2021): 0**											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
2.1.1.	Belterületek és a kapcsolódó táji környezet megújítása	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzatok, natúrpark, erdőgazdaság	Lakosság	2021-2027	7 800	TOP Plusz, Magyar Falu Program, EMVA, Országfásítási Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra: 4,72 ha	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzatok, natúrpark, erdőgazdaság
2.1.2.	Kulturális intézmények fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzat, , állami tulajdonú gazdasági társaság, alapítvány, egyesület, nemzetiségi önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	3 900	TOP Plusz, Magyar Falu Program, KEHOP Plusz	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma: 6 db	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzat, , állami tulajdonú gazdasági társaság, alapítvány, egyesület, nemzetiségi önkormányzatok
2.1.3.	Közigazgatási intézmények fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	vármegyei önkormányzat, FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	1 690	TOP Plusz, Magyar Falu Program, KEHOP Plusz	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Jobb energiahatékonyságú középületek: 11.331 m2	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő, külső szereplők, FVS városok, települési önkormányzatok

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

intézkedés neve: 2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.1.4.	Sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	vármegyei önkormányzat , FVS városok, települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	2 768	TOP Plusz, Magyar Falu Program, KEHOP Plusz, TAO, Kisfaludy Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO4 - Szociális Európa	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága: 5.745 m2	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
2.1.5.	Külterületi lakott területek rehabilitációja	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzatok	Lakosság	2021-2027	3 900	TOP Plusz, Magyar Falu Program, Tanyaprogram	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO4 - Szociális Európa	fejlesztett külterületi lakott helyen élők száma: 1000 fő	az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: települési önkormányzatok
2.1.6.	Összetett településüzemeltetési szolgáltatások fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzatok	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	2 600	TOP Plusz, EMVA, Magyar Falu Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO4 - Szociális Európa	összetett településüzemeltetési szolgáltatások fejlesztésével érintett települések: 10 db	az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: települési önkormányzatok

A prioritás neve, azonosítója: 2.Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága 2.2. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése Az indikátorok bázisértéke (2021): 0											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
2.2.1.	A vízgazdálkodás (ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz) rendszerének klímaadaptív fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Vízügyi igazgatóság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei, állami tulajdonú gazdasági társaság, öntözési közösség	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	22 750	TOP Plusz, KEHOP Plusz, EMVA, Magyar Falu Program	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság: 8451 fő	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságok, öntözési közösségek
2.2.2.	Árvízvédelmi és nagyvízi meder fejlesztések	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Vízügyi igazgatóság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság, Nemzeti Park	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	26 000	KEHOP Plusz	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett vízgyűjtő gazdálkodási alegységek: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságo

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.2. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.2.3.	A közvilágítás energiatakarékos, intelligens fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Lakosság	2021-2027	2 600	KEHOP Plusz, Magyar Falu Program, Versenyképes járások program	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Közvilágítás fejlesztéssel érintett települések: 20 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok
2.2.4.	A vármegyei megújuló energiatermelési kapacitás bővítése, elektromos ellátórendszerek fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, állami tulajdonú gazdasági társaság	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	3 250	KEHOP Plusz, TOP Plusz	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia: 0,22 MW	az együttműködés ajánlott	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok
2.2.5.	Hulladékgazdálkodás fejlesztése, a körforgásos gazdaság erősítése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Magántulajdonban lévő gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság,	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	2 600	KEHOP Plusz, TOP Plusz, Interreg CBC, RRF	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Hulladékgazdákodással és körforgásos gazdaság fejlesztésével érintett települések száma: 25 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	területi szereplő, ,külső szereplők: FVS városok, települési önkormányzatok, gazdasági társaságok

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.2. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.2.6.	Településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése, hardveres és szoftveres fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, , központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok	Közigazgatási szervek és a közszféra gazdasági társaságai	2021-2027	2 600	DIMOP Plusz	PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítésével, hardveres és szoftveres fejlesztéssel érintett települések száma: 7 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, , állami költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok
2.2.7.	Szélessávú adatátviteli hálózatok, digitális kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Magántulajdonú gazdasági társaság, központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	1 950	MFB pénzügyi eszköz, Digitális Falu Program, DIMOP Plusz, RRF	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO1 - Intelligens Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Szélessávú adatátviteli hálózatok, digitális kiszolgáló infrastruktúra fejlesztésével érintett települések száma: 7 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, , állami költségvetési szervek és állami gazd társ.

A prioritás neve, azonosítója: 2.Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.3. Intézkedés: Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.3.1	Helyspecifikus gazdasági tevékenységek támogatása, diverzifikációja	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő, családi gazdaság tagja, EGTC	Vállalkozások	2021-2027	10 400	MAHOP Plusz, GINOP Plusz, EMVA, TOP Plusz, Gazdaságvédelmi Akcióterv, MNB NHP, Széchenyi Hitelprogram, Kisfaludy Program, HIPA EKD + szolgáltatási portfólió	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO1 - Intelligens Európa	Vissza nem térítendő támogatásban részesített vállalkozások: 50 db	nem	**Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők:** Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő, családi gazdaság tagja, EGTC
2.3.2	rmegyei foglalkoztatási paktum szolgáltatásainak kiszélesítése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Vármegyei önkormányzat, kormányhivatal	Álláskeresők, foglalkoztatottak, vállalkozások	2021-2027	4 030	TOP Plusz	PO4 - Szociális Európa	ujjászervezett/új megyei paktumok: 1 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplő: Kormányhivatal, és ezek konzorciumi partnerei

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.4.1.	Az agroökológiai potenciál fejlesztése	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő, természetvédelmi kezelő, kamara	Vállalkozások, flóra és fauna	2021-2027	7 800	EMVA, KAP 1. pillér	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	agroökológiai potenciál fejlesztését célzó támogatásban részesített vállalkozások száma: 7 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági termelőszervezet, őstermelő, természetvédelmi kezelő, kamara
2.4.2.	Klímastabilitást és közjólétet célzó erdő-, gyep- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósítása	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Öntözési közösség, vízügyi igazgatóság, erdőgazdaság, mezőgazdasági termelőszervezet, vármegyei Nemzeti Park Igazgatóság	Lakosság, erdő-, gyep- és vízkészletgazdálkodásban résztvevő szervezetek, flóra és fauna	2021-2027	13 000	KEHOP Plusz, EMVA, KAP 1. pillér, Interreg CBC	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Klímastabilitást és közjólétet célzó erdő-, gyep- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósítását célzó támogatásban részesített vállalkozások száma: 7 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Öntözési közösség, vízügyi igazgatóság, erdőgazdaság, mezőgazdasági termelőszervezet, vármegyei Nemzeti Park Igazgatóság

A prioritás neve, azonosítója: 2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
2.4.3.	Kármentesítési program	Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, máshová nem sorolt természetvédelmi kezelő	Lakosság, vállalkozások, flóra és fauna	2021-2027	6 500	KEHOP Plusz, EMVA, OKKP	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Megvalósított kármentesítési programok: 2 db	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, máshová nem sorolt természetvédelmi kezelő
2.4.4.	Natúrparkok fejlesztése inkubátor jellegű tájközpontokká	A natúrpark által érintett települések	Natúrpark, természetvédelmi kezelő	Helyi lakosság, a megyébe érkező turisták, flóra és fauna	2021-2027	2 600	KEHOP Plusz, EMVA	PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	inkubátor jellegű tájközpontokká fejlesztett Natúrparkok: 1 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők:

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése

2.1.1 Belterületek és a kapcsolódó táji környezet megújítása

A települési önkormányzatok és a vármegyei önkormányzat együttműködése révén az egyes belterületek és a kapcsolódó táji környezet megújítását célzó fejlesztések harmonizáltan tudnak megvalósulni. Jellemző projektméret: 100-600 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.1.2 Kulturális intézmények fejlesztése, 2.1.3 Közigazgatási intézmények fejlesztése

A kulturális és közigazgatási intézmények fejlesztése szoros együttműködést igényel az érintett települési önkormányzatok, a vármegyei önkormányzat, valamint az ~~állami költségvetési~~ központi költségvetési szervek és állami tulajdonú gazdasági társaságok között. Fenntarthatósági szempontok figyelembevételével, azon intézmények energetikai korszerűsítésére kell fókuszálni, amelyek állapota leginkább ezt indokolja, a vármegyei léptékű koordináció segíthet a fejlesztésbe bevonandó intézmények kijelölésében. Jellemző projektméret: 30-400 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.1.4 Sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

A sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése nagymértékben hozzájárul a települési környezet minőségi fejlesztéséhez, valamint közvetett módon a vidéki térségek népességmegtartó képesség növeléséhez. Mikrotérségi léptékben, a párhuzamos, azonos tartalmú fejlesztések elkerülése miatt fontos az önkormányzatok szoros együttműködése, fejlesztési elképzeléseik összehangolása, a vármegyei önkormányzat koordinációja mellett. Jellemző projektméret: 20-400 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.1.5 Külterületi lakott területek rehabilitációja

A települési önkormányzatok és a vármegyei önkormányzat együttműködése révén az egyes, a külterületi lakott területek rehabilitációját célzó fejlesztések (fizikai környezet rendezése, illetve szolgáltatási hiányok pótlása) harmonizáltan tudnak megvalósulni. A **majorokat és a külterületi lakott helyek**et szükséghez igazodó felelős adottsággazdálkodás (társadalmi, gazdasági, környezeti) keretében arányos infrastruktúra fejlesztésekkel szükséges korszerűsíteni, mely beavatkozások önkormányzati, civil és gazdasági szereplők együttműködését is feltételezi. Jellemző projektméret: 100-800 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.1.6 Összetett településüzemeltetési szolgáltatások fejlesztése

A települési önkormányzatok számára egyes településüzemeltetési feladatok összehangolásában, közös fejlesztésében jelentős potenciál mutatkozik. Az együttműködés keretében lehetőség nyílna igényvezérelt közösségi közlekedés (falubusz szolgáltatás) megszervezésére is. Jellemző projektméret: 50-700 Millió Ft.

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.2. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése

2.2.1 A vízgazdálkodás (ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz) rendszerének klímaadaptív fejlesztése

A fejlesztés célja a fenntartható vízgazdálkodásra való átállás, amely a vízgazdálkodási rendszerek bővítését és korszerűsítését is magába foglalja. Fenntarthatósági és költséghatékonysági szempontból is kulcsfontosságú, hogy az vízgyűjtő területen lévő települési önkormányzatok egymással, az érintett szakhatóságokkal és közmű szolgáltatókkal szoros együttműködésben hajtsák végre a vízrendezéssel, vízellátással, szennyvízkezeléssel kapcsolatos beruházásokat, mivel a víz alapvetően rendszerben kezelendő, a párhuzamos fejlesztések pedig többletköltséget és fenntarthatósági problémákat okozhatnak. Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik, ugyanakkor különös figyelmet kell fordítani a megfelelő vezetékes szennyvízelvezetés és -kezelés hiányában szenvedő településekre, településrészekre (Úny, Máriahalom). Jellemző projektméret: Szennyvízkezelés: 500-1000 Millió Ft, Ivóvízkezelés: 600-1500 Millió Ft, Csapadékvíz 20-500 Millió Ft

A komplex vízgazdálkodás tematikus célterülete: Bakonybánk, Bakonyszombathely, Bana, Bársonyos, Császár, *Csép, Dunaalmás, Dömös, Kerékteleki, Mocsa, Nagysáp, Neszmély, Piliscsév, Pilismarót, Réde, Süttő, Szákszend, Tárkány*.

2.2.2 Árvízvédelmi és nagyvízi meder fejlesztések

Az árvízi biztonság érdekében komplex, összehangolt fejlesztésre van szükség, emiatt elengedhetetlen az érintett önkormányzatok egymással és a vízügyi, katasztrófavédelmi szervezetekkel, Nemzeti Park Igazgatósággal, civilekkel való szoros együttműködése. Jellemző projektméret: 500-5000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókusza a Duna mente (Dunaalmás, Neszmély, Süttő, Pilismarót, Dömös)

2.2.4 A vármegyei megújuló energiatermelési kapacitás bővítése, elektromos ellátórendszerek fejlesztése

A vármegye energiafogyasztása jelentős, a megújuló energiatermelés arányának javulásához, a vármegyei önkormányzat, valamint a települési önkormányzatok és a megyében működő gazdasági társaságok szoros együttműködésére van szükség. Fontos prioritás még az önkormányzati vagy állami fenntartású intézményekben megújulóenergia-termelő berendezések telepítése, amely a működési költségek csökkenését eredményezné.

A kooperáció akár energiaközösségek létrehozásában és működtetésében is megnyilvánulhat. Jellemző projektméret: 50-1000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.2.5 Hulladékgazdálkodás fejlesztése, a körforgásos gazdaság erősítése

A körforgásos gazdaság megteremtésének alappillére a hulladékgazdálkodással kapcsolatos fejlesztések. A komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítását a közelség elvét követve, térségi szinten kell kezelni. Az érintett települések önkormányzatai között szoros együttműködés szükséges, ezáltal elkerülve a felesleges kapacitások kiépítését Egyúttal figyelemmel kell lenni a tervezés során az EU-s direktívákra, a hatályos OHKT-ra és a BAT-ra. Az összehangolt fejlesztések a környezetterhelés csökkenéséhez is hozzájárulnak. Jellemző projektméret: 10-200 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.2.6 Településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítése, hardveres és szoftveres fejlesztése

A digitális környezet fejlesztése szükségszerűen ki kell, hogy terjedjen a városi térségekben a településirányítási és térségi intelligens adathálózati rendszerek kiépítésére. A rendszerben való gondolkodás miatt, kiemelten fontos az érintett önkormányzatok, a szolgáltatók és az állami szervek szoros együttműködése, a települések fejlesztési elképzeléseinek összehangolása. Jellemző projektméret: 50-200 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.2.7 Szélessávú adatátviteli hálózatok, digitális kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése

A XXI. századi társadalom számára egyre fontosabbá válik a megbízható, stabil digitális környezet, mely fő eleme a megfelelő internet-hozzáférés lehetőségének megteremtése. Az elérhetőségi kör bővítése érdekében a vállalkozások, állami szervek vármegyei léptékű együttműködése kulcsfontosságú, elsősorban a rendszerszintű fejlesztések összehangolása miatt.. Jellemző projektméret: 50-500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik

2.3. Intézkedés: Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés

2.3.2 Vármegyei foglalkoztatási paktum szolgáltatásainak kiszélesítése

A vármegyei foglalkoztatási paktumok megvalósítása során az önkormányzati, államigazgatási, kamarai, gazdasági érdekképviseleti, képzési, és üzleti szféra, valamint a civilszervezetek szoros együttműködésére van szükség annak érdekében, hogy a munkaerőpiaci problémákat a valós igényeknek megfelelően lehessen kezelni. Jellemző projektméret: 3100 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek jelentik.

2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás

2.4.2 Klímastabilitást és közjólétet célzó erdő-, gyep- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósítása

A klímastabilitást célzó erdő, gyep- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósításához elengedhetetlen a földtulajdonosok, földbérlők, erdészetek, nemzeti park igazgatóságok, a természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, a helyi vidékfejlesztési közösségek és az önkormányzatok szoros együttműködése, annak érdekében, hogy az éghajlatváltozás okozta fenyegetettség a lehető legnagyobb mértékben csökkenjen. Az együttműködés megnyilvánulhat az ökoszisztéma szolgáltatások hasznosítását (vízellátást, felszíni vizek és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, levegő tisztítását, hulladékanyagok, melléktermékek természetes újrahasznosítását) megalapozó információs rendszerek fejlesztésében. Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepcióban vidéki tájként azonosított területek és különösképpen a vármegye nagy erdőtömbjei (Gerecse, Vértes, Pilis, Bakonyalja, Visegrádi-hegység, Duna-menti ártéri erdők), valamint fontos vizei, völgyei (Duna, az Cuhai-Bakony-ér, a Concó és a Császár-ér, Által-ér, Únyi-patak, Kenyérmezői-patak) jelentik. Jellemző projektméret: 50-1000 Millió Ft

A beavatkozások célterületei

Kék- és zöldinfrastruktúrával fejlesztendő síkvidéki intenzív termőtáj tematikus célterületei: *Bana, Tárkány, Csép, Mocsa, Kocs, Szákszend, Kömlőd, Dad, Császár, Kerékteleki*

Mozaikos, dombvidéki tájgazdálkodás tematikus célterületei: *Bársonyos, Kerékteleki, Csép, Császár, Bakonysárkány, Aka, Ácsteszér, Csatka, Súr, Vértessomló, Várgesztes, Dunaalmás, Neszmély, Süttő, Dunaszentmiklós, Tardos, Vértestolna, Tarján, Héreg, Bajna, Bajót, Nagysáp, Sárisáp, Epöl, Gyermely, Szomor, Máriahalom, Dág, Úgy, Csolnok, Piliscsév*

Klímastabil erdőtömbök tematikus célterületei: *Tárkány, Bársonyos, Réde, Bakonyszombathely, Ácsteszér, Csatka, Súr, Aka, Bakonyárkány, Császár, Szákszend, Dunaalmás, Neszmély, Süttő, Tardos, Vértestolna, Vértessomló, Várgesztes, Szárliget, Tarján, Héreg, Bajna, Gyermely, Bajót, Mogyorosbánya, Csolnok, Piliscsév, Pilismarót, Dömös*

A komplex vízgazdálkodás tematikus célterülete: *Bakonybánk, Bakonyszombathely, Bana, Bársonyos, Császár, Csép, Dunaalmás, Dömös, Kerékteleki, Mocsa, Nagysáp, Neszmély, Piliscsév, Pilismarót, Réde, Süttő, Szákszend, Tárkány*.

2.4.4 Natúrparkok fejlesztése inkubátor jellegű tájközpontokká

A tájgondnokság működését támogatják a natúrparkok, melyek a vármegye háromnegyedét lefedik, tevékenységükkel szervezik és harmonizálják a tájban zajló folyamatokat, a turizmustól az agráriumig, az örökségvédelemtől a településfejlesztésig. A fejlesztések komplex területi hatása miatt, az együttműködés a meglévő és leendő natúrpark területén lévő gazdálkodók, önkormányzatok, erdőgazdaságok, szolgáltatók, természetvédelmi szervek, valamint a Helyi Akció Csoportok között kiváltképpen fontos. Jellemző projektméret: 100-800 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a megyében található és tervezett natúrparkok jelentik.

Bakonyalja Natúrpark (előkészítés alatt) tervezett érintett települései: *Tárkány, Csép, Császár, Ete, Kerékteleki, Ászár, Kisbér, Vértesketheły, Bakonysárkány, Bársonyos, Bakonyszombathely, Ácsteszér, Aka,* Bakonybánk, Réde, Csatka, Súr

Vértesi Natúrpark érintett települései: Bokod, Oroszlány, Szárliget, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló

Gerecse Natúrpark érintett települései: *Annavölgy, Baj, Bajna, Bajót, Csolnok, Dág, Dunaalmás, Epöl, Gyermely, Héreg, Kocs, Lábatlan, Naszály, Neszmély, Nyergesújfalu, Sárisáp, Süttő, Szomód, Szomor, Tardos, Tarján, Tát, Tata, Tatabánya, Tokod, Tokodaltáró, Úny, Vértesszőlős, Vértestolna*

Pilisi Sziklák Natúrpark érintett települései: *Kesztölc, Piliscsév*

A vállalkozások fejlesztési tervei

A Komárom-Esztergom megyében működő vállalkozások aktív partneri résztvevői a 2021-2027 időszakra vonatkozó vármegyei tervezési folyamatnak. A fejlesztési igények és lehetőségek összehangolása több hónapig tartó közös gondolkodást követel, amely célja azon hasznosítási, fejlesztési változatok megtalálása, melyek alapját képezik a megalapozott döntések meghozatalának.

A vidéki térségek vállalkozásainak fejlesztési igényeinek felméréséhez - a városegyüttesekhez hasonlóan - az előző programozási időszak releváns pályázati konstrukciói és az Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna projektadatbázisa nyújtanak támpontot. A Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetelemző munkarésze alapján, a vidéki települések gazdaságszerkezetében az agrárium és az élelmiszeripar jelentősebb súlyt képviselnek, mint a városegyüttesek esetében, így kiemelt nemzetgazdasági ágként, illetve ágazatként azonosíthatók. A vidéki térségek eltérő természetföldrajzi adottságai befolyásolják az érintett ágazatokban tevékenykedő vállalkozások projektméreteit. A síkvidéki térségben a nagyüzemi termelés dominál, a tőkeerősebb vállalatok a makrotérségben betöltött pozíciójuk erősítése érdekében nagyobb költségigényű beruházásokat is végre tudnak hajtani. A versenyképesség növekedése szempontjából - a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara által meghatározott, szükségszerű beavatkozások mentén - a feldolgozottsági szint növelése - ***kapacitás fejlesztés, új technológiák bevezetése, termékfejlesztés*** - és az ***Ipar 4.0-hoz köthető fejlesztések*** határozzák meg ezen vállalkozások fejlesztési irányait. A dombvidéki térségek esetében, az agrár és élelmiszeripari vállalkozásoknál kisebb projektméretek jellemzőek – jellemzően 50-100 millió forint összköltség között -, a fejlesztési igények elsősorban az ***infrastrukturális beruházásokra*** – ***telephely fejlesztések, korszerűsítések*** -, az ***erőforráshatékonyság elősegítésére***, valamint ***állatjóléti támogatásokra*** terjednek ki. A városegyüttesekhez hasonlóan, a rendelkezésre álló munkaerő-tartalék szűkössége a munkaerőt kiváltó beruházások felfuttatását kényszeríti ki a tőkeerősebb vállalkozásoknál. Az eltérő gazdaságszerkezet és vállalkozási struktúra miatt, a vidéki térségekben az ipar- és szolgáltatásfejlesztésekhez kapcsolódó projektméretek kisebbek, mint a városegyüttesek esetében.

2.3. Prioritás megnevezése: 3. prioritás - Dinamikus vármegyei turisztika

2.3.1. A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Kapcsolódás az EU célkitűzésekhez
A vármegyei turisztika fejlesztését célzó projektek hozzájárulnak a szektor gazdasági szereplői versenyképességének javításához, a hálózatosodást elősegítő fejlesztések hozzájárulnak a vármegye jobb elérhetőségéhez. Ezek alapján a prioritás a következő EU-s célkitűzésekhez kapcsolódik: ● PO1 – Intelligens Európa ● PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa
Kapcsolódás az MO Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz
● Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése ● Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében ● Gyarapodó egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség ● Vonzó vidéki életmód
Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez
Átfogó célok: ● Lépéstartás a tudásalapú társadalom és IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1) ● Városok - Városegyüttesek – Urbanizált táj fejlesztése (A2) ● A vidéki tájak új egyensúlyának elérése (A3) Területi stratégiai célok: ● Városhálózati csomópont térségi és belső integrációja (T1) ● Komárom tengely és hídfőváros térsége kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése (T2) ● Esztergom tengely és hídfőváros térsége többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése (T3) Specifikus stratégiai célok: ● Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1) ● Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira – integrált tájgazdálkodás (S2) ● Emberkincs óvása és erősítése képzés – egészség – szociális gondoskodás (S4)
A prioritás területi fókuszai, célkitűzései

A prioritás a vármegye turisztikai szempontból fontos térségeire fókuszál, különleges figyelmet szentelve az olyan fontos területekre, mint a Duna mente (amely részben átfedésben van a Budapest környéke ~~kiemelt~~ turisztikai térséggel) és az Által-ér menti komplex turisztikai térség, illetve a szelíd turisztikai térségek. A járvány megjelenése óta egyre fontosabbak a Pilis megyéhez tartozó területe is.

A prioritás célja a vármegye turisztikai adottságainak és kínálatának javítása, rekreációs igényekhez igazítása, a meglévő, turisztikai szempontból is fontos táji, természeti, kulturális és épített örökségek védelme, valamint a turisztikai szolgáltatások fejlesztése által. A vármegyei turisztika és gazdaság versenyképességének erősítéséhez hozzájárul a korábban pontszerűen fejlesztett attrakciók és a különböző járművekhez tartozó szolgáltatások összekapcsolása, bővítése, tematikus kínálatok és turisztikai hálózatok felépítése, a hozzákapcsolódó marketing tevékenységekkel. Kiemelt fontosságú az aktív turizmus és infrastruktúrájának fejlesztése, amely nem csak az idelátogató turisták, de a helyi lakosság egészségmegőrzését, kikapcsolódását is szolgálja. A fejlesztések kiterjednek a szállásférőhelyek számának növelésére és minőségük javítására. A prioritás fontos elemét képezik továbbá a turisztikai szervezeti rendszer megerősítése, illetve az egyes turisztikai térségek, nevezetességeihez kapcsolódó márkaépítés és marketing.

Prioritás keretében tervezett intézkedések megnevezése

3.1. Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése
3.2. Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése
3.3. Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás

Tervezett fejlesztések tartalmának és indokoltságának összefoglalása

A dinamikus vármegyei turizmus fejlesztése Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciója alapján az alábbi szempontok miatt indokolt:

3.1. Komárom-Esztergom vármegye jelentős épített, táji, természeti, valamint kulturális örökséggel rendelkezik, melyek védelme turisztikai szempontból is kiemelkedő fontosságú. A natúrparkok fejlesztése, valamint új natúrpark (Bakonyalja Natúrpark[37]) létrehozása, a vármegyei ipari-bányászati múltjára építkező bányászati múzeumok, a Nemzeti Kastély- és Várprogram és világörökség várományos területek az örökségvédelem mellett hozzájárulnak a turisztikai szempontból fontos térségek népszerűsítéséhez. Fontos szerepet játszik az egyes turisztikai desztinációk, térségek (például komplex turisztikai térségek, mint Által-ér völgy, Dunamente, valamint a Budapest környéke ~~kiemelt~~ turisztikai térség) fejlesztésében és népszerűsítésében azok arculatainak kialakítása, a márkaépítés. A turizmusfejlesztés sikerességéhez elengedhetetlen a szervezetfejlesztési, a termékmenedzsmenti, valamint a marketing-kommunikáció és értékesítési stratégiák kidolgozása, illetve a turizmus szereplőinek, akár határon átnyúló együttműködése.

3.2. A prioritás kiemelt figyelmet szentel a vármegyei turizmus hálózatosodására. Az egyes turisztikai attrakciók és a hozzájuk köthető szolgáltatások, illetve szálláshelyek fejlesztésén

[37] A Bakony-alja tervezett natúrpark a névhasználati cím megszerzésével kapcsolatos folyamatot még nem indította el.

felül, fontos az attrakciók fizikai összeköttetését biztosító infrastruktúra kialakítása. Ennek megfelelően a prioritás részét képezik a lovas, vízi, gyalogos és kerékpáros túraútvonalak kialakítása, melyek saját turisztikai értékükön felül hozzájárulnak a vármegyei turizmus hálózatosodásához is. Az intézkedés integráltan minden turisztikai típust magába foglal.

3.3. A turisták bevonzását elősegítő fejlesztések mellett, figyelmet kell fordítani a helyiek rekreációs igényeire is. Ebben nagy szerepe van a helyi identitás, helyi értékek felerősítését célzó projekteknek. A COVID-19 járvány globális szinten hatalmas kieséseket okozott a turisztikai és vendéglátói szektorban, és ez alól Komárom-Esztergom vármegye sem volt kivétel. A vármegyei turizmus és vendéglátás várhatóan csak hosszú idő elteltével, nagy nehézségek árán fog tudni kilábalni a válságból. Épp ezért a prioritásban külön figyelmet kell szentelni a vármegyei turisztika adaptációjára a COVID-19 utáni világhoz, a szektor jövőbeni kitettségének csökkentésére.

Területi hatókör

A vármegye teljes területe, kiemelten a Duna mente, az Által-ér völgye és a Budapest környéke turisztikai térségek, valamint a szelídturizmus térségei.

Jellemző kedvezményezettek

- központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság
- Egyéni vállalkozás
- Magántulajdonú gazdasági társaság
- Natúrpark
- Nemzeti Park Igazgatóság
- Erdőgazdaság
- TDM
- Egyesület
- Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- Vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság
- Egyház
- Természetes személy
- EGTC
- LEADER szervezetek
- Szelíd turizmushoz kötődő országos sportági szakszövetség

Fő célcsoport

- A megyébe érkező turisták
- Helyi lakosság

Forrásigény és forrásösszetétel

Finanszírozó forrás: 32,156 mrd Ft

Operatív program:

- TOP PLUSZ
- GINOP PLUSZ

Egyéb forrás:

- INTERREG

Hazai forrás:

- MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok
- Kisfaludy program
- MNB NHP
- Gazdaságvédelmi akcióterv

Méréshez tervezett indikátorok

- **3.1. Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése, 3.2. Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése, 3.3. Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás:**

  Vendégek száma (db); Vendégéjszakák száma (db); Egynapos turisztikai célú utazásokon résztvevők száma (fő); Többnapos belföldi utazások résztvevők száma (fő); Látogató szám (fő), Újonnan létesült szállásférőhelyek száma (db); Felújított szállásférőhelyek száma (db), Fejlesztett tematikus programcsomagok száma (db); Attrakció látogathatósága/elérhetősége (naptári napok száma/év); Megvalósuló víziturisztikai attrakciók látogatószáma (fő); Teremtett munkahelyek száma (db); Létrejött tematikus utak hossza/érintett attrakciók száma (km/db); Kerékpárosbarát turisztikai-szolgáltatók száma (db)

Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Prioritás azonosítója, neve:	3. Dinamikus vármegyei turisztika		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
3.1. Intézkedés: Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése	930	501	1 430
3.2. Intézkedés: Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése	8 807	4 742	13549
3.3. Intézkedés: Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás	11 165	6 012	17 177
Összesen:	**20 901**	**11 255**	**32 156**

2.3.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás neve, azonosítója: 3. Dinamikus vármegyei turisztika **3.1. Intézkedés: Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése** **Az indikátorok bázisértéke (2021): 0**											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
3.1.1.	Turisztikai stratégiaalkotás és szervezetfejlesztés	A vármegye teljes területe	TDM, alapítvány, egyesület, gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat, Tourinform irodák	Helyi lakosság, a megyébe érkező turisták	2021-2027	780	INTERREG, TOP Plusz, MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	elkészített stratégiai dokumentumok: 1 db fejlesztett turisztikai szervezet: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő, külső szereplők: TDM, alapítvány, egyesület, gazdasági társaság,
3.1.2.	Összekapcsolt élményláncok márka- és információépítése	A vármegye teljes területe	Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, TDM, alapítvány, egyesület, vármegyei önkormányzat EGTC, LEADER, erdőgazdaság, Nemzeti Park Igazgatóság, Szelíd turizmushoz kötődő országos sportági szakszövetség, natúrpark, Tourinform irodák	Helyi lakosság, a megyébe érkező turisták	2021-2027	650	INTERREG, TOP Plusz, MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok, GINOP Plusz, Kisfaludy Program, Gazdaságvédelmi Akcióterv	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa, PO1 - Intelligens Európa	Megvalósított hálózatos fejlesztések száma: 5 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplők: Gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, TDM, alapítvány, egyesület, EGTC, LEADER, erdőgazdaság, Nemzeti Park Igazgatóság, Szelíd turizmushoz kötődő országos sportági szakszövetség, natúrpark

A prioritás neve, azonosítója: 3. Dinamikus vármegyei turisztika

3.2. Intézkedés: Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
3.2.1.	Turisztikai attrakciók fizikai kialakítása és fejlesztése	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, magántulajdonú gazdasági társaság, egyház, egyesület; Természetes személy, erdőgazdaság, Nemzeti Park Igazgatóság, natúrpark	Helyi lakosság, a megyébe érkező turisták	2021-2027	13 549	INTERREG, TOP Plusz, MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok,, Kisfaludy Program, MNB NHP, Gazdaságvédelmi Akcióterv	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett turisztikai helyszínek száma: 10 db komplex turisztikai termékcsomagok (4 db)	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat, állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, magántulajdonú gazdasági társaság, egyház, egyesület; Természetes személy, erdőgazdaság, Nemzeti Park Igazgatóság, natúrpark

A prioritás neve, azonosítója: 3. Dinamikus vármegyei turisztika

3.3. Intézkedés: Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
3.3.1.	Helyi értékek felerősítése a lakosok rekreációjának szolgálatában	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzatok, vármegyei önkormányzat, magántulajdonú gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, egyesület, egyház; Természetes személy, EGTC, natúrpark	Helyi lakosság	2021-2027	15 877	INTERREG, TOP Plusz, MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok, Kisfaludy Program	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Megvalósított helyi termék hálózatok: 1 db	Az együttműködés ajánlott	Területi szereplő, külső szereplők: Települési önkormányzatok, magántulajdonú gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, egyesület, egyház; Természetes személy, EGTC, natúrpark
3.3.2.	A vármegyei turisztika adaptációja a COVID-19 utáni világhoz	A vármegye teljes területe	Vármegyei önkormányzat, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, magántulajdonú gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, egyesület, egyház; Természetes személy, EGTC	Helyi lakosság, a megyébe érkező turisták	2021-2027	1 300	TOP Plusz, MTÜ által kezelt hazai támogatási alapok, GINOP Plusz, Kisfaludy Program, Gazdaságvédelmi Akcióterv	PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Támogatott ökoturusztikai fejlesztések száma: 10 db Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra: 12,51 km	igen	Területi szereplő, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, magántulajdonú gazdasági társaság, egyéni vállalkozás, egyesület, egyház; Természetes személy, EGTC

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

3.1. Intézkedés: Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése

3.1.1 Turisztikai stratégiaalkotás és szervezetfejlesztés

A vármegye turisztikai ágazata elsősorban akkor lehet sikeres, hogy ha annak szereplői képesek hatékonyan együtt dolgozni, össze tudják hangolni tevékenységüket. A közös stratégia kidolgozása során a vármegye turisztikai vállalkozásainak együtt kell működniük egymással, a vármegye önkormányzataival, a területileg érintett nemzeti park igazgatósággal (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság), natúrparkokkal, erdészetekkel, a kiemelt turisztikai térségeivel, desztinációival, turisztikai szervezeteivel (pl.: TDM), valamint a vármegye- és országhatáron túli érintett gazdasági, közigazgatási szereplőkkel, annak érdekében, hogy hatékony idegenforgalmi együttműködések valósulhassanak meg. Ez különösen azért fontos, mivel a jól kidolgozott együttműködések, harmonizált fejlesztések tovább erősíthetik egymás sikerességét egy olyan területen, ahol sok kicsi és kevés nagy attrakció jellemző. Jellemző projektméret: 16-300 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti.

3.1.2 Összekapcsolt élményláncok márka- és információépítése

A márkaépítés, a tematikus együttműködések hozzájárulhatnak a vármegye turisztikai termékeinek és szolgáltatásainak fejlesztéséhez és népszerűsítéséhez. A pandémiát követően kiemelt fontosságú innováció és rugalmasság, szintén az együttműködések által alakulhat ki leghatékonyabban, hiszen a tudástranszfer felgyorsíthatja a turizmus fejlődését. A turisztikai desztináció menedzsment szervezetek, az európai területi társulások, a natúrparkok, illetve a megyében található és a határon túli turisztikai vállalkozások együttműködésével a turisztikai szolgáltatások is sikeresebbek lehetnek. Jellemző projektméret: 10-150 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti.

3.2. Intézkedés: Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése

3.2.1 Turisztikai attrakciók fizikai kialakítása és fejlesztése

Az infrastrukturális beruházások esetén elengedhetetlen a térség közigazgatási szereplőivel és a területileg érintett nemzeti park igazgatósággal (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, egyéb turisztikai szereplőkkel) való együttműködés, hiszen az ilyen jellegű fejlesztések jellemzően engedélyhez kötöttek. Ugyanakkor az egyes állami, önkormányzati, vagy magántulajdonú gazdasági társaságok együttműködése is fontos, például az általuk kezelt turisztikai attrakciók fizikai összeköttetésének (kerékpárutak) megvalósításánál. A vármegye turizmusában kiemelkedő szerepet kapnak Dunamente, valamint az Által-ér menti és a Budapest környéke turisztikai térségek, így az itt található turisztikai és önkormányzati szereplők együttműködése különösen fontos a térségek kínálatának bővítésének érdekében. Jellemző projektméret: 50-1500 Millió Ft

3.3. Intézkedés: Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás

3.3.1 Helyi értékek felerősítése a lakosok rekreációjának szolgálatában

A helyben elérhető kulturális, természeti és táji értékek az utóbbi években felértékelődtek. Mivel ezek az értékek szerteágazó tulajdonosi háttérrel rendelkeznek, így megőrzésükben és fejlesztésükben mind az önkormányzati, mind a magántulajdonban lévő vállalkozások összehangolt részvétele indokolt. Indokolt továbbá a helyi egyesületekkel (pl.: természetvédőkkel) és a területileg érintett nemzeti park igazgatósággal (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság) való együttműködés. A helyi értékekre alapozó rekreációs és lokális turisztikai célú fejlesztések azon felül, hogy hozzájárulnak a helyi identitás erősítéséhez, a megfelelő kreativitással és innovációval a kívülről érkező turisták számára is vonzó célpontokká válhatnak. A hasonló örökségeket kezelő piaci és közigazgatási szereplőknek érdemes tematikus együttműködéseket megteremteniük (pl.: várturizmus, ökoturizmus, zarándokturizmus, egészségturizmus stb.) annak érdekében, hogy nagyobb ismertségre tehessenek szert. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 10-800 Millió Ft.

A vállalkozások fejlesztési tervei

A Komárom-Esztergom megyében működő vállalkozások aktív partneri résztvevői a 2021-2027 időszakra vonatkozó vármegyei tervezési folyamatnak. A fejlesztési igények és lehetőségek összehangolása több hónapig tartó közös gondolkodást követel, amely célja azon hasznosítási, fejlesztési változatok megtalálása, melyek alapját képezik a megalapozott döntések meghozatalának.
Az elkövetkezendő időszakban várhatóan számos, a vármegyei turisztika fellendítéséhez hozzájáruló projekt fog megvalósulni. A vármegye vállalkozásai olyan infrastrukturális beruházások megvalósításában vesznek részt, melyek keretein belül **több szálloda, panzió megépítésére, bővítésére, a falusi vendéglátás, valamint szabadtéri turisztikai desztinációk** fejlesztésére lehet számítani. További fejlesztési lehetőségeket jelenthetnek a vállalkozások számára az **örökségvédelmet és a tematikus turisztikai együttműködéseket célzó kezdeményezések**, melyek keretein belül műemlékek felújítása és turisztikai hasznosítása, turista útvonalak, kilátók, pihenők építése, fürdők fejlesztése várható. Az infrastrukturális fejlesztések mellett fontos az **információáramlás, a marketing fejlesztése, a digitális megoldások keresése, az aktív turisztikai attrakciók létesítése**, ahol a vállalkozások szintén nagy szerepet kaphatnak. Jellemző projektméret: 20-250 Millió Ft.

2.4. Prioritás megnevezése: 4. Elérhető vármegye

2.4.1. A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Kapcsolódás az EU célkitűzésekhez
Az elérhetőség javítását célzó projektek a közlekedési rendszerek integrált megújítását, valamint a közlekedési szolgáltatások fejlesztését célozzák meg. Ez alapján a következő EU-s célkitűzéshez kapcsolódik: ● PO2 – Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa ● PO3 – Jobban összekapcsolt Európa ● PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa
Kapcsolódás az MO Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz
● Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése ● Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében
Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez
Átfogó célok: ● Lépéstartás a tudásalapú társadalom és IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1) ● Városok - Városegyüttesek – Urbanizált táj fejlesztése (A2) ● A vidéki tájak új egyensúlyának elérése (A3) Területi stratégiai célok: ● Városhálózati csomópont térségi és belső integrációja (T1) ● Komárom tengely és hídfőváros térsége kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése (T2) ● Esztergom tengely és hídfőváros térsége többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése (T3) Specifikus stratégiai célok: ● Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1) ● Kisvárosok átfogó modernizációja (S3)
A prioritás területi fókuszai, célkitűzései
A prioritás területi fókuszát a teljes vármegye jelenti. A prioritás célja a vármegye elérhetőségének javítása, aminek köszönhetően térkapcsolatai megerősödnek, illetve bővülnek, a közlekedési szolgáltatások minőségi fejlesztése a lakosság életminőségének javításához, a logisztikai rendszerek továbbfejlesztése pedig a vármegye tőkevonzó képességének fokozásához járul hozzá. A prioritásban megjelenő kerékpárutak hivatásforgalmi, sportolási, turisztikai célokat is egyaránt szolgálnak, fejlesztésükkel, illetve hálózatba szervezésükkel a fenntartható fejlődés és az egészséges életmód kialakításához is hozzájárulnak. Fontos szempont, hogy a közlekedési rendszerek megújítása, valamint kialakítása a lehető legkevesebb kedvezőtlen hatást gyakorolják a természetes környezetre.

Prioritás keretében tervezett intézkedések megnevezése
4.1. Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése 4.2. Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése 4.3. Integrált közösségi közlekedés fejlesztése 4.4. Kerékpáros folyosók hálózatosítása
Tervezett fejlesztések tartalmának és indokoltságának összefoglalása
A prioritásban szereplő mikro- és nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztések célja a vármegye és települései elérhetőségének javítása, amelyek közvetlen és közvetett módon is hozzájárulnak a helyi lakosság életszínvonalának növekedéséhez, a gazdaság dinamizálásához, valamint a közlekedési ágazat korszerűsítésével és a modal split javításával a széndioxid kibocsátás csökkentésén keresztül a természeti erőforrások védelméhez és a klímaváltozás mérsékléséhez. 4.1. A Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciójának Helyzetelemző munkarésze alapján a versenyképesség javítása érdekében a nemzetközi és makrotérségi beágyazódás megerősítése kulcsfontosságú a vármegye szempontjából. A célkitűzés eléréséhez a nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlen. A 13., 81. számú főutak gyorsforgalmi úttá fejlesztése (egyidejűleg önálló kerékpárúttal), az M1 autópálya sávbővítésének generatív hatásai, a Tata-Oroszlány-Mór másodrendű főúti kapcsolatok kiépítése javítják az érintett térségek tőkevonzó képességét, illetve erősítik a logisztikai kapcsolatait. A koncepció javaslattételi munkarésze alapján, a regionális közlekedéshálózati elemek fejlesztése hozzájárul a városegyüttesek és a TEN-T folyosó dinamikájának észak-dél irányú szétterjedéséhez. Az M10 és M100-as gyorsforgalmi utak megépítése a térszerkezetileg bezárt esztergomi térség oldása szempontjából elengedhetetlen, a közlekedési tengelyek térszervező képessége a perifériikus térségek felzárkózását is segíti. Az M100 2x2 sávos gyorsforgalmi út az Esztergom-M1 autópálya közúti kapcsolat fejlesztésében - amely távlatban várhatóan továbbvezetésre kerül az M6 autópályáig, illetve Szlovákia felé - szignifikáns fejlődési potenciál mutatkozik, amelynek gazdasági-társadalmi hatása az egész megyére kiterjedhet. A kötöttpályás hálózat fejlesztése legalább annyira fontos, mint a közúté, a kezdeményezések a V0 Budapestet elkerülő, teherforgalom számára épülő vasútvonal, a főutakkal párhuzamosan futó vasúti mellékvonalakon az elővárosi közlekedés fejlesztésére, az ahhoz kapcsolódó vasúti szolgáltatások bővítésére (Esztergom) Dorog – Almásfüzitő –Komárom – (Győr) és Komárom – Kisbér – (Mór - Székesfehérvár) és a meglévő 1. számú fővonal emelt sebességűre való átépítésére (Bicske és Tata között) irányulnak. A komplex fejlesztés keretében Tata és Tatabánya intermodális csomópontjai megújulnak. A Duna elválasztó hatásának mérséklése szempontjából fontos célkitűzés a határon átnyúló közlekedési kapacitások bővítése, amihez a Neszmély és Dunaradvány közötti komp és az Esztergom és Párkány között megépülő teherforgalmi (vasúti-közúti) híd nagymértékben hozzájárul. A kikötők, repülőterek fejlesztése, korszerűsítése szintjén javítja a vármegye regionális elérhetőségét. 4.2. A vármegyei települési és településközi közlekedési infrastruktúra komplex fejlesztésének fókuszában a településközi utak és a zsáktelepülések oldását elősegítő útfelújítások, az

elkerülőutak (1. sz. főút új nyomvonalra való helyezése), összekötőutak, valamint a települési gyűjtőutak, kiszolgáló utak, járdák, parkolók fejlesztése, a kijelölt közlekedési folyosók mentén fasorok telepítése, csapadékvíz gazdálkodás fejlesztése, illetve közlekedésbiztonsági beavatkozások állnak. Az ipari parkok magasabb szolgáltatási szinten történő megközelítését célzó közúti fejlesztések is az intézkedés részét képezik.

4.3. A fenntartható közlekedés szempontjából nélkülözhetetlen a közösségi közlekedés fejlesztése. Mobilitási tervek támogatásával megvalósul a várostérségek közösségi közlekedésének összehangolása, az eszközpark, valamint az eszközváltó pontok – vasútállomások, buszpályaudvarok –, irányítórendszerek fejlesztése, amely összességében a modal split javulását eredményezi. Az elektromos és az alacsony szén-dioxid kibocsátású járművek beszerzése (Zöld Busz Programban való részvétel) mellett szükséges a kiszolgáló infrastruktúra (töltési pontok) kialakítása, fejlesztése is. Az intézkedéshez hozzátartozik a falvak közösségi közlekedési feltételeinek jobbá tétele, amely hozzájárul a vármegye és a települések belső elérhetőségének javításához, a munkahelyek közösségi közlekedéssel történő jobb megközelítéshez. Az intézkedés a vármegye és országhatáron átnyúló közösségi közlekedés fejlesztését is célozza.

4.4. A vármegyei fejlesztéspolitika célzott beavatkozásának köszönhetően az elmúlt időszakban jelentősen bővült a kerékpárutak hossza, azonban ezek hálózatba szervezése csak részben valósult meg. A programozási időszakban ezért az elsődleges célkitűzés az új és meglévő kerékpározható utak hálózatos kiépítésének, kijelölésének és összekapcsolásának folytatása a stratégiai programban vázolt rendszerben (11. ábra). A közúthálózat fejlesztéséhez hasonlóan itt is releváns a mikro- és nagytérségi kontextusban való tervezés. A nemzetközi hálózatba történő integrálódás szempontjából az EuroVelo 6 megyét érintő szakaszának kiépítése fontos célkitűzés, ami a turizmusfejlesztés egyik legfontosabb projektje is egyben. Fontos a kerékpárhálózat szolgáltatási szemléletű fejlesztése, aminek keretében a települések belterületén és a kerékpárutak mentén szervizek, szervízpontok, vendéglátó-pontok és kerékpár dokkolók , kölcsönzők, ezeket ötvöző kerékpáros centrumok kialakítására kerül sor, amit kiegészítenek a digitális szolgáltatások és a kerékpárúthoz kapcsolódó zöldinfrastruktúra fejlesztések.

Területi hatókör

A prioritás területi fókuszát a teljes vármegye jelenti.

Jellemző kedvezményezettek

- Magyar Közút Nonprofit Zrt.
- Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- Vármegyei önkormányzat és gazdasági társasága
- ~~Állami költségvetési~~ központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság
- Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ
- közösségi közlekedési szolgáltató gazdasági társaság
- EGTC

Fő célcsoport

- helyi lakosság
- vállalkozások
- turisták

Forrásigény és forrásösszetétel

Forrásigény: 690,084 Mrd Ft

Finanszírozó forrás:

Operatív program:

- IKOP PLUSZ
- TOP PLUSZ
- DIMOP Plusz

Hazai forrás:

- Modern Városok Program
- Magyar Falu Program
- kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program
- egyéb hazai források

Egyéb forrás:

- RRF
- INTERREG

Méréshez tervezett indikátorok

4.1. Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése: Kialakított gyorsforgalmi utak/főutak hossza (km); kialakított közlekedési folyosók hossza (km); megépített intermodális csomópontok/kikötők/kompok száma (db); Megépített B+R, P+R parkolók száma (db)

4.2. Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése: A TEN-T folyosókon kívüli rekonstruált vagy korszerűsített mellékutak/térségi szerepű összekötő utak/helyi gyűjtőutak hossza (km); kialakított közlekedési folyosók hossza (km); megvalósult/felújított turisztikai célú kikötők/térségi jelentőségű kompok száma (db); épített vagy felújított kiszolgáló utak hossza (km); újonnan épült fásított parkolók száma (db); épített vagy felújított járdák hossza (km)

4.3. Integrált közösségi közlekedés fejlesztése: Korszerűsített közösségi közlekedési létesítmények (várók, buszöblök) (db); modal split arányainak változása a nagyvárosokban/ várostérségekben (%-os megoszlás), forgalomba bocsátott elektromos járművek száma (db); Beszerzett új jegyérvényesítő készülékek száma (db); Fenntartható mobilitási tervek száma (db)

4.4. Kerékpáros folyosók hálózatosítása: Kialakított kerékpárutak/kijelölt kerékpár útvonalak hossza (km); megépült kerékpáros folyosó hossza (km); kerékpáros forgalom növekedése (db/egység); megépített kerékpáros pihenők száma (db); intermodális csomópontokban kialakított parkolók, kerékpárparkolók száma (db); közlekedésbiztonsági beavatkozások (db); kerékpár/roller/elektromos kerékpár kölcsönző rendszer megvalósítása, bővítése - bevont települések száma, elérhető, kölcsönözhető eszközök száma (db/település);

Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Prioritás azonosítója, neve:	**4. Elérhető vármegye**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	320 931	172 809	493 740
4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése	115 794	62 350	178 144
4.3. Intézkedés:Integrált közösségi közlekedés fejlesztése	5 070	2 730	7 800
4.4. Intézkedés: Kerékpáros folyosók hálózatosítása	6 760	3 640	10 400
Összesen:	**448 555**	**241 529**	**690 084**

2.4.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye **4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése** **Az indikátorok bázisértéke (2021): 0**											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
4.1.1.	M100 autóút Bicske - M1 autópálya - Esztergom közötti szakasz fejlesztése	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	117 000	IKOP Plusz, kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	megépített 2x2 sávos gyorsforgalmi autóút 32,3 km hosszban	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium
4.1.2.	M10 gyorsforgalmi út (Budapest – Esztergom – Szlovákia)	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	tervezés/előkészítés 2021-2024	390	IKOP Plusz,kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	megépített 2x2 sávoos gyorsforgalmi autóút 23 km hosszban	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.1.3.	M1 autópálya 2x3 sávossá bővítése az M0 és a 94-es km-nél található Concó pihenő között	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és közlekedési Minisztérium	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	130 000	IKOP Plusz,kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	kialakított 2X3 sávos autópálya, plusz oldalanként egy-egy teljesértékű forgalmi sávként használható, ún. intelligens leállósáv 78 km hosszban	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium
4.1.4.	13. és 81. sz. főút (Komárom – Kisbér – Székesfehérvár) kétszer két sávos gyorsforgalmi úttá fejlesztése(egyidejűleg önálló kerékpárút létesítésével)	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium, Magyar Közút Zrt.	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	68 900	IKOP Plusz,kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	2x2 sávos gyorsforgalmi út kialakítása 73 km hosszban, ebből a Komárom-Kisbér szakasz 29 km	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.1.5.	Tata (M1)-Oroszlány-Mór (81.főút)másodrendű főúti kapcsolat kiépítése, Tatabánya-Székesfehérvár kapcsolat fejlesztése	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	39 000	IKOP Plusz,kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett autóút 40-40 km hosszaban	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium
4.1.6.	Intermodális csomópontok fejlesztése	Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei	Építési és Közlekedési Minisztérium., Magyar Közút Zrt., Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	7 800	IKOP Plusz, Modern Városok Program, kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett intermodális csomópontok: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium., Magyar Közút Zrt., Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
4.1.7.	Meglévő vasúthálózat korszerűsítése	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési Közlekedési Minisztérium, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	130 000	IKOP Plusz, RRF, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Korszerűsített vasútvonal hossza: 25 km	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési Közlekedési Minisztérium, Állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.1.8.	V0 Budapestet elkerülő, teherforgalom számára épülő vasútvonal fejlesztése	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	tervezés/előkészítés 2021-2027	na	IKOP Plusz, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett vasúti nyomvonal hossza: 340 km	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium, központiköltségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság
4.1.9.	Határon átnyúló közlekedési kapacitások bővítése	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	650	IKOP Plusz, INTERREG, Modern Városok Program, kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett határon átnyúló közlekedési kapcsolatok száma: 3 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, Állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdaság társaság

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.2.1.	Települési közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése	A vármegye teljes területe	Magyar Közút Zrt., Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	87 144	IKOP Plusz, TOP Plusz, Magyar Falu Program	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett települési bel-és külterületi utak: 25 km Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra: 12,51 km Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma: 3 db	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Magyar Közút Zrt., Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
4.2.2.	Településközi közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése	A vármegye teljes területe	Állami tulajdonú gazdasági társaság, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, gazdasági társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	26 000	IKOP Plusz, TOP Plusz	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett települések közötti utak hossza: 25 km	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program önkormányzati résztvevők esetén	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Állami tulajdonú gazdasági társaság, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, gazdasági társaság

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.2.3	1. sz. főút új nyomvonalra helyezése M1 szárligeti csomópont -Tatabánya –Környe - Tata térségében, valamint Komárom (Szőny)-Almásfüzitő térségében	A nyomvonalon fekvő vármegyei területek	Építési és Közlekedési Minisztérium, Magyar Közút Zrt.	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	65 000	IKOP Plusz, kiemelt társadalmi igényeken alapuló közútfelújítási program, egyéb hazai források	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	elkészült közlekedési csomópontok száma: 1 db Szárliget Fejlesztett főúti nyomvonalak hossza: 20 km	nem	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium, Magyar Közút Zrt

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.3. Intézkedés: Integrált közösségi közlekedés fejlesztése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.3.1.	Helyi és helyközi (határon átnyúló is) közösségi közlekedés fizikai és digitális fejlesztése	A vármegye teljes területe	Építési és Közlekedési Minisztérium, Települési önkormányzat, önkormányzati gazdasági társaság, közösségi közlekedési szolgáltató gazdasági társaság	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	7 800	IKOP Plusz, TOP Plusz, DIMOP Plusz	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett helyi és helyközi közösségi közlekedési kapcsolatok (5 db)	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Építési és Közlekedési Minisztérium, Települési önkormányzat, önkormányzati gazdasági társaság, közösségi közlekedési szolgáltató gazdasági társaság

A prioritás neve, azonosítója: 4. Elérhető vármegye

4.4 Kerékpáros folyosók hálózatosítása

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
4.4.1.	A megyét átszövő kerékpárúthálózat komplex, szolgáltatási szemléletű fejlesztése	A vármegye teljes területe	Építési és Közlekedési Minisztérium., Magyar Közút Zrt., AÖFK, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, Vármegyei önkormányzat és gazdasági társasága, EGTC	Helyi lakosság, vállalkozások, turisták	2021-2027	10 400	IKOP Plusz, TOP Plusz	PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa, PO2 - Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói:55.375 fő/év	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplők: Építési és Közlekedési Minisztérium., Magyar Közút Zrt., AÖFK, Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, EGTC

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

4.1.6 Intermodális csomópontok fejlesztése

A fenntartható közlekedés szempontjából az eszközváltó pontok korszerűsítése, fejlesztése elengedhetetlen, hozzájárul a közösségi közlekedési eszközt használók arányának javításához. Az intermodális csomópontok átszálló-kapcsolatainak fejlesztése esetében kedvezményezettek közötti együttműködés különösen indokolt. A fejlesztési elképzelések összehangolásával, amelyben koordinátor szerepet vállalhat az érintett települési önkormányzat, olyan új közlekedési csomópontok jönnek létre, amelyek a helyi igényekhez vannak igazítva. Jellemző projektméret: 500-2000 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát a Területfejlesztési Koncepció városegyüttesei jelentik, kiemelten Tata és Tatabánya települések.

4.1.9 Határon átnyúló közlekedési kapacitások bővítése

A Duna elválasztó szerepét híd, komp építéssel, valamint kikötőfejlesztéssel lehet mérsékelni, amelyek a folyó kapcsolati tőkéjét is erősítik. A határon átnyúló közlekedési kapcsolatok fejlesztése esetében az érintett települések önkormányzatai és az állami szervek között alapvető fontosságú a közös gondolkodás, tervezés, amivel elkerülhető a felesleges kapacitások kiépülése és annak költségigényes fenntartása. Jellemző projektméret: 30-500 Millió Ft

Az együttműködések térségi fókuszát Neszmély, Esztergom, Komárom települések jelentik.

4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése

4.2.2 Településközi közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése

A fejlesztési kezdeményezés célja a térségi szerepű összekötőutak, belterületi gyűjtő és kiszolgálóutak, járdák, parkolók felújítása, illetve a hiányzó szakaszok, szükséges kapacitások kiépítése. A térségi léptékű gondolkodás keretében a fejlesztési igények felmérése, illetve azok összehangolása miatt indokolt a települési önkormányzatok közötti együttműködés. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 200-1000 Millió Ft

4.3. Intézkedés: Integrált közösségi közlekedés fejlesztése

4.3.1 Helyi és helyközi közösségi közlekedés fizikai és digitális fejlesztése

A kezdeményezés célja olyan közlekedési rendszerek kialakítása, amelyek hatékonyságukkal, magas minőségükkel vonzó szolgáltatást tudnak nyújtani. A közösségi szolgáltatások területi alapú összehangolása érdekében az érintett önkormányzatok és a szolgáltatók közötti együttműködés kulcsfontosságú, ezzel elkerülve az alacsony kihasználtságú járatok indítását. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti, de vármegye és országhatáron átnyúló fejlesztéseket is magába foglalhat. Jellemző projektméret: 300-1000 Millió Ft.

4.4. Intézkedés: Kerékpáros folyosók hálózatosítása

4.4.1 A megyét átszövő kerékpárúthálózat komplex, szolgáltatási szemléletű fejlesztése

A kezdeményezés az országos és térségi szintű kerékpáros útvonalak hálózatosítását célozza. A kerékpárfolyosók hálózatba szervezése céljából különösen fontos a vármegyei önkormányzat és az érintett települések közötti kooperáció. A hálózat elemei közvetlenül kapcsolódnak a szomszédos megyék és Szlovákia meglévő és tervezett kerékpáros hálózatához, így a regionális léptékű együttműködés is indokolt. A kerékpárhálózat szolgáltatási szemléletű fejlesztésének keretében a települések belterületén és a kerékpárutak mentén szervizek, szervízpontok, vendéglátó-pontok, kerékpár dokkolók, ezek ötvözéseként kerékpárcentrumok kialakítására kerül sor. A fejlesztési elképzelések összehangolása miatt különösen fontos a térségi és a lokális léptékű együttműködés az érintett szereplők között. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 100-1000 Millió Ft.

2.5. Prioritás megnevezése: 5. prioritás – Az emberkincs megőrzése és megerősítése

2.5.1. A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Kapcsolódás az EU célkitűzésekhez

Az átfogó prioritás jegyében megvalósuló projektek hozzájárulnak a tudásalapú társadalom és az IT vezérelt gazdaság építéséhez, valamint az oktatás és az egészségügy fejlesztéséhez. Ez alapján a prioritás a következő EU-s célkitűzésekhez kapcsolódik:

- PO1 – Intelligens Európa
- PO4 - Szociális Európa
- PO5 – A polgárokhoz közelebb álló Európa

Kapcsolódás MO Partnerségi Megállapodása stratégiai céljaihoz

- Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése
- Gyarapodó egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség
- Vonzó vidéki életmód
- Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország, a magyar termelési kultúra XXI. századi újjászületése

Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez

Átfogó célok:

- Lépéstartás a tudásalapú társadalom és IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1)

Specifikus stratégiai célok:

- Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1)
- Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira – integrált tájgazdálkodás (S2)
- Kisvárosok és mikrotérségi központok átfogó modernizációja (S3)
- Emberkincs óvása és erősítése képzés – egészség – szociális gondoskodás (S4)

A prioritás területi fókuszai, célkitűzései

A prioritás területi fókuszát a teljes vármegye jelenti. A prioritás egyik célja a tudásalapú társadalom és az IT vezérelt gazdaság építése az oktatás átfogó fejlesztése, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkózását segítő eszközök alkalmazása, a továbbtanulás ösztönzése által. Fontos cél az egészségügy és a szociális ellátás színvonalának emelése az infrastruktúra és a szolgáltatások szintjén, valamint a szférában alkalmazottak szempontjából, továbbá az ellátórendszer eszköz és személyi feltételeinek bővítése. A prioritás intézkedései hozzájárulnak az egészségmegőrzéshez, a közösségépítéshez, a helyi identitás erősítéséhez és a gyermekvállalást megkönnyítő körülmények kialakításaihoz is.

Prioritás keretében tervezett intézkedések megnevezése

5.1. Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért

5.2. Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése

5.3. Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés

5.4. Közösségépítés, identitáserősítés

5.5. Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése

5.1. A gyermekvállalás támogatása, gyermekes családok letelepedésének támogatása

Tervezett fejlesztések tartalmának és indokoltságának összefoglalása

Az emberkincs megóvása és megerősítése Komárom-Esztergom Vármegye Területfejlesztési Koncepciójának helyzetelemző és a jövőképről szóló része alapján az alábbi szempontok miatt indokolt:

5.6. Komárom-Esztergom vármegye jövőképében a rugalmas és a technikai fejlődéssel lépést tartani képes emberkincs a jövő egyik biztosítékaként szerepel, hiszen a technológia gyors fejlődése és a véges erőforrások felélése mellett elengedhetetlen egy olyan társadalom megteremtése, amely képes alkalmazkodni a modern kor kihívásaihoz. Az egyre gyorsabb technológiai fejlődés olyan társadalmat feltételez, melynek tagjai rugalmasan állnak az újonnan kialakuló helyzetekhez, képesek lépést tartani a fejlődéssel. A tudásalapú társadalom kiépítéséhez elengedhetetlen a köznevelés, a szakképzés, felnőttképzés modernizációja, a továbbtanulás ösztönzése. A komplex szemléletformálási programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a lakosság jobban tudjon alkalmazkodni a jövő kihívásaihoz (például a klímaváltozáshoz).

5.7. Az intézkedés jegyében kiemelt figyelmet kap az egészségügyi és szociális ellátórendszer erősítése. Az intézkedésnek köszönhetően az egészségügyi szolgáltatások, felszereltség, infrastruktúra és a szektorban dolgozók munka- és életkörülményei is javulnak. Az intézkedéshez szorosan kapcsolódik a Helyi Esélyegyenlőségi Programok és a vármegyei esélyteremtési paktumok megvalósítása, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához.

5.8. A COVID-19 járvány a gazdaság és az emberek fizikai egészsége mellett az emberek mentális egészségére is negatív hatással van. A járvány okozta traumák, az elszigetelődési kényszer, mind hozzájárulnak az emberek pszichés állapotának romlásához. A prioritás keretein belül figyelmet kell fordítani a járvány okozta mentális megterhelés hatásainak kezelésére is, melyben fontos szerepet játszik a lelki segítségnyújtás és a sport népszerűsítése is.

5.9. A közösségépítés, a helyi együttműködések, valamint a helyi (vármegyei, térségi, települési) identitás erősítése is hozzájárulhat a népességmegtartáshoz és az emberkincs megerősítéséhez. A helyi identitást erősítheti a kulturális hagyományokra, közösségfejlesztésre épülő foglalkoztatás.

5.10. A helyi gazdasági szereplőkkel való együttműködés, a gyakornoki lehetőségek, ösztöndíjrendszerek hozzájárulnak az emberek képességeinek fejlesztéséhez. Egy olyan hozzáállást kell kialakítani a társadalom tagjaiban, amely alkalmassá teszi őket az IT vezérelt gazdaságban való részvételre, valamint annak tovább építésére, vagy az új krízisekhez való alkalmazkodásra. A technológia fejlődésével a kapcsolatok építése, a hálózatosodás egyszerűbben kivitelezhető, mint korábban, azonban a jelentősége is felértékelődik. Tovább indokolja a tudásalapú társadalom építésének szükségességét az, hogy a megyében több olyan vállalat is jelen van, melyek az olyan tudásalapú

húzóágazatokhoz tartoznak, mint a járműipar, a gépipar, az infokommunikáció, vagy a gyógyszeripar.

5.11. A vármegyében 2000 óta folyamatos népességcsökkenés volt megfigyelhető, egészen a 2018-as, 2019-es évekig, amikor kis mértékű növekedés következett be. Ennek ellenére a vármegye népességét továbbra is elöregedés jellemzi. A tendencia ellensúlyozásának érdekében egyfelől szükséges a meglévő emberkincs megóvása, a kedvezőbb körülmények biztosítása, másfelől a gyermekvállalás támogatása. A gyermekvállalás segítéséhez a vármegye saját lakhatási programot indít, melynek keretein belül a főként kistelepüléseken található lakatlan ingatlanokat tesz elérhetővé jelképes áron az ingatlankereső családok számára. Ezt kiegészítve, fontos a gyermeknevelést segítő közösségi szolgáltatások bevezetése és támogatása is. Az említett intézkedéseken felül a közösségépítés, a helyi együttműködések, valamint a helyi identitás erősítése is hozzájárulhat a népességmegtartáshoz és az emberkincs megerősítéséhez.

Területi hatókör

A vármegye teljes területe.

Jellemző kedvezményezettek

- Alapítvány és tulajdonában álló gazdasági társaság
- központi költségvetési szerv
- Állami tulajdonú gazdasági társaság
- Államilag elismert felsőoktatási intézmény
- EGTC
- LEADER szervezetek
- Egyesület
- Magántulajdonú gazdasági társaság
- Vármegyei önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
- Települési önkormányzatok és tulajdonukban lévő gazdasági társaság, intézmények
- Nemzetiségi Önkormányzat
- Egyház
- Kamara

Fő célcsoport

- Álláskeresők
- Egészségügyi és szociális dolgozók
- Foglalkoztatottak
- Lakosság
- Gyermekek, idősek, más segítségre szoruló lakosok
- Civilek
- Egyházak
- Oktatásban résztvevők
- Pályakezdő munkavállalók
- Vállalkozások
- Hátrányos helyzetű csoportok

Forrásigény és forrásösszetétel

Forrásigény: 59,132 Mrd Ft

Finanszírozó forrás:

Operatív program:

- DIMOP PLUSZ
- TOP PLUSZ
- EFOP PLUSZ
- GINOP PLUSZ

Egyéb forrás:

- EACEA
- Norvég Alap
- EGT Alap
- INTERREG CBC
- ESZA PLUSZ
- RRF

Hazai forrás:

- Modern Városok Program
- Magyar Falu Program
- Nemzeti Együttműködési Alap
- Bethlen Gábor Alapkezelő egyházi és nemzetiségi támogatásai
- Jelenlét Program
- Nemzeti Tehetség Program
- Útravaló Ösztöndíjprogram
- Magyarország központi költségvetése
- Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet

Méréshez tervezett indikátorok

- **5.1. Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért, 5.2. Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése:** Új egészségügyi, oktatási és szociális ellátó létesítmények száma (db + érintett lakosság: fő); Felújított egészségügyi, oktatási és szociális ellátó létesítmények száma (db + érintett lakosság: fő); Eszközfejlesztő intézmény új, korszerű eszközök beszerzésére fordított kiadása (Ft + érintett lakosok, tanulók, családok: fő/db); Egészségügyi, pedagógiai, szociális létszámbővítés (fő/intézmény)
- **5.3. Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés:** Prevencióval, terápiával érintett lakosság száma (fő); Egészségügyi szűrésekkel érintett lakosság száma (fő), fejlesztett vagy új eü/szoc. szolgáltatások száma (db)
- **5.4. Közösségépítés, identitáserősítés:** Közösségépítő események, programok száma (db), társadalmi akciókban résztvevők száma (fő); Szemléletformáló kampányon résztvevők száma (fő)

- **5.5 Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése:** Ösztöndíjjal támogatott továbbtanulók száma (fő); Felzárkózást segítő patrónusok és felkarolt tanulók száma (fő); Tanodák száma, működéséhez nyújtott támogatás, résztvevő tanulók száma (db, Ft, fő); Korai iskolaelhagyók számának változása (db); Biztos Kezdet Gyerekházak: résztvevő családok száma (db); Felnőttoktatásban résztvevők száma, végbizonyítványt szerzők száma (fő); Gyakornoki programban résztvevő száma (db);
- **5.6. A gyermekvállalás támogatása:** Új bölcsődei férőhelyek és foglalkoztatottak száma (fő); Családi bölcsődeprogramban résztvevők száma (befogadó helyek és befogadott gyermekek száma (db + fő); Kataszterezett üres lakóingatlanok száma, ezekből értékesített vagy szociális bérlakássá alakított ingatlanok száma (db);

Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Prioritás azonosítója, neve:	**5. Az emberkincs megóvása és megerősítése**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért	16 717	9 001	25 718
5.2. Intézkedés: Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése	15 288	8 232	23 520
5.3. Intézkedés: Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés	1 404	756	2 160
5.4. Intézkedés: Közösségépítés, identitáserősítés	1 065	573	1 638
5.5. Intézkedés: Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése	2 340	1 260	3 600
5.6. Intézkedés: A gyermekvállalás támogatása	1 622	874	2 496
Összesen:	**38 436**	**20 696**	**59 132**

2.5.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése **5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért** **Az indikátorok bázisértéke (2021): 0**											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
5.1.1.	Felnőtt korú lakosság alapkompetenciáinak fejlesztése	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv, gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény, kamara	Lakosság	2021-2027	1 200	EFOP Plusz, Interreg CBC, DIMOP Plusz	PO4 - Szociális Európa	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma: 1603 fő	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: központi költségvetési szerv, gazdasági társaság, államilag elismert felsőoktatási intézmény, kamara
5.1.2.	Rugalmasan alkalmazkodó szakképzési és felnőttképzési rendszer építése	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv, kamara	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	3 600	GINOP Plusz, RRF	PO4 - Szociális Európa	Fejlesztett Szakképzési Centrumok: 2 db	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Állami költségvetési szerv, kamara
5.1.3.	Felsőoktatás szükséglet- és jövőorientált fejlesztése	A vármegye teljes területe	Államilag elismert felsőoktatási intézmény	Lakosság, vállalkozások	2021-2027	3 600	GINOP Plusz, RRF	PO4 - Szociális Európa, PO1 - Intelligens Európa	Fejlesztett felsőoktatási intézmények száma: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Államilag elismert felsőoktatási intézmény

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése

5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
5.1.4.	Oktatási, nevelési intézmények infrastrukturális és digitális fejlesztése	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, alapítvány, egyház	Lakosság	2021-2027	14 858	TOP Plusz, EFOP Plusz, RRF, DIMOP Plusz	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma: 1193 db Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma: 48 db Fejlesztett óvodai ellátással rendelkező települések száma: 11 db Korszerűsített köznevelési intézmények száma: 5 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, alapítvány, egyház

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése

5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
5.1.5.	Falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztése	A vármegye teljes területe	Alapítvány, egyesület, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság	Gyermekek, idősek, más segítségre szoruló lakosok	2021-2027	60	TOP Plusz, EFOP Plusz, Magyar Falu Program, Magyarország központi költségvetése, Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett falu- és tanyagondnoki hálózatok száma: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Alapítvány, egyesület, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság
5.1.6.	Innovatív módszerek fejlesztése a köznevelésben	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv, egyház	Lakosság	2021-2027	2 400	EFOP Plusz, Interreg CBC, RRF	PO4 - Szociális Európa	a köznevelésben dolgozók innovatív fejlesztését célzó programok száma: 2 db	Az együttműködés ajánlott	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Állami költségvetési szerv, egyház

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése 5.2. Intézkedés: Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése Az indikátorok bázisértéke (2021): 0											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
5.2.1.	Egészségügyi és szociális intézmények infrastrukturális és eszközfejlesztése	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdaság társaság, Családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, Gyermekvédelmi szakszolgálat	Lakosság	2021-2027	18 000	TOP Plusz, Modern Városok Program, Magyar Falu Program, RRF	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal rendelkező települések száma: 10 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Állami költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdaság társaság, Családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, Gyermekvédelmi szakszolgálat

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése 5.2. Intézkedés: Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
5.2.2.	Egészségügyi és szociális dolgozók életkörülményeinek javítása az ágazat és a térség megtartó ereje érdekében	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdaság társaság, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, gyermekvédelmi szakszolgálat	Egészségügyi és szociális dolgozók	2021-2027	600	TOP Plusz, EFOP Plusz, RRF	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett egészségügyi és szociális intézmények száma: 10 db Az Egészségügyi és szociális dolgozók életkörülményeinek javítását célzó jóléti programok száma: 2 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: központi költségvetési szerv és gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdaság társaság, családsegítő és gyermekj. szolgálat, gyermekv. szaksz
5.2.3.	Az idősgondozás feltételrendszerének javítása	A vármegye teljes területe	központi költségvetési szerv és állami tulajdonú gazdasági társaság, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdaság társaság, magántulajdonú gazdasági társaság	Idősek	2021-2027	3 600	TOP Plusz, EFOP Plusz, Modern Városok Program, Magyar Falu Program	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Fejlesztett idősgondozási szolgáltatóhelyek száma: 5 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplő: Állami költségvetési szerv és tulajdonú gazdasági társ. települési önkormányzat és cégei , magáncégek

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése

5.2. Intézkedés: Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
5.2.4.	Esélyegyenlőségi programok és a vármegyei esélyegyenlőségi paktum megvalósítása	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzat, Vármegyei önkormányzat, Alapítvány, Egyesület, Egyház	Gyermekek, hátrányos helyzetű csoportok	2021-2027	1 320	TOP Plusz	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	1 db felülvizsgált Szolgáltatási Útvonaltérkép, 1 db Esélyteremtő paktum, elkészítése 100 db hátrányos helyzetűeket célzó program megvalósítása	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, Települési önkormányzat, , Alapítvány, Egyesület, Egyház

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése

5.3. Intézkedés: Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
5.3.1.	Lelki segítségnyújtás a COVID járvány hatásai által súlyosan érintett közösségek, társadalmi csoportok részére	A vármegye teljes területe	várvármegyei önkormányzat, Egyesület, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, egyház	Lakosság	2021-2027	600	EFOP Plusz, Norvég Alap, EGT Alap	PO4 - Szociális Európa	a COVID járvány hatásai által súlyosan érintett közösségek, társadalmi csoportok részére szervezett mentálhiégénés programok száma: 100 db	nem	területi szereplő, külső szereplők: Egyesület, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, egyház
5.3.2.	Oktatás és nevelés kiegészítése intézményen kívüli mozgásfejlesztést, egészségnevelést, sporttevékenységet célzó eszközökkel	A vármegye teljes területe	várvármegyei önkormányzat, Egyesület, alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv	Lakosság	2021-2027	600	EFOP Plusz, TOP Plusz	PO4 - Szociális Európa	intézményen kívüli mozgásfejlesztést, egészségnevelést, sporttevékenységet célzó programok száma:50 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv
5.3.3.	Lakossági prevenciós programok	A vármegye teljes területe	Egyesület, alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság, egyház	Lakosság	2021-2027	960	EFOP Plusz, Nemzeti Együttműködési Alap, Interreg CBC	PO4 - Szociális Európa	Megvalósított lakossági prevenciós programok: 20 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	területi szereplő külső szereplők: Egyesület, alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv, egyház

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése 5.4. Intézkedés: Közösségépítés, identitáserősítés Az indikátorok bázisértéke (2021): 0											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
5.4.1.	Közösségi, civil kezdeményezések, együttműködés és identitás megerősítése	A vármegye teljes területe	Egyesület, alapítvány és tulajdonában álló gazdasági társaság, EGTC, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, nemzetiségi önkormányzat, vármegyei önkormányzat,, egyház, LEADER	Lakosság	2021-2027	1 638	EACEA, Norvég Alap, EFOP Plusz, Nemzeti Együttműködési Alap, Magyar Falu Program, Bethlen Gábor Alapkezelő egyházi és nemzetiségi támogatásai, TOP Plusz, EGT Alap, Interreg CBC	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Közösségi, civil kezdeményezések, együttműködések, identitás erősítését célzó programok száma: 100 db	Az együttműködés ajánlott	területi szereplő, külső szereplők: Egyesület, alapítvány és tulajdonában álló gazdasági társaság, EGTC, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, nemzetiségi önkormányzat, egyház, LEADER

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése

5.5. Intézkedés: Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése

Az indikátorok bázisértéke (2021): 0

Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Indikátorok és célértékeik (2029)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)	A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei
5.5.1.	Gyakornoki és ösztöndíj programok, patrónusi-mentori hálózatok kialakítása és fejlesztése	A vármegye teljes területe	Egyesület, alapítvány, EGTC, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv, kamara	Oktatásban résztvevők, pályakezdő munkavállalók	2021-2027	2 400	Jelenlét Program, EFOP Plusz, Nemzeti Tehetség Program, Útravaló Ösztöndíjprogram	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	megvalósított gyakornoki és ösztöndíjprogramok: 3 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Nem a területi szereplő hatásköre, külső szereplők: Egyesület, alapítvány, EGTC, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv, kamara
5.5.2.	Hátrányos helyzetű gyermekek korai fejlesztését, alapkompetenciák megszerzését felzárkózást segítő komplex és digitális esélyegyenlőséget csökkentő programok	A vármegye teljes területe	várvármegyei önkormányzat Egyesület, alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, központi költségvetési szerv, egyház	Gyermekek	2021-2027	1 200	EFOP Plusz, Norvég Alap, Nemzeti Tehetség Program, TOP Plusz, ESZA PLUSZ tevékenységek, EGT Alap	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Hátrányos helyzetűeket gyermekeket célzó programok száma: 50 db	Az együttműködés ajánlott	területi szereplő, külső szereplők: Egyesület, alapítvány, települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, állami költségvetési szerv, egyház

A prioritás neve, azonosítója: 5. Az emberkincs megóvása és megerősítése 5.6. Intézkedés: A gyermekvállalás támogatása Az indikátorok bázisértéke (2021): 0											
Sorszám	**Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	**Jellemző kedvezményezettek köre**	**Célcsoport megjelölése**	**Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése**	**Fejlesztési kezdeményezés; program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))**	**Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai stb.)**	**Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)**	**Indikátorok és célértékeik (2029)**	**Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés; program (igen/nem)**	**A megvalósítás és a végrehajtás lehetséges szereplői, felelősei**
5.6.1.	A be- és visszatelepülést támogató vármegyei lakhatási program	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság, vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Lakosság	2021-2027	696	EFOP Plusz, TOP Plusz, Modern Városok Program, RRF	PO4 - Szociális Európa, PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	A be- és visszatelepülést támogató lakhatási programok száma: 3 db	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság,
5.6.2.	Gyermeknevelést segítő közösségi szolgáltatások bevezetése	A vármegye teljes területe	Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság; egyesület; alapítvány; vármegyei önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság	Lakosság	2021-2027	1 800	EFOP Plusz; Norvég Alap; Magyar Falu Program; TOP Plusz; EGT Alap	PO4 - Szociális Európa; PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa	Gyermeknevelést segítő közösségi szolgáltatások bevezetése: 5 db új szolgálatás	Együttműködésben megvalósítandó fejlesztési kezdeményezés/program	Területi szereplő, külső szereplők: Települési önkormányzat és tulajdonában lévő gazdasági társaság; egyesület; alapítvány;

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért

5.1.1 Felnőtt korú lakosság alapkompetenciáinak fejlesztése

A helyi önkormányzatok és az oktatási intézmények, civil szervezetek együttműködése segítheti a hiányzó alapkompetenciák pontosabb felmérését és ezáltal azok eredményesebb fejlesztését. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 300-1000 Millió Ft

5.1.2 Rugalmasan alkalmazkodó szakképzési és felnőttképzési rendszer építése

Ahhoz, hogy a szakképzési és felnőttképzési rendszer jól tudjon alkalmazkodni a piaci igényekhez, szoros együttműködésre van szükség az oktatóintézmények és az egyes piaci ágazatok szereplői, a vállalkozások és a vállalkozások érdekképviseleti, szakmai szervezetei között. Az együttműködésnek köszönhetően rugalmasan fejlődhetne a tananyag, és a képzésben résztvevők, akár gyakorlati tudásra is szert tehetnének. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 100-3000 Millió Ft.

5.1.3 Felsőoktatás szükséglet- és jövőorientált fejlesztése

A felsőoktatási intézmények elsősorban, akkor tudnak a piaci szükségletekhez alkalmazkodni, ha együttműködnek a piac szereplőivel, elsősorban a vállalkozásokkal. A jövőorientált fejlesztések megvalósításában szintén segíthet műszaki ágazatok vállalataival történő együttműködés, a piaci tendenciák mélyrehatóbb megismerése. Érdemes lehet továbbá más felsőoktatási intézményekkel is együttműködni a tudástranszfer, a helyi tagintézmények, oktatóhelyek kiépítése, kialakítása érdekében. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 500-3000 Millió Ft.

5.1.4 Oktatási, nevelési intézmények infrastrukturális és digitális fejlesztése

Az egyre digitalizálódó világban elengedhetetlen, hogy képzések során is megjelenjen a digitális infrastruktúra, és hogy ezáltal a jövő kihívásaihoz könnyebben alkalmazkodni tudó emberek kerüljenek ki az oktatásból. Mivel az oktatás színvonalának emelése, és az ehhez szükséges infrastruktúra megteremtése és ezáltal a hatékonyabb munkaerő képzése nem csupán az egyes oktatási, nevelési intézmények érdekét, hanem egy szélesebb társadalmi érdeket is szolgál, így érdemes lehet mind az önkormányzat, mind az állam tulajdonában gazdasági társaságokkal, valamint egyes alapítványokkal való együttműködés. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 100-800 Millió Ft

5.1.5 Falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztése

A falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztéséhez a szükség lehet az érintett települési önkormányzatok, valamint a vármegyei önkormányzat együttműködésére, a tudástranszfer és az erőforrások hatékonyabb felhasználása érdekében. A gépjármű állomány biztosítása érdekében szükséges lehet gazdasági társaságok bevonása is. Mivel a falugondnokság egy alapvetően szociális jellegű ellátás, így

célravezető lehet a helyi önkormányzat kapcsolatainak erősítése jótékonysági alapítványokkal és civil szervezetekkel. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 5-10 Millió Ft

5.1.6 Innovatív módszerek fejlesztése a köznevelésben

Rohamosan fejlődő világunkban elengedhetetlen a köznevelés adaptációja a változó körülményekhez, hiszen csak így lehet elérni széles rétegekben a hatékony munkaerő megteremtését. Mivel a közoktatási intézmények finanszírozása főként állami fenntartásban van, így ezeknek az intézményeknek, valamint a helyi önkormányzatoknak szorosan együtt kell működnie az állam szereplőivel. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 5-50 Millió Ft

5.2. Intézkedés: Egészségügyi és szociális ellátórendszer erősítése

5.2.1 Egészségügyi és szociális intézmények infrastrukturális és eszközfejlesztése

Az erőforrások hatékony elosztása érdekében az államnak együtt kell működnie az ilyen szolgálgatásokat végző vállalkozásokkal, egyházakkal, civil szervezetekkel, a települési önkormányzatokkal, a vármegyei önkormányzattal. Az érintett egészségügyi és szociális intézményekkel és fenntartóikkal való kooperálás hozzájárul a valós igények, szükségletek felméréséhez. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 1-2000 Millió Ft

5.2.2 Egészségügyi és szociális dolgozók életkörülményeinek javítása az ágazat és a térség megtartó ereje érdekében

A megfelelő egészségügyi és szociális ellátás biztosításához elengedhetetlen a szükséges humánerőforrás biztosítása. Mivel a humánerőforrást főként az ágazatban dolgozók életkörülményeinek javítása révén lehet elérni, így a települési és a vármegyei önkormányzatoknak együtt kell működniük az érintett egészségügyi és szociális intézményekkel, annak érdekében, hogy fel tudják mérni a dolgozók igényeit. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 1-5 Millió Ft

5.2.3 Az idősgondozás feltételrendszerének javítása

Mivel a vármegye lakossága továbbra is elöregedési tendenciát mutat, az idősgondozás biztosítása és fejlesztése kiemelet fontosságú. A fejlesztési kezdeményezés az idősgondozással kapcsolatos képzéseket, programokat, illetve a nem szociális jellegű idősgondozást foglalja magába. A helyi önkormányzatok együttműködése segíthet az időseket megsegítő szolgáltatások hatékonyabb biztosításában, fejlesztésében, az alapítványokkal, egyesületekkel, vállalkozásokkal, egyházakkal történő együttműködés javíthatja az idősek életfeltételeit. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 1-5 Millió Ft

5.2.4 Esélyegyenlőségi programok és a vármegyei esélyegyenlőségi paktum megvalósítása

A Helyi Esélyegyenlőségi Programokhoz tartozó - több települést érintő - szolgáltatás-fejlesztési programok és cselekvési tervek összehangolásához nélkülözhetetlen a települési önkormányzatok szoros együttműködése. A Vármegyei Esélyteremtő Paktumok a hátrányos helyzetű csoportok

felzárkóztatását segítik, melyben a vármegyei önkormányzat szerepe jelentős. Jellemző projektméret: Vármegyei Esélyteremtő Paktumok megvalósítását támogató tevékenysége: 50-200 Millió Ft, Települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok megvalósítását támogató tevékenységek: 2-230 Millió Ft

5.3. Intézkedés: Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés

5.3.2 Oktatás és nevelés kiegészítése intézményen kívüli mozgásfejlesztést, egészségnevelést, sporttevékenységet célzó eszközökkel

A mentális és fizikai egészségmegőrzéshez és egészségfejlesztéshez nagyban hozzájárul a sportolás, így annak népszerűsítéséhez érdemes a lehető legtöbb lehetőséget megragadni. Hasznos lehet az önkormányzatok közti együttműködés, a lehetőségek közös feltárása és az erőforrások hatékony felhasználása érdekében. Érdemes lehet továbbá az önkormányzatok és a sportegyesületek, egyéb civil szervezetek, alapítványok közti együttműködéseket megteremteni, annak érdekében, hogy a sportolási lehetőségeket hatékonyabban tudják népszerűsíteni, koordinálni. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 5-50 Millió Ft

5.3.3 Lakossági prevenciós programok

A hatékony prevenciós programok megvalósításához a vármegyei önkormányzatnak, valamint a helyi önkormányzatoknak érdemes az erre szakosodott alapítványokkal, egyesületekkel egészségügyi intézményekkel, háziorvosokkal, védőnőkkel, szociális munkásokkal együttműködniük. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 5-50 Millió Ft

5.4. Intézkedés: Közösségépítés, identitáserősítés

5.4.1 Közösségi, civil kezdeményezések, együttműködés és identitás megerősítése

A helyi identitás megerősítéséhez érdemes lehet a lokális szereplők minél szélesebb körét bevonni, az igények pontosabb felméréséhez. Épp ezért a települési önkormányzatoknak és a vármegyei önkormányzatoknak célszerű bevonni a megyében található egyesületeket, alapítványokat, a művelődési, közoktatási intézményeket (Pl.: NMI), esetleg a helyi identitással összefonódott vállalkozásokat. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 50-500 Millió Ft

5.5. Intézkedés: Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése

5.5.1 Gyakornoki és ösztöndíj programok, patrónusi-mentori hálózatok kialakítása és fejlesztése

A gyakornoki és ösztöndíj programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a bennük részesülő, oktatásban részt vevők, valamint a pályakezdők a munkaerőpiac különösen értékes résztvevőivé váljanak. A gyakornoki programok megvalósításához az önkormányzatoknak, a kamaráknak, az oktatási intézményeknek érdemes lehet mind a közszféra, mind a magánszféra vállalkozásaival partnerségi kapcsolatokat kialakítani, azért, hogy a kedvezményezettek minél több lehetőséggel rendelkezhessenek, minél hatékonyabban ki lehessen használni egyéni kvalitásaikat. Az ösztöndíjak számos forrásból származhatnak, lehetnek akár alapítványi, önkormányzati, gazdasági, kamarai vagy állami források, így kulcsfontosságú az ide köthető szervezetekkel való együttműködés. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 10-200 Millió Ft

5.5.2 Hátrányos helyzetű gyermekek korai fejlesztését, alapkompetenciák megszerzését felzárkózást segítő komplex programok

A hátrányos helyzetű embereknek történő segítségnyújtás közös társadalmi érdek. Az önkormányzatoknak és az államnak épp ezért érdekeltté kell tenni, a vármegye szereplőit, például a vállalatokat a hátrányoshelyzetűek megsegítésében. Fontos az alapítványok, egyházak, a Máltaiak és az egyesületek szerepe, melyek jótékonysági tevékenységükkel járulnak hozzá a hátrányos helyzetű emberek kilátásainak javításához, így az önkormányzatoknak célszerű együttműködni ezekkel a szervezetekkel, hogy fel tudják mérni, hogy hol és miként a leghatékonyabb a felzárkóztatás. A hátrányos helyzetű emberek felzárkózását célzó tevékenységek összehangolásában és monitorozásában kulcsszerepet játszik a Vármegyei Felzárkózási Fórum is, amely időszakosan felülvizsgálja az egyes szolgáltatások elérhetőségét vizsgáló vármegyei Szolgáltatási Út Térképet és az együttműködések és jó gyakorlatok gyűjteményét a Vármegye Esélyteremtő Paktumot is. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 10-200 Millió Ft

5.6. Intézkedés: A gyermekvállalás támogatása

5.6.1 A be- és visszatelepülést támogató vármegyei lakhatási program

A vármegyei és a települési önkormányzatok közötti együttműködés lehetővé teszi, hogy a vármegyei lakhatási programban felmerülő ingatlanokat hatékonyabban lehessen elosztani, az arra szorulók között. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 100-200 Millió Ft

5.6.2 Gyermeknevelést segítő közösségi szolgáltatások bevezetése

A családok számára vonzó programok, és szolgáltatások összehangolása a települések között lehetővé teszi, hogy szűkös erőforrások mellett is eredményeket lehessen elérni népességmegtartás terén, ehhez azonban a települési önkormányzatok szoros együttműködése szükséges. Az együttműködések térségi fókuszát a vármegye teljes területe jelenti. Jellemző projektméret: 10-100 Millió Ft

3. Horizontális jellegű információk

3.1. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

3.1.1 A prioritások megvalósításába bevonandó szervezetek

A végrehajtás koordinálásáért felelős szerv Komárom-Esztergom vármegye részéről a **Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzat**. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. CLXXXIX. törvényben foglaltak szerint a vármegyei önkormányzatok területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.[38] Egyéb törvényekből eredően ellát még környezetvédelmi, sportfeladatokat, nemzetiségekkel és pénzügyi igazgatással kapcsolatos feladatokat is.

A 15 tagú közgyűlés 2 szakbizottságot hozott létre (ügyrendi, területfejlesztési és pénzügyi), működteti a vármegyei Terület-és Vidékfejlesztési Kollégiumot és térségi, szakmai műhelyeit, a vármegyei foglakoztatási fórumot, a vármegyei felzárkózási fórumot, a vármegyei klímaváltozási platformot, az Idősügyi Tanácsot, a Drogprevenciós Bizottságot. Három térségi területfejlesztési tanács és egy hat megyés EGTC alapítója, tagja Fejér és Veszprém megyével a Közép-Dunántúli Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórumnak, valamint a vármegyei területfejlesztési konzultációs fórum működtetője.

A területfejlesztésben aktív önkormányzat jelen időszaki kiemelt feladatai közé tartozik a 2014-2020 közötti Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretében a vármegye települései számára elérhető támogatási források lehívását célzó integrált területi program (ITP) megvalósítása, valamint a 2021-2027 időszak új területi programja, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz tervezésében és végrehajtásában való közreműködés. Az ellátandó feladatok szakmai és minőségi követelményeinek való megfelelését szolgálja, hogy az önkormányzat hivatalának köztisztviselői megfelelő végzettséggel, gyakorlattal rendelkeznek, a hivatal létszáma: 23 fő. Felsőfokú végzettséggel 20 fő rendelkezik.

A terület- és vidékfejlesztési, területrendezési, környezetvédelmi, felzárkózási, foglalkoztatási kérdések, feladatok döntés-előkészítései és végrehajtása szorosan a hivatal 8 fős területfejlesztési főosztályához tartoznak. A főosztály feladata az önkormányzat saját projektjeinek menedzselése is.

A vármegyei önkormányzat a 2021-27-es ciklusba is áthúzódóan a következő projekteket valósítja meg:

TOP-5.1.1-16-KO1-2018-00001 „Komárom-Esztergom Vármegyei Foglalkoztatási Paktum együttműködés megerősítése 2018-2020”

TOP-5.3.2-17-2018-00001 „Megyénk körül megyünk körül” vármegyei identitás erősítése

SKHU/1601/1.1/013 – SacraVelo - határon átnyúló kerékpáros zarándokutak hálózata a Duna térségében

[38] A 1996. évi XXI. törvény (Tftv) 11. paragrafusa tartalmazza a megyei önkormányzatok területfejlesztési feladatait

EFOP-1.6.3-17-2017-00008 „Felzárkózás-politikai konzultáció és program Komárom-Esztergom megyében

Fenntartási szakaszba lépett projektek:

KEHOP-1.2.0-15-2016-00021 „Komárom-Esztergom vármegyei klímastratégia készítése és éghajlat-változási platform létrehozása"
TOP-3.2.1-15-KOI-2016-00014 „Energiahatékony önkormányzatok – Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv vidékfejlesztési közösségeknek"

A vármegye felelőssége és egyben kötelessége, hogy a saját eszközrendszerével, politikai súlyánál fogva, koordinációval, együttműködések felépítésével, tervi előkészítésekkel, forrásakkumuláció szorgalmazásával előmozdítsa a fejlesztések, törekvések megvalósítását, valamint az általa, vagy közreműködésével létrehozott cégek és saját hivatala szolgáltatásai útján konkrétan segítse is az előkészítő és a projekt végrehajtó tevékenységét.

Az Operatív Programrész prioritásai alatt szereplő intézkedések, beavatkozások előkészítésében és megvalósításában részt vevő további vármegyei szervezetek a következők:

1. Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Kft.

A Komárom-Esztergom Vármegyei Területfejlesztési Korlátolt Felelősségű Társaságot a Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése 2015. október 1-i ülésen hozta létre. A társaság az előző, 2014-2020-as fejlesztési ciklusban, elsősorban projekt előkészítési és projektmenedzsmenti feladatokat látott el, illetve aktívan részt vett azok végrehajtásában is. Szolgáltatásai a pályázati tanácsadás, a közbeszerzési tanácsadás, a megvalósíthatósági tanulmányok, a műszaki tervezés és a projektmenedzsment széles körére kínál megoldást a vármegyei projektgazdák részére. A Területfejlesztési Kft. kapacitásai a 2014-20 ciklusban folyamatosan fejlődtek miközben kiterjedt partneri és ügyfélkörre tett szert a településméret szerinti vármegyei paletta teljes spektrumán. A 2021-27-es időszakban a térségben kialakult jó ügyfélalapokra és jelentős bizalmi tőkére építkezve a cég bővülése és mérnöki kapacitásainak további megerősítése tervezett. A 2021-27 időszakban az önkormányzati tulajdonban álló cég néhány olyan új feladatkör ellátásával segíti a végrehajtást, mint:

- a vármegyei önkormányzattal közösen klaszterszervezési, működtetési feladatok
- barnamezős területfejlesztés más beruházókkal közösen (projektfejlesztés, ingatlanfejlesztés)
- ingatlankezelés a vármegye számára kiemelt jelentőségű ingatlanok vonatkozásában.

2. Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezetek

A Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezetek adott turisztikai célterület komplett menedzselését végzik. Fontosabb feladataik közé tartoznak a helyi vállalkozások összefogásának elősegítése/koordinálása, turisztikai termékek fejlesztése, rendezvények szervezése, infrastruktúra fejlesztése, illetve a települések/térségek marketingjének kezelése.

Komárom-Esztergom vármegyében 5 darab TDM-szervezet tartanak számon: a **Tata és környéke Turisztikai Egyesületet**, a **Duna-Gerecse Turisztikai Nonprofit Kft.-t**, **Dorog és Térsége Turizmus Egyesületet**, **Esztergom és Térsége Turisztikai Egyesületet** és a **Komárom Turisztikai Egyesületet.** A komáromi és az esztergomi szervezet jövője a korábbi egyesületi formában már nem tartható fenn, így

a településeken a turizmus irányítását maga a város vette kézbe, vagy a polgármesteri kabinetiroda, vagy egy önkormányzat/önkormányzati cégek tulajdonában lévő kft. keretei között. A TDM szervezetek megfelelő tapasztalattal rendelkeznek, részt vesznek a stratégiai tervezés szinte összes fázisában, a tervezés és végrehajtáson át egészen az értékelésig. A turisztikai szakmai területeken a tervezett térségi desztináció menedzsment szervezetek helyi együttműködőjeként kaphatnak fontos szerepet. A Magyar Turisztikai Ügynökség a tervezés időszakában ismert, még csak munkaanyagokban megjelent elképzelés szerint ugyanis a turisztikai térségekben (desztinációkban) területi menedzsment szervezeteket fognak létrehozni. Az új, desztinációs logika szerint szerveződő, egyelőre konkrét feladat- és hatáskörrel még nem rendelkező intézményi „lábakat" várhatóan desztináció menedzsment szervezeteknek (DMSZ-ek) fogják hívni.[39]

3. Fenntartható városfejlesztésben részt vevő önkormányzatok és szervezetei

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz hasonlóan, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszban is kiemelt szerepet kapnak a fenntartható városfejlesztési eszközök, Komárom-Esztergom vármegyében a 2021-2027-es programozási időszakban ***Tatabánya*** és ***Esztergom*** városok esetében javasolt ilyen típusú fejlesztések biztosítása. Az önkormányzatok és szervezetei felépítésének kialakításával, belső eljárásrendjei révén biztosítja az ezzel kapcsolatos feladatok elkülönítését, aminek alappillérei az értékelés, a projektfejlesztés, valamint a projektmenedzsment. A döntés előkészítés és a programvégrehajtás funkcionális elkülönítése a műveletek kiválasztása során esetlegesen felmerülő összeférhetetlenség elkerülése miatt van szükség. A programmenedzsment (végrehajtás) feladatokat az önkormányzatok ezirányban kompetens osztálya, irodája, a városfejlesztő társaság, vagy egy horizontális, feladatorientált munkacsoport látja el. A döntés- előkészítéssel kapcsolatos feladatokat pedig egy erre létrehozott bizottság részére delegálja ki a kedvezményezett város.

4. Európai Területi Társulások

Az Európai Területi Társulás *(EGTC*) az Európai Unió első olyan jogi eszköze, mely jogi személyiséget és keretet nyújt az európai önkormányzatok és régiók együttműködésére, az uniós támogatások hatékony felhasználására.[40] Komárom-Esztergom megyében a 2021-2027-es fejlesztési ciklusban 3 EGTC működik:

Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás önállóan gazdálkodó, jogi személyiséggel rendelkező, nonprofit gazdálkodó szervezet, melyet a Komárom-Esztergomi Vármegyei Közgyűlés felhatalmazásával hoztak létre 2010-ben, tényleges működését azonban csak 2012. januárjában kezdte meg. Az EGTC legfőbb célja, hogy tagjai között megerősítse a gazdasági, szociális és területi kohéziót, működési területén különböző fejlesztési tengelyek mellett előmozdítsa a határokon átnyúló regionális együttműködést. A közlekedési infrastruktúra, az energetikai rendszerek, az információtechnológia, a gépjárműipar, az idegenforgalom, az oktatás, a kultúra és egyház, a sport és ifjúság, a közös projektek programmenedzsmentje, a Duna és mellékfolyóinak fejlesztése, a logisztika, a kis- és középvállalkozások támogatása, a környezetvédelem és mezőgazdaság, valamint az

[39] Helyzetértékeléstől az értékesítésig – Komárom-Esztergom megye és tágabb térsége turisztikai fejlesztési programja
[40] https://egtc.kormany.hu/mi-az-az-ett-egtc

egészségügy területén szeretne határon átnyúló együttműködést, valamint fejlesztéseket végrehajtani.[41] A társuláshoz köthető a Kisprojekt Alap működtetése, amelynek alapvető célja a határon átnyúló társadalmi kohézió erősítése helyi szintű együttműködések támogatásával. [42]

5. Nem vármegyei alapítású, de a megyében működő EGTC-k

Ister-Granum Európai Területi Társulás Magyarországon az első, az Európai Unióban pedig a második bejegyzett határon átnyúló csoportosulás, 2008-ban volt az alakuló ülése. Az EGTC különböző szakterületeken próbálja a régió érdekeit érvényesíteni, prioritásai közé tartozik a közlekedés-, turizmus-, gazdaság-, illetve a környezetvédelem és energetikai fejlesztések.[43]

Pons Danubii Európai Területi Társulás hivatalos bejegyzésére 2010. december 15.-én került sor, az együttműködés legfontosabb területei: a közlekedés, gazdaság, idegenforgalom, energetika, a megújuló energiaforrásokra való irányultsággal, kultúra, élet-környezet, humán-erőforrás, oktatás, a közintézmények együttműködése, ezen belül szakemberek cseréje, sport, egészségügy és a katasztrófavédelem.[44] Magyarországi tagjai: Komárom, Tata, Kisbér és Oroszlány Önkormányzata.

6. Megyével szomszédos területi társulások

Előfordulhat, hogy bizonyos fejlesztési területeken, a megfelelő eredmény eléréséhez elengedhetetlen a szomszédos megyékkel történő együttműködés, így a szomszédos társulások megemlítése is indokolt.

A **Pontibus EGTC** tagjai Pest és Nyitra vármegye Önkormányzata, így területileg közre fogják Komárom-Esztergom megyét. Az együttműködés területei: közlekedés, gazdaság, kutatás-fejlesztés, energetika és megújuló energiaforrások, humánerőforrások, mezőgazdaság és élelmiszeripar, környezet, turizmus, kultúra, sport és egészségügy és szociális területek támogatása, valamint fejlesztése. A társulásnak a turizmus kiemelt prioritása, aminek fókuszában a kerékpárutak létrehozás és fejlesztése, a határon átnyúló ökoturizmus fejlesztése, valamint a turisztikai információs irodahálózat kiépítésének támogatása áll.[45] A turizmus és határon átnyúló közlekedési kapcsolatok fejlesztése terén különösen indokolt az együttműködés a társulással és mindemellett Pest Vármegye Önkormányzatával.

Az **Arrabona EGTC** a makrorégió négy, jelentős térségszervező képességgel rendelkező városa, Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely és Somorja együttműködésével alakult. A társulás célkitűzése, hogy megerősítse a térség gazdasági és társadalmi kohézióját, hozzájáruljon a Duna-völgy, mint ökológiai rendszer egyensúlyának megőrzéséhez, valamint Európai Uniós társfinanszírozásban megvalósuló programok és projektek végrehajtásában is aktívan részt vesz. Az együttműködés területei: ipar-logisztika, infrastruktúra fejlesztés, energetika és hulladékgazdálkodás, turizmus, egészségügy, foglalkoztatás, vállalkozásélénkítés, oktatás, kutatás-fejlesztés, környezet- és

[41] https://rdvegtc.eu/rolunk/raba-duna-vag-korlatolt-felelossegu-europai-teruleti-tarsulas/?lang=hu

[42] https://rdvegtc.eu/kisprojekt-alap/?lang=hu

[43] https://istergranum.eu/rolunk/

[44] A Pons Danubii Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás létrehozásáról. V. cikk 4.1.; A Pons Danubii Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás Alapszabálya. III. fejezet 4.1.

[45] http://www.pontibusegtc.eu/index.php/hu/egtc-tevekenyege

természetvédelem, tájgazdálkodás, illetve a társadalmi kapcsolatok, sport és rekreáció támogatása.[46] A társulással történő együttműködés fontos eleme a sikeres vármegyehatáron átnyúló fejlesztések megvalósításának.

7. Alulról szerveződő szervezetek

A CLLD, vagyis a közösség által irányított helyi fejlesztés egy olyan területfejlesztési eszköz, amely képes aktivizálni és mozgósítani a helyi közösségeket, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a mikrotérség gazdasági-társadalmi kohéziójának erősítéséhez, valamint egyéb fejlesztések megvalósulásához is. Az előző, 2014-2020-as programozási időszakban 49 szervezet foglalkozott CLLD projekttel a megyében – Esztergom, Dorog, Komárom, Tata és Tatabánya településeken-, köztük számos *közalapítvány, civil szervezet, kulturális intézmény, Helyi Akciócsoport,* valamint *nonprofit gazdasági szervezet* is. A jelenlegi fejlesztési ciklusban is várhatóan fontos szereplők lesznek, a vármegyei területi stratégiai tervezés több fázisában - végrehajtás, értékelés és monitoring - is részt vesznek.

A LEADER közösségek célkitűzései a települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, civil szervezetek, magánszemélyek és őstermelők vidékfejlesztéssel összefüggő fejlesztések, tevékenységek koordinálása, pályázatainak elősegítése és a partnerség elvének érvényesítése. Komárom-Esztergom megyében működő egyesületek, közösségek: **Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület**, **Duna-Pilis-Gerecse Vidékfejlesztési Egyesület**, **Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség**. A vidékfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységeik miatt, a közösségek EMVA forrásokat kezelnek, illetve többnyire kisléptékű fejlesztések támogatásához köthető Helyi Fejlesztési Stratégiákat hajtanak végre. A HFS-ek jóváhagyásához a vármegyei önkormányzat előzetes egyetértése is szükséges. A város-vidék közötti kapcsolat erősítéséhez a CLLD és a LEADER típusú kezdeményezések összehangolása -a lehetőségekhez képest - fontos szempont a 2021-2027-es programozási időszakban.

8. Térségi Területfejlesztési Tanácsok

A megyét érintő területfejlesztési feladatok ellátásában fontos szerepet töltenek be a Térségi Fejlesztési Tanácsok. Komárom-Esztergom megyében három ilyen tanács működik:

1. **Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanács** (Pest megyével közösen működtetett)
2. **Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács** (Fejér megyével közös)
3. **Szigetköz-Felső-Duna mente Térségi Fejlesztési Tanács** (Győr-Moson-Sopron megyével közös)

A tanácsok területfejlesztési feladataik alapján elemzik és értékelik a működési területük gazdasági, társadalmi, környezeti helyzetét, állapotát, közreműködnek a területfejlesztési dokumentumok kidolgozásában, megvalósításában miközben gondoskodnak a partnerség elvének érvényesítéséről, valamint térségeik vonatkozásában építik és összehangolják az együttműködési kapcsolatokat.

9. Egyéb szereplők

[46] https://arrabona.eu/fooldal/arrabona-egtc/

Az előzőekben felsorolt és nevesített szervezetek mellett számos egyéb szereplő is aktívan hozzájárul és vármegyei területfejlesztés formálásához. Bevonásukat a vármegyei önkormányzat széleskörű partnerségi folyamatai során biztosítja. Idesorolandók az *ágazati és gazdasági szereplők, a kamarák, államigazgatási és költségvetési szervek (pl. Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság), intézmények, valamint a települési önkormányzatok* is.

3.2. Környezeti értékelés

Az alábbiakban a Területfejlesztési Program prioritásainak környezeti vonatkozásai kerülnek részletezésre a vármegye területfejlesztési dokumentumainak Vitaregnat által elkészített stratégiai környezeti vizsgálata alapján. A vármegyei stratégiai környezeti vizsgálat négy olyan szempontot fogalmaz meg, amelyek a vármegyei program végrehajtása során várható környezeti változások minősítésének alapját képezhetik. A szempontok a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS) és a IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-4) dokumentumokkal összhangban kerültek kialakításra. A stratégiai környezeti vizsgálat az alábbi négy szempontot nevezi meg:

- 1. Anyag- és energia igénybevétele
- 2. Területek használata és az ökoszisztémák állapota
- 3. Anyag- és energia kibocsátása
- 4. Emberi és intézményi környezeti kompetencia

1. Prioritás – Versenyképes városegyüttesek

Az első prioritáshoz köthető intézkedések az anyag- és energia igénybevétel szempontjából eredményezhetnek javulást és romlást is attól függően, hogy milyen intézkedések valósulnak meg. Az anyag- és energiafelhasználás, kibocsátás szempontjából azonban pozitív változásokra lehet számítani, amennyiben a prioritás keretében megvalósuló összes beavatkozásnál kiemelt célként szerepel a környezetbarát, szennyezést csökkentő és körforgásos technológiák kifejlesztése, alkalmazása. A területhasználat és az ökoszisztémák állapotának szempontjából akkor érhető el pozitív változás, hogyha az új területek bevonása minimális marad és a régi területek biológiai aktivitásának javítását célzó fejlesztések valósulnak meg. Mindkét esetben erősítheti a pozitív környezeti hatást a fejlesztések tájba és települési szerkezetbe történő illeszkedése. A prioritás az együttműködések erősítését célzó intézkedésekkel hozzájárul az emberi és intézményi kompetencia javulásához.

2. Prioritás – Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

A vidéki tájak gazdaságában fontos szerepet játszik az öntözés, így ahhoz, hogy az anyag- és energia igénybevétel csökkenhessen, elengedhetetlen a vízkészletek jobb védelme, hatékonyabb felhasználása, az eredményes nedvességgazdálkodás. Ezenfelül pozitív hatásokat érhetnek el az energiahatékonysági intézkedések is, valamint a takarékos gyakorlatokat ösztönző kezdeményezések is. Az anyag- és energia kibocsátásban pozitív változások várhatóak a szennyezésmentes, körforgásos technológiák kifejlesztése és alkalmazása révén. A területek használata és az ökoszisztémák állapota szempontjából az új területek bevonásának minimalizálása és a régi területek biológiai aktivitásának javítása és mindkét esetben a tájba és települési szerkezetbe illesztés esetén érhető el pozitív hatás. A

prioritás az együttműködések erősítését célzó intézkedésekkel hozzájárul az emberi és intézményi kompetencia javulásához.

3. Prioritás – Dinamikus vármegyei turisztika

A turizmus területén a helyi közösség részvételére van szükség ahhoz, hogy pozitív változások legyenek elérhetőek az anyag- és energia igénybevétel, valamint kibocsátás terén. Ehhez fontos továbbá a körforgásos szemlélet, az anyag- és energiaigényt, valamint a szennyezést és hulladékot minimálisra csökkentő eredményes erőfeszítések megléte, mint a kisebb kibocsátással járó szelíd turisztikai tevékenységek preferálása. A területek használatában és az ökoszisztémák állapotában a megfelelő koordinációval és együttműködésekkel, takarékos területhasználattal és visszaforgatott élőhely és környezetfejlesztésekre fordított bevételekkel érhető el pozitív változás, ezek hiányában romlás következhet be. A dinamikus vármegyei turisztika prioritás jegyében létrehozott intézkedések várhatóan rendkívül pozitívan fognak hatni az emberi és intézményi kompetencia szempontjából, amennyiben a lakosság számára is hozzáférhető és értéket jelentő mozgási és kikapcsolódási, rekreációs lehetőségek, együttműködések valósulnak meg.

4. Prioritás – Elérhető vármegye

A vármegye jobb elérhetőségét célzó intézkedések várhatóan negatív környezeti hatásokkal fognak járni. Az anyag- és energia igénybevétel mértéke várhatóan növekedni fog a közúti közlekedés fejlesztésének előtérbe kerülése által. A közúti közlekedés előtérbe kerülése hozzájárul továbbá az anyag- és energia kibocsátás megnövekedéséhez is, bár a közösségi közlekedés és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javulása bizonyos mérséklő hatással is jár. Területhasználat és ökoszisztémák szempontjából jelentős negatív hatások várhatóak az új és kiszélesedő nyomvonalak kialakításával járó területfoglalások következtében. Az emberi és intézményi kompetencia szempontjából a környezeti hatások milyensége annak függvényében javul, vagy romlik, hogy a mekkora hangsúlyt kap a közlekedés mérséklése megfelelő koordinációval, helyi fejlesztésekkel, együttműködésekkel. A közlekedési igények generálása negatív hatással lehet az emberi és intézményi kompetenciára.

5. Prioritás – Az emberkincs megóvása és megerősítése

A célzott energiahatékonysági intézkedések és egyes megújulók esetében mérséklődő anyag- és energiafelhasználás várható, ami hozzájárul az anyag- és energiakibocsátás csökkenéséhez is. Az intézményi, közösségi kertek és zöldfelületek fejlesztése pozitív hatással lehet a területek használatára és az ökoszisztémák állapotára. A prioritás intézkedései jelentős javulásokat érhetnek el az emberi és intézményi kompetencia terén, képzések, az egészségfejlesztés, az egyéni és közösségi megerősítés, a közösségek fejlesztése, valamint az identitás erősítése révén.

Melléklet

1. számú melléklet: A turizmusfejlesztés elvei és fókusz területei 2021-2027 között

Komárom-Esztergom vármegye 2030-ig szóló területfejlesztési koncepciója, amely a turisztikai stratégiai célokat is megalapozza, az adottságok és a turisztikai teljesítmény oldaláról megállapította, hogy

- a vármegye három turisztikai „csomópontja" (Esztergom és környéke, Tata és környéke, Komárom és környéke) egyértelműen és jól lehatárolható;
- a vármegye területrendezési tervében a külön nevesített turisztikai térségi övezetek - Komplex turizmusfejlesztési (Duna mente, Által-ér mente) és a Natúrpark – szelíd turizmusfejlesztési térségek - visszatükrözik az adottságokból adódó lehetőségeket, és megfelelő alapot adhatnak az elkövetkezendő időszak fejlesztéseinek;
- a vármegye területének egészét tekintve, az adottságok alapján, az aktív és ökoturisztikai termékfejlesztés kombinációjában, a különböző „járművek" összekapcsolásában rejlik a legnagyobb tartalék, melyhez a további termékeket (pl. kultúra, bor / gasztro, stb.) is hozzá lehet kapcsolni;
- az összekapcsolás, hálózatépítésen belül különösen a kerékpáros infrastruktúra már meglévő, és a jelen uniós költségvetési ciklusban várhatóan megvalósuló szakaszai (nemzetközi és az országos jelentőségű utak, ezeket összekötő regionális jelentőségű utak, stb.) jelentik a legfontosabb alapot;
- a vármegye turisztikai kínálata elsősorban a belföldi piac számára jelent vonzerőt. Ezen belül, tovább szűkítve és pontosítva a küldőterületek földrajzi elhelyezkedését, Budapest és vonzáskörzete mellett a Közép-dunántúli régióhoz tartozó másik két vármegye (Fejér, Veszprém), valamint Győr-Moson-Sopron vármegye, maga Komárom-Esztergom vármegye és – a „belföldi" megközelítést egy lépéssel tovább tágítva – a Duna mentén határos felvidéki térség tartozik ide;
- nemzetközi szinten értelmezhető és „láthatóvá tehető" attrakciókat határokon (vármegye és országhatár) átnyúló együttműködésekkel lehet megalkotni, elsősorban
  - a Dunára, mint összekötő elemre építő termékeken;
  - a nemzetközi tematikus hálózatokba köthető termékeken; továbbá
  - a 2019-ben megalakult Dunamente turisztikai térség, mint határon átnyúló, egységes turisztikai fogadóterület fejlesztésén keresztül.

Az elmúlt időszak(ok)ban megvalósult fejlesztések tapasztalataiból leszűrhető legfontosabb cél 2021-2027 között, hogy **elsősorban olyan új projektek kapjanak a jövőben hangsúlyt**, melyek nem pontszerű, elszigetelt fejlesztéseket eredményeznek, hanem

- **csatlakoznak** Komárom-Esztergom vármegye és **tágabb térsége turisztikai termékfejlesztési céljaihoz;**
- **szolgáltatói együttműködéseken alapulnak** és / vagy **tematikus kínálati hálózatok kiépítéséhez járulnak hozzá**;

- az alapszolgáltatásokon és elsődleges funkció szerint tervezett tevékenységeken felül a **teljes vendégélmény** elérését lehetővé tevő kiegészítő szolgáltatásokkal is rendelkeznek.

A 2021-2027 közötti időszak fókuszterületei a keresleti és kínálati oldalról:

1. A 2021-27 közötti időszakra szóló vármegyei területfejlesztési programra épülő **integrált területi program esetében:**
   - A vármegye egész területét érintő, ugyanakkor kisebb földrajzi térségenként eltérő és egyedi kínálatot jelentő *aktív turisztikai infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztések*, valamint ezeket *egységes termékként megjeleníthető hálózat* létrehozása;
   - A turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó, a *fogadókínálat fejlesztést szolgáló beruházások a szelíd turizmus, a bányászati tematikák mentén* (pl. dorogi Kálvária-domb és környékének fejlesztése, Oroszlányi Bányászati Múzeum kisvasútjának fejlesztése, Tatabányai Múzeum Bányászati és Ipari Skanzen fejlesztése)
   - Vármegyei kerékpáros útvonalhálózat nem központi programokból támogatott szakaszainak megvalósítása (területfejlesztési stratégia 11. ábra), és a kerékpárút hálózat mentén a szolgáltatások és komplex pihenők, kiegészítő attrakciók fejlesztése (pl.: Által-ér völgyi kerékpárút menti fejlesztések - kerékpáros centrum, római ház; stb.)
2. Központi, nemzeti turisztikai programok, egyedi kormánydöntések, **kiemelt vármegyei attrakciófejlesztések**
   - Új attrakció-fejlesztések
     - Nemzeti Kastély- és Várprogram folytatása: (pl. tatai vár, várgesztesi vár fejlesztése, vármegyei kastélyok fejlesztésének folytatása)
     - Vármegyei örökségvédelmi bemutatóhelyszínek fejlesztése (pl. Vértesszőlősi Régészeti Bemutatóhely fogadóépületének kialakítása)
     - A szelíd turizmushoz köthető létesítményfejlesztések (naturpark fejlesztések, vármegyei horgászati látogatóközpont kialakítása)
     - A vármegyei lovas hagyományok ápolását és a lótenyésztést kiegészítő programok megvalósítása (pl. Izlandi ló)
   - Infrastruktúra-fejlesztések, szolgáltatói hálózatok
     - Dunára épülő hálózatos fejlesztések (kishajóval és nem motorizált vízi járművekkel történő kikötési pontok hálózatának fejlesztése, vízeszközökkel történő közlekedési módok bővítése /vízitaxi, különböző történelmi korokhoz kapcsolódó vízi eszközök, stb.);
     - Bejárható Magyarország Program keretében a különböző „járműmódokat” és azok összekapcsolását segítő a hálózatos összekapcsolódást segítő fejlesztések;
     - Központi programokból megvalósuló kerékpáros útvonalak megvalósítása (EuroVelo6,)

A területi tervezés időszakában készülő vármegyei turisztikai koncepció és program ezeket a célokat, elveket még kibővítheti.

2. számú melléklet: Összefoglaló pénzügyi ütemezés

Prioritás azonosítója, neve:	1. Versenyképes városegyüttesek		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
1.1. Intézkedés: Lakóterületek és városi környezet vonzerő fejlesztése	53 357	28 731	82 087
1.2. Intézkedés: Barnamezős területek újrahasznosítása	25 350	13 650	39 000
1.3. Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fejlesztése	137 820	74 211	212 030
1.4. Intézkedés: K+F+I tevékenységek támogatása	18 590	10 010	28 600
1.5. Intézkedés: Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése	24 188	13 024	37 213
1.6. Intézkedés: Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés	37 265	20 066	57 330
1.7. Intézkedés: Vármegyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése	4 225	2 275	6 500
1.8. Intézkedés: Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása	114 371	61 584	175 955
Összesen:	**415 165**	**223 550**	**638 715**

Prioritás azonosítója, neve:	2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
2.1. Intézkedés: Települési környezet minőségének fejlesztése	14 728	7 930	22 658
2.2 Intézkedés: Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése	40 138	21 613	61 750
2.3. Intézkedés: Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés	9 380	5 051	14 430
2.4. Intézkedés: Komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás	19 435	10 465	29 900
Összesen:	**83 680**	**45 058**	**128 738**

Prioritás azonosítója, neve:	3. Dinamikus vármegyei turisztika		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**

3.1. Intézkedés: Turisztikai szervezetfejlesztés, együttműködések erősítése	930	501	1 430
3.2. Intézkedés: Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése	8 807	4 742	13549
3.3. Intézkedés: Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás	11 165	6 012	17 177
Összesen:	**20 901**	**11 255**	**32 156**

Prioritás azonosítója, neve:	**4. Elérhető vármegye**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
4.1. Intézkedés: Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	320 931	172 809	493 740
4.2. Intézkedés: Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése	115 794	62 350	178 144
4.3. Intézkedés:Integrált közösségi közlekedés fejlesztése	5 070	2 730	7 800
4.4. Intézkedés: Kerékpáros folyosók hálózatosítása	6 760	3 640	10 400

Összesen:	**448 555**	**241 529**	**690 084**
Prioritás azonosítója, neve:	**5. Az emberkincs megóvása és megerősítése**		
Intézkedés megnevezése	**Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)**	**Indikatív forrás 2021-2027 összesen (millió Ft)**
5.1. Intézkedés: Sokszínű oktatási és képzési bázisok fejlesztése a tudásalapú társadalom megteremtéséért, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolásáért	16 717	9 001	25 718
5.2. Intézkedés: Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése	15 288	8 232	23 520
5.3. Intézkedés: Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés	1 404	756	2 160
5.4. Intézkedés: Közösségépítés, identitáserősítés	1 065	573	1 638
5.5. Intézkedés: Képességfejlesztő támogató-hálózat felépítése	2 340	1 260	3 600
5.6. Intézkedés: A gyermekvállalás támogatása	1 622	874	2 496
Összesen:	**38 436**	**20 696**	**59 132**
Operatív Program összesen	**1 006 736**	**542 089**	**1 548 825**